

בצילא דמהימנותא

בקודש פנימה • דברי תורה • שיחות קודש

פר' תצוה • ה - יא אד"ר

תשפ"ד • שנה כ"ד • גליון כא (אלף רי"ט)

וצדיקים ישמחו ויעלצו לפני אלקים וישישו בשמחה

בקול רינה וחדוה, גשים אנו יחד עם כל קהל המוני אנשי שלומנו די בכל אתר לאחל מעומקא דליבא ברכת "מזל טוב" אל מול פני הקודש

כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

לרגל שמחת בית צדיקים, השמחה השרויה במעונו בהולדת הנינה תחי' במזל טוב

בת לנכדו פרע"ח

הרה"ג רבי משה מרדכי מוטצען שליט"א

בן הרה"ג רבי אהרן שליט"א

ונכד הגה"צ כ"ק גאב"ד קרית הבעש"ט שליט"א

חתן בנו יקירו

הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א

והברכה אחת היא להסב הדגול

כ"ק האדמו"ר מנדבורנא צפת שליט"א

ואנו תפילה שישפיע עלינו שמחה זו שפע ברכה וסייעתא דשמיא, ונזכה כי כ"ק מרן שליט"א יאציל עלינו מרוחו פי שנים, ויארין ימים על ממלכתו בבריות גופא ונהורא מעליא, להדריכנו בנתיבות חיים, על מי מנוחות ינהלנו עדי ביאת גואלינו בב"א.

איזה פגם קטן והם מבקשים שיבואו לעולם במצב כזה שלא יוכלו לקלקל עוד. והמה נשמות גבוהות מאוד. וחיזקם מרן שליט"א בדברי נוחם ואמונה. אח"כ הגיע מרן שליט"א לביקור חולים אצל כ"ק האדמו"ר מראחוב שליט"א, ששהה לרפואה במרכז רפואי צאנז.

בערב סידר מרן שליט"א חופה וקידושין אצל החתן החבר אברהם נ"י בן הרה"ח ר' נפתלי שימון מבית שמש (ב"ר מנחם מאיר מב"ב), ע"ב הרה"ח ר' משה דוד ישראלי מפעיה"ק (ב"ר אליעזר מרדכי מחיפה, וח"ר אברהם בנימין רייכמן מביתר).

יום רביעי פר' תרומה ה' אד"ר

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה בונם יואל נ"י בן הרב בנש"ק יחזקאל פולק שליט"א מאלעד ונשיא ארגון עזרה ותקוה (בן כ"ק האדמו"ר מבערגסאז זצ"ל).

לפנה"צ הגיע מרן שליט"א לניחום אבלים אצל הרה"ח ר' יוסף גליק מפעיה"ק ובניו הי"ו, היושבים שבעה על פטירת בנו - אחיהם ז"ל, מרן שליט"א ניחמם בדברי תנחומים, והביא מה שאמר כ"ק מרן ז"ע כי ישנם נשמות המוכרחות לירד לעולם לתקן

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר משה בן מוה"ר שמואל רפאל רייך ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

היינו נגד טבע הטוב להיטיב.

מֵרֵן שְׁלִיט"א: יש לומר עוד על פי מש"כ בדברי חיים (פרשת בא, ד"ה בפסוק ויאמר) על הפסוק (שמות י, א-ב) ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו וגו' ולמען תספר באזני בנך וכן בנך את אשר התעללתי במצרים וגו' וידעתם כי אני ה'. והביא קושיית המפרשים (עי' רמב"ם, הלכות תשובה ו, ג; רמב"ן, פרשת וארא ז, ג) דכיון שהקב"ה הכביד לב פרעה, למה הגיע לו עונש.

וביאר שהבוכ"ע ברא את העולם באופן שיהא לכל אחד בחירה חופשית, שאם ירצה אדם יהא בוחר בטוב ויקבל על עצמו עול מלכות שמים בשלימות, ואם ח"ו לא ירצה בזה אלא לילך בדרך שאינה טובה, גם זה באפשרותו, ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב את המות ואת הרע (דברים ל, טו). והבחירה נתונה לאדם בכל זמן ובכל מצב, ואפילו אם כבר תעה ונפל ברשת היצר וירד עשרה מעלות אחורנית, עדיין הברירה בידי כל עוד נשמתו בקרבו לבחור בדרך הטוב, וכן לאידך גיסא, באדם שהוא עובד ה', יש לו ברירה עדיין להיות להיפוך מזה ח"ו, דכל זמן שנמצאים בזה העולם נתונה בחירה חופשית לאדם הן לטוב והן למוטב.

אלא דכל זה הוא לפי סדר טבע העולם הרגיל, אבל לפעמים לטובת בני ישראל משנה הקב"ה את הטבע ומנהיגם באופן שלמעלה מדרך הטבע, וכך היה במצרים, שלטובת בני ישראל למען יראו את האותות ומופתים בפרעה ובכל עבדיו, נשתנה הטבע בזה שניטל כח הבחירה מפרעה הרשע והוכבד לבו עד שהיה מוכרח לשעבד את ישראל.

ומזה יוצא חיזוק עצום לבני ישראל, דכאשר יראה הקב"ה שנפלו לדיוטא התחתונה, וכלפי שמיא גליא שאין עוד בכוחם להתרומם ולהתעלות מן השפלות, אזי יתעורר עליהם מדת הרחמים להושיעם באופן שלמעלה מדרך הטבע, לקרבם אל השי"ת בבחינת לכוף את היצר הרע להשתעבד לו ולעוררם לתשובה שלימה בעל כורחם, על ידי שהקב"ה יטול מהם את כח הבחירה לרע ויהפוך לבבם לטוב. שכן הדברים ק"ו, ומה לרעה לקח הקב"ה מפרעה את הבחירה

אח"כ קיבל מרן שליט"א קהל, בין הנכנסים היה המחותן כ"ק הגה"צ רבי נחמן בידרמן מלעלוב שליט"א, לרגל שמחת נישואי בתו הכלה תחי', וזהו תוכן השיחה:

מֵרֵן שְׁלִיט"א התעניין בשלומו וכו', וכן במצב בריאות בתו שתחי' לרפו"ש (שנפצעה קשות בתאונת דרכים קשה לפני תקופה).

הגה"צ ר"נ בידרמן: משתדלים לראות את חלק הטוב, אבל עדיין זקוקים לישועה גדולה.

מֵרֵן שְׁלִיט"א: כי אין לה' מעצור להושיע ברב או במעט (שמואל א יד, ו) ... הרי באמת גם בכל דבר קטן צריכים את השי"ת, גם על אצבע קטנה... וכי זה נפק"מ אצל השי"ת... אצל אדם בשר ודם יש נפק"מ, גדול או קטן, כבד או קל, אבל אצל הקב"ה אין שום נפק"מ. ה' יעזור לשמוע בשורות טובות בקרוב.

על הפסוק (שמות יג, ט) כי ביד חזקה הוציאך ה' ממצרים, עמדו המפרשים, דלכאורה מה שייך אצל הקב"ה הענין של 'יד חזקה', וכי הוא צריך להילחם במאן דהוא ולילך עמו בחזקה יותר מהרגיל, הרי מי יאמר לו מה תעשה ומה תפעל...

הגה"צ ר"נ בידרמן: וכן על 'בכח גדול ובזרוע נטויה'... **מֵרֵן שְׁלִיט"א:** בישמח משה (פרשת בא, ד"ה א"י והיה לאות) מבאר שהקב"ה במשפט יעמיד ארץ ומתנהג על פי דין, וכאשר הקטרוג גובר בטענותיו ואעפ"כ הקב"ה עוקר את הדין ומושיע את בני ישראל הרי אזי זה נחשב כיד חזקה נגד מדת הדין.

הגה"צ ר"נ בידרמן: הוא מותיב והוא מפרק... עלה ברעיוני גם קושיא זו ותירוץ זה...

מֵרֵן שְׁלִיט"א: ברוך שכיוונתם...

הגה"צ ר"נ בידרמן: אמרתי עוד, על פי מש"כ בספה"ק נועם אלימלך (פרשת בשלח, ד"ה כל המחלה) עה"פ כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך וגו', וכותב בתוך דבריו שטבע הטוב להטיב, והקב"ה רוצה רק להטיב עם הבריות, וגם עם אומות העולם, אבל כאשר זה נוגע לכלל ישראל, שהגויים רוצים להצר לישראל, אזי הקב"ה עושה נגד טבעו כביכול ונוקם באומות העולם ונפרע מהם. וזהו ענין ביד חזקה,

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר נתן אריה ליב בן מוה"ר אלימלך הלוי בלומענבערג ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

יתברך ברוך הוא רצה להטיב לברואים, ואין הבריאה חידוש גשם השם יתברך, כי טבעו להטיב, אבל יציאת מצרים שהכה השם יתברך את מצרים במכות מופלאות, וזה נגד טבעית הבורא ברוך הוא, כי מפי לא תצא הרעה, אך מחמת שזה היה הטבע לישראל מה שהכה את מצרים, ועיקר הטובה היה לישראל, עשה השם יתברך נגד הטבעית להכות אותם, וזה חידוש יותר גדול. וזהו כל המחלה לא אשים, אך איך הכה אותם הלא מפי עליון לא תצא הרעה, לזה אמר כי אני ד' רופאך, ונמצא היה ההכאה הזאת הטבה לישראל, אבל להשים חלילה שום מחלה על ישראל זה בלתי אפשר כי מה הטבה יבא מזה וק"ל.

^א ראה שם בתוך דבריו: כי בחוזק יד הוציאנו, ר"ל דזה היה חוזק יד דאף שלא היינו כדאים להגאל, מכל מקום הוציאנו כביכול ה' ממצרים וכו'.

^ב ראה שם דבה"ק: כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך. רש"י ז"ל הקשה, בודאי כאשר לא ישים, למה לרפואה. ונראה לפרש, דהנה כתיב אני ה' אשר הוצאתיך מארץ מצרים, ומקשים למה לא אמר אשר בראתי שמים וארץ, שלפי הנראה זה חידוש יותר. אך נראה דבאמת זה חידוש יותר שהוציאנו מארץ מצרים, דהנה בריאת עולם היה מחמת שהשם

שגור בפי העולם על הראשי תיבות של 'אתרג', א'מונה ת'שובה ר'פואה ג'אולה, שכולם צריכים להיות בשלימות, אמונה שלימה, תשובה שלימה, רפואה שלימה, גאולה שלימה.

הגה"צ ר"נ בידרמן: אני נזכר כעת, בנוגע לדברי הרבי ר' אלימלך שהזכרתי מקודם, שכותב בתוך הדברים 'אבל להשים חלילה שום מחלה על ישראל זה בלתי אפשר כי מה הטבה יבא מזה', ואמר שבאמת אין שום הטבה כאשר יהודי חולה, כי היצר טוב בוודאי אינו מרוצה מזה שכן היהודי אינו יכול לעבוד את ה' כראוי כשהוא החולה, וגם היצר הרע אינו מרוצה, כי הוא רוצה שהאדם יחטא כשהוא בשיא כוחו ובמזיד, ולא מתוך חולי ואונס... ולכן 'מה הטבה יבא מזה'...

צריכים להיות 'געזונט און שטארק'... וגם מרן שליט"א יתחדש כנשר נעוריו, אורך ימים ושנות חיים לקבל פני משיח צדקנו.

מרן שליט"א: ביחד...

ונפרדו לשלום

יום חמישי פר' תרומה ו' אד"ר

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה יוסף מאיר נ"י בן הרה"ח ר' אהרן לוינשטיין מפעיה"ק (ב"ר חיים אריה מפעיה"ק).

אחה"צ נכנס מרן שליט"א להיכל המתיבתא, לתפילת מנחה וסליחות לימי השובבי"ם. לפני העמוד ניגש הגבאי הרה"ח ר' שלמה צבי טובי. בעליות התכבדו, כהן - הר"ר ישראל מרדכי שטרן מפעיה"ק, לוי - הר"ר פלטיאל (ב"ר ברוך דוב) קליין מפעיה"ק, שלישי - הרה"ג רבי אברהם יעקב ברגר שליט"א מפעיה"ק - נכד כ"ק מרן זי"ע, הגבה - הרב חיים מנחם וינגרטן מפעיה"ק, גלילה - הר"ר אלעזר מסרנו ממאנסי. מיד לאחר הסליחות התפללו תפילת מעריב.

יום שישי פר' תרומה ז' אד"ר

בשעה 6.00 לפנות בוקר נכנס מרן שליט"א להיכל המתיבתא לאמירת כל ספר תהלים כנהוג בחצרות קדשנו בימי השובבי"ם, לפני העמוד עבר הרה"ח ר' אליעזר דיקשטיין מפעיה"ק.

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה חיים שמעון נ"י בן הרה"ח ר' עקיבא פנחס גולדשטיין מביתר (בהג"ר צבי מיכאל שליט"א מירושלים).

הברכה זי"ע היה פעם אחת חלוש מאד, והיה על חתונת נכדו בזידיטשוב, ושם נחלש עד מאד, וציוה לאנ"ש שיובילו אותו אל החופה להיות שמסוגל לרפואה, ע"ד לארוס וארוסה, היינו החתן והכלה, מסוגל להתקפא חלשין. וראה בספה"ק תפארת שלמה (פרשת תולדות, ד"ה א"י ואלה תולדות): לארוס וארוסה להתקפא חלשין, כי לעתיד יהיה היחוד בבחי' נשואין ואז יהיה תחיית המתים, אך גם עתה בזמן הזה אנו רק בבחי' ארוס, עכ"פ יש כח ביד הצדיקים להתקפא חלשין, להביא רפואה לעולם.

והכביד את לבו שלא יוכל לבחור בטוב, כ"ש וק"ו במדה טובה, שיטול מאתנו את כח הבחירה ויכוף אותנו לבא לתשובה שלימה.

בזה מבאר הכתוב, כי אני הכבדתי את לבו וגו', והיינו שנלקח מפרעה כח הבחירה, וסיבת הדבר הוא ולמען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים, כדי שילמדו מזה שבכדי שיתקיים וידעתם כי אני ה', היינו לעורר את ישראל לתשובה ולקרבת אלקים, בוודאי ילכו בדרך זו של ביטול כח הבחירה מבני ישראל. ועל פי דבריו יש לומר שזהו ענין 'ביד חזקה', שהקב"ה הנהיג כאן הנהגה שלא כדרך הנהגת העולם בכלליות שהכל הולך עם בחירה, וכאן עשה ההיפוך מזה ונטל מפרעה את כח הבחירה.

חודש אדר הוא חודש של שמחה, והוא מסוגל לרפואה, כמו שאמרו צדיקים אדר ר"ת אני ד' רופאך,¹ ובשנה מעוברת הרי הכל הוא כפול ומכופל.

כל הכח של כלל ישראל במשך כל שנות הגלות היה על ידי האמונה, בלי זה לא היה מציאות של כלל ישראל אחר כל הצרות והפורענויות. הרי כמה וכמה אומות היו במשך הדורות שלא נשאר מהם שום זכר, ורק עם ישראל חי וקיים.

מרן אאדמו"ר זי"ע היה אומר שעיקר הגאולה תהיה רק בזכות אמונה פשוטה בהשי"ת, כאמרם ז"ל (ילקוט, הושע ב, רמז תקיט) 'אין הגליות מתכנסות אלא בשכר אמונה'. ולכן יבואו בני ישראל למצבים קשים ונוראים עד מאד בעקבתא דמשיחא, וכל זאת כי על ידי זה שגם כאשר החושך יכסה ארץ, מכל מקום יאמצו בני ישראל את לבבם להתחזק בכל כוחם באמונה איתנה, בכך יתעורר עליהם זכות האמונה ויזכו להחיש ולמהר הגאולה.

הגה"צ ר"נ בידרמן: הגישה הזמנה לשמחת נישואי בתו שתחי'.

מרן שליט"א: 'לארוס וארוסה להתקפא חלשין', שמחת חתונה מסוגל לרפואה, כך מקובל מצדיקים.²

הגה"צ ר"נ בידרמן: אומרים כן בשם הרה"ק משינאווא זי"ע.

מרן שליט"א: שיהיה בשעה טובה ומוצלחת.

הגה"צ ר"נ בידרמן: הזכיר שמו ושמות החתן והכלה.

מרן שליט"א: הרי יש לכם הרי את הזכות של זיכוי הרבים שזה יותר מכל הזכיות... מרן אאדמו"ר זי"ע היה תמיד אומר שכל תלמידי הבעש"ט הפקירו את כל העוה"ז ואת כל העוה"ב שלהם בשביל לזכות את בני ישראל.

¹ ראה בספר פאר ישראל (ח"א, עמ' תקז): ברשימות המשב"ק ר' חנינא שיף מוזכרים קטעי דברים מביקור חולים שערך אצלו הבית ישראל מגור זי"ע ביום ב' תרומה ר"ח אדר תש"ז: רבינו [הבית ישראל זצ"ל] אמר לר' חיימל: אתן לך מתנה, פעם בחתונה שהתקיימה בגור הגיע לשם אחד האדמו"רים מנכדי המגיד מקונוץ זי"ע, והגיד בשם זקנו שאייר נוטריקון אני ד' רופאך, והוסיף מדיליה שגם אדר נוטריקון אני ד' רופאך, ומסוגל היום לרפואה.

² ראה בספר נועם שיח (עמ' קלו): שמעתי שמרן בעל היכל

שב"ק פר' תרומה ח' אד"ר

קבלת שבת התפלל לפני העמוד - הרה"ג רבי אברהם שלמה זלמן היילפרין שליט"א מפעיה"ק.

בזמירות בשוה"ט התכבדו, כל מקדש - הרה"ג רבי אהרן ישעי' שכטר שליט"א ראש כולל סערט ויזניץ בחיפה, מה ידידות - הרה"ג ר' מאיר יוסף דויד שליט"א ר"מ בישיבה"ק לצעירים דברי חיים פעיה"ק. וזמרו תנו שבת. י"ה ריבון - הרה"ג רבי אברהם מתתיהו למברגר שליט"א אב"ד מאקאווא אלעד. בעת מאכל ה'פערפיל' עברו קבוצה מובחרת של מצויינים מחו"ר מרכז התורה רשת הכוללים פעיה"ק, שהוסיפו בהתמדתם על סדר יומם בימי השוכבי"ם. בברכת המזון על הכוס התכבד - הגאון רבי יעקב ישראל שמרלר שליט"א ראש הכוללים במרכז התורה פעיה"ק. שבע ברכות (לחתן צבי נ"י ב"ר ישראל אברהם שנק מחיפה עם ב"ר ישראל צבי וינברגר מפעיה"ק; לחתן

ישראל דוב נ"י ב"ר ברוך הרשקוביץ מפעיה"ק עם ב"ר ישעי' רוטנברג מפעיה"ק; לחתן מורנו רפאל נ"י ב"ר צבי שמחה שטיינמץ מקרית הבעש"ט עם ב"ר שמואל צבי ארנפלד מזכ"ל היכלי התורה והחסידות; ולחתן החבר אברהם נ"י ב"ר נפתלי שימון מבית שמש עם ב"ר משה דוד ישראלי מפעיה"ק) - בירך מרן שליט"א.

אח"כ נערך שמחת השלום זכר והוואך נאכט לרגל הולדת הבן להר"ר חיים יהודה ברנט מפעיה"ק (בהג"ר מרדכי שליט"א, וחתן להבחל"ח הג"ר שלמה ישראלי זצ"ל), ושמחת השלום זכר לרגל הולדת הבן להר"ר שמואל בנימין קנפולר מפעיה"ק (ב"ר אברהם יהודה מיוניאן סיטי, וחהג"ר שמואל מרמורשטיין מפעיה"ק), להר"ר יקותיאל יהודה היילפרין מפעיה"ק (בהג"ר יחזקאל שליט"א דומו"צ בית מדרשנו ברמות, וחהג"ר אברהם שלמה זלמן היילפרין מפעיה"ק), להר"ר אליעזר ליפשיץ מפעיה"ק (ב"ר שרגא ז"ל), ולהר"ר בנימין קלוגר מפעיה"ק (ב"ר דוד מפעיה"ק). ועברו הקהל לקבל פירות.

תוכן הפלפול שאמר כ"ק מרן שליט"א בשוה"ט ליל שב"ק העעל"ט

לך ועשה בהם משכן לעדות, הלך משה ועשה בהן כיון שבא ליתן חשבון אמר להם כך וכך יצא למשכן וביתר עשיתי משכן לעדות הוי אלה פקודי המשכן משכן העדות. וכתב בבנין אריאל (פר' פקודי) בשם המפול' דמשכן לעדות היינו בית וועד לתלמידי חכמים, וכיוצ"ב הביא החת"ם (בפר' פקודי ד"ה אלה) מהמדרש שממותר התרומה בנו ביהמ"ד ללמוד תורה עי"ש, והוא במדרש הגדול פר' ויקהל עה"פ (לו, ז) והמלאכה היתם דים לכל המלאכה לעשות אתה והותר, אמר משה לפני הקב"ה רבש"ע עשינו מלאכת המשכן מה נעשה ביותר, א"ל לך ועשה אותו מדרש למשכן היינו דכתיב (לו, ז) ומשה יקח את האהל וגו' זה בית מדרשו של משה, וע"ע ילקוט פר' בהעלותך (רמז תשל"ז) עה"פ (במדבר יא, כד) ויעמד אותם סביבות האהל, באהל הדברות שהוא חוץ מן המחנה, שני אהלים עשו אהל לעבודה ואהל לדברות וכו'. וכ"ה בספרי זוטא (פר' קרח פי"ח ס"ד) עה"פ ושמרו את משמרת אהל מועד לכל עבודת האהל, א"ר שמעון הא למדנו שהן שני אהלות אהל העבודות ואהל הדברות.

הרי לנו דהמדרשים חלוקים במה שעשו במותר התרומות, דלהמד"ת עשו מהמותר ציפוי לקודש הקדשים, ואילו להמד"ר עשו מהמותר משכן לעדות דהיינו ביהמ"ד שיעסקו בה בתורה, וי"ל

בתוה"ק וירבר ה' אל משה לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי, ודקדקו המפול' על כפל הלשון ויקחו לי תרומה וכו' תקחו את תרומתי. במדרש (תדא"ר יו, א) וכיון שקבלו ישראל עול מלכות שמים בשמחה ואמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע מיד אמר הקב"ה למשה שיאמר לישראל שיעשו לו משכן שנאמר דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה וגו', ובמפול' הביאו קצת בנוסחא אחרת, כיון שאמרו ישראל נעשה ונשמע מיד אמר הקב"ה ויקחו לי תרומה, וכבר הרבו לדרוש ולבאר מה שייך ויקחו לי תרומה למה שאמרו נעשה ונשמע.

במדרש תנחומא פתח לה פיתחא להאי פרשתא, ילמדנו רבינו מותר תרומה מה היו עושין בה, כך שנו רבותינו מותר תרומה רקועי זהב היו עושין מהן צפוי לבית קדש הקדשים, וצל"ב היאך קשור שאלה זו לפרשתן דמיירי בתחילת תרומת המשכן, דהיה לו לשאול כן בסיום מלאכת המשכן דשייך להסתפק מה עשו במותר התרומה.

ואפ"ל בהקדם מ"ש כ"ק אאדמו"ר זצלה"ה (דרוש לפרשתן נדפס בישראל סכא גליון מ"ב), לבאר שאלת המדרש, עפימ"ד במד"ר (פנ"א, ס"ב) כשנכנס משה אצל בצלאל ראה שהותיר מן המשכן, אמר לפני הקב"ה רבון העולם עשינו את מלאכת המשכן והותרנו מה נעשה בנותר, אמר לו

דבכך נסתפק המדרש ולכן שאל מותר תרומה מה היו עושין בה עי"ש.

וכבר אמרנו במק"א דלקושטא דמילתא נראה דדברי המד"ת קאי על מותר שקלים שנשאר בחודש ניסן כשכבר צריך להביא מתרומה החדשה, וכמבואר במשנה דשקלים (פ"ד מ"ד) והובא בכתובות (דף ק"ו ע"ב), וא"כ שאלת המד"ת היא כמאן קי"ל אם כת"ק או כר"י או כר"ע עי"ש, ודו"ק. אלא דמדברי המדרש שהעמיד שאלתו בפרשתו, וכן ממה דאי' בהמשך המדרש משמע קצת דקאי גם על תרומת המשכן, ומה דאמר במדרש שעשו ציפוי לבית קודש הקדשים, צ"ל דאף שכבר היו קרשי המשכן מצופים זהב הוסיפו עוד זהב לחזקם ולנאותם, (ועיין מד"ת פר' פקודי, ובענף יוסף שם, ועדיין צ"ב).

ויש לבאר באיזה סברא פליגי המדרש תנחומא והמד"ר אם עשו במותר ביהמ"ד או שעשו ציפוי לבית קדשי קדשים. ויתכן בזה בהקדם מה שעורר בבנין אריאל (שם) האיך הותר להם לעשות ביהמ"ד ממותר התרומה, הרי קי"ל דאין מורידין מקדושה חמורה לקדושה קלה, ונדבות התרומות הוקדשו לבנין המשכן שהוא הקדש גבוה א"כ היאך הותר להשתמש במותר לבנין ביהמ"ד, ולגבי רבי יוחנן בן זכאי שדרש בצילו של היכל אמרינן דשאני היכל דלתוכו עשווי (עי' פסחים דף כ"ו ע"א), אבל להשתמש כולו לעשות ביהמ"ד היאך שרו להו, ועיין ברמב"ם (הל' תמורה פ"ד הי"א) המשנה את הקדשים מקדושה לקדושה עובר בל"ת וכו', והוא הדין לשאר הקדשים שאין משנין אותן מקדושה לקדושה אחד קדשי מזבח ואחד קדשי בדק הבית וכו', ועי"ש בהשגת הראב"ד והוא סוגי' ערוכה בתמורה (דף ל"ב ע"א).

ובמק"א דברנו דאפ"ל דכאשר נותר מתרומות המשכן, נשאלו על הקדשן ושוב היו רשאים לעשות מהן כל חפצם דכבר פקע קדושתם, ויומתק בזה הא דחזר הכתוב לומר בפר' ויקהל קחו מאתכם תרומה לה' כל נדיב לבו יביאה את תרומת ה' וגו', דבגמ' חגיגה (דף י' ע"א) יליף ר' יצחק דאפשר להתיר נדרים מדכתיב כל נדיב לבו יביאה וגו', דרק כשלבנו נדבו יביאה ואם יתבטל יתירו לו, ולכאן' למה נרמז דב"ז דייקא כאן,

ולחאמור ניהא דצפה הקב"ה שישאר מותר המשכן ויזדקקו לישאל על כך, לפיכך מיד בתחילת נדבת המשכן הודיע הכתוב ענין זה 'כל נדיב לב', להורות שאם יותר יוכלו לישאל עליה. ואמנם דב"ז תליא בפלוגתת ב"ש וב"ה (נויר דף ל"א ע"א, ב"ב דף ק"כ ע"א) אם יש שאלה בהקדש.

ומעתה א"ש די"ל דהמד"ת קאי בשיטת ב"ש דאין שאלה להקדש, לכך ס"ל דלא היו יכולים להשתמש עם המותר רק לצורך המשכן, מהי"ט קאמר דעשו בהן ציפוי לבית קודש הקדשים. אבל המד"ר קאי בשיטת ב"ה דיש שאלה להקדש וא"כ שפיר י"ל דעשו מן המותר ביהמ"ד ע"י ששאלו על הקדשם, וי"ל דלכן פתח הכתוב זה הדבר אשר צוה ה' קחו מאתכם תרומה לה', לרמז לגז"ש להא דאמרינן בגמ' ב"ב שם דדרשי ב"ה גז"ש דזה הדבר הנאמר בשחוטאי חוץ לזה הדבר הנאמר בראשי המטות לומר דיש שאלה להקדש, לכך שפיר יכלו לעשות ביהמ"ד ע"י ששאלו על הקדשן, ודו"ק.

ואולם יש לעורר על זה, ממה שכתב הרשב"א בתשובה (ח"ד סי' צ"ב) דהמקדיש ומסר ליד גזבר שוב אינו יכול לישאל עליו, דלא אמרו אמירה לגבוה כמסירה להדיוט, לענין שיהא לכל דינו כמסר ממש לידי גזבר, אלא לענין קנין בלבד, דהיינו דבהדיוט לא קנה עד שימשוך או עד שיחזיק, ובהקדש קונה באמירה בעלמא וכו', ותדע לך עוד דאמירה לגבוה אינה כמסירה להדיוט ממש דהא קי"ל כב"ה דאמרי יש שאלה בהקדש, ואילו המקדיש ומסר ליד גזבר שוב אינו יכול לישאל עליו כדאי' בנדרים (דף נ"ט ע"א) דתרומה ביד כהן אינו יכול לשאול עליה וכו', והו"ד בשו"ת ר' בצלאל אשכנזי (סי' י"ד) דלא אמרו אמירה לגבוה כמסירה להדיוט לומר שיהא כמסור ממש ליד גזבר ההקדש, שאל"כ לא מציינו שאלה בהקדש, שאין שאלה אחר מסירה וכו'.

והש"ך בחו"מ (סי' רנ"ה סק"א), בתו"ד ביאר דברי הרשב"א דס"ל דיש לחלק בין בא ליד גזבר ממש להיכי דקנה ההקדש מצד אמירה לגבוה, דרק באמירה דנהי דהוי קנין גמור מ"מ כיון דלא קנה ההקדש אלא מצד האמירה אתי דיבור ומבטל דיבור, דגלי לן קרא דיש שאלה בנדרים דלא יחל דברו הוא אינו מיחל אבל אחרים מוחלין לו, אבל

והרי הוא תורם את שאינו שלו, ומוכח דרך של חבירו אינו יכול לתרום אבל מה שהוא אינו שלו מצי לתרום שהרי ההקדש אינו שלו ותרומתו תרומה, ודחי לה ר' אידי דגזבר כמאן דאינון בעלים, היינו דאין להוכיח מהא דהגזבר תורם דגם מי שאינו בעלים יכול לתרום, דשאני גזבר במילי דהקדש דהוא כבעלים עצמו וחשיב כשלו ממש, ושם פליג ר' יוסי וס"ל דגזבר הוא אחר ואינו בעלים, עכתו"ד. מכאן דפליגי אי דין הגזבר כבעלים ממש, וכמו"כ פליגי בזה בירושלמי דחלה (פ"א ה"ה), עי"ש באתון דאורייתא.

לפי"ז י"ל דבכך תליא האי מילתא אי שייך שאלה אחר שכבר הוקדש ובא ליד גזבר, דאי גזבר כבעלים ממש שפיר בידו לישאל כיון שעתה הרי הוא הבעלים של הקדש, משא"כ אם אינו כבעלים שוב אינו יכול לישאל, וחדינא ליבאי כשמצאתי בבית יצחק (בחו"מ בדרשות שבסוף חו"מ סי' ל"ב אות ח') שכתב כדברים האלה, וכן נקט מרן אאמו"ר זצלה"ה מדנפשיה בשפ"ח חו"פ לחנוכה (סי' קע"ג סק"ה) יעו"ש, ועכ"פ לפי"ז להנך דיעות דבאתי ליד גזבר מועיל שאלה, ממילא גם הגזבר עצמו נמי מצי לישאל כבעלים.

והנה בעיקר הדין אם גם כשכבר בא לידי גזבר מצי לשאל, יש לפלפל ע"פ הגמ' בתמורה (דף ג' ע"א) בהא דאמרינן כל ל"ת בתורה עשה בה מעשה לוקה לא עשה בה מעשה פטור, חוץ מנשבע ומימר ומקלל וכו' (ושם בע"ב) א"ל רבי יוחנן לתנא לא תתני מימר משום דבדיבורו עשה מעשה, פרש"י דבדיבורו עושה מעשה שעושה מחולין קדשים, וביאר הגר"ע (לקח טוב כלל ו' אות ב' ד"ה ודע דהא) עפימ"ד במכות (דף כ"ב ע"א) דהמנהיג בשור פסולי המוקדשין לוקה שהרי גוף אחד הוא ועשאו הכתוב כשני גופים, פרש"י דהואיל והוא מקצת חולין שהרי מותר באכילה מחוץ לפתח אוה"מ ובמקצת הוא כקדשים דאסור בגיזה ועבודה, וכיון שיש בו דין חולין ודין קדשים הו"ל הוא עצמו כשתי מינים והמנהיגו לוקה משום כלאים, מוכח מזה דחולין וקדשים נחשבים כב' מינים שונים, וזה סברת ר' יוחנן דמימר הו"ל מעשה כי כשמקדיש את בהמת החולין עושה את הבהמה למין אחר ממה שהיה עד עתה ואין לך

כשעשה מעשה ומסרו ליד גזבר אמרינן דל אמירה מהכא דהרי לא יהא כח הדיוט חמור מכח הקדש, ובהדיוט כשהקנהו במשיכה תו לא מהני חזרה, א"כ בהקדש נמי כיון שמסרו ליד הגזבר קנהו ההקדש במשיכה, ולא אתי דיבור ומבטל משיכה כמו דבהדיוט אין אחר משיכה כלום, עכתו"ד הש"ך עי"ש.

מעתה לא שייך לומר דאחר גמר עבודת המשכן שאלו על הנותר, שהרי אחר שכבר באו לידי הגזבר שוב לא יכלו לשאל, אלא דכמה ראשונים חולקין ע"ז, וכ"ה דעת היראים דגם תרומה ביד כהן מהני לה שאלה, הו"ד ברא"ש בנדרים שם, ולפי"ז גם בהקדש שבא ליד הגזבר מהני שאלה, (ובנוכ"ח יו"ד סי' קנ"ד האריך לבאר שיטה זו וכתב שכ"ה דעת הרמב"ם עי"ש).

ואולם לגבי תרומות המשכן י"ל דלכו"ע לא היו יכולים לשאל על המותר, דהרי גם להשיטות דמהני שאלה אפי' כשכבר בא ליד הגזבר, היינו דמי שהקדיש יכול לישאל, דמהי"ט נקט היראים לענין תרומה ביד כהן שא"א לכהן לישאל עליון כיון שהכהן לא הקדישו, וא"כ בתרומת המשכן שכל בני ישראל נתנו את תרומתם, אם היו חפצים לישאל על המותר היו אותם המנדכים תרומה זו זקוקים לישאל, שהרי הגזבר הממונה לא יכול לשאל על מה שהוא לא הקדישו, ומהיכן ידעו מי מבני ישראל נתן הכסף והזהב הללו וכו' שניתותרו כדי שיודיעו להם לישאל על הקדשם לצורך בנין ביהמ"ד.

אלא דבמק"א דברנו דיתכן לומר עפי"מ שהביא הגר"ע באתון דאורייתא (כלל ג') דברי הירושלמי בתרומות (פ"א ה"א, והגר"ע תיקן הגי' עי"ש), ותו"ד דאיבעי ליה בהא דממעטינן תורם מי שאינו שלו, אם אינו יכול לתרום מה ששייך לחבירו, (דרשות הבעלים מעכב שלא יוכל אדם זולתו לתרום), או דתרומה מהני רק במה ששייך לו וכל שאינו שלו לא מצי לתרום אע"פ שאינה של חבירו, ונפק"מ לענין לתרום בשל הפקר, דאי אינו יכול לתרום רק את שלו אין תרומתו תרומה, אבל אם אינו יכול לתרום את של חבירו, א"כ בשל הפקר תרומתו תרומה כיון שאינו שייך לאחר. ופשט הירושלמי מהא דתנן גנב תרומת הקדש ואכלה משלם שני חומשין וקרן אחד (חומש לכהנים וחומש וקרן להקדש), מאן תרם לה להאי תרומה דהקדש ע"כ הגזבר,

מעשה גדול מזה, וז"ש בדיבורו עושה מעשה שהרי נולד מין חדש שלא היה תחילה עכ"ד.

והאחרונים (פמ"ג או"ח סי' תל"ד משב"ז ס"ק ז', תשו' מהרי"א אהע"ז סי' כ"ז, תשו' באר יצחק יו"ד סי' כ"ח ענף ו') הקשו מדברי הגמ' הנ"ל בתמורה דחולין שנתקדש הו"ל מעשה, על מ"ש המהרי"ט (ה"א סי' קכ"ז) שאין אדם יכול לעשות שליח להקדיש משום דהקדש מילי נינהו ולא מימסרו לשליח, דהרי כשעושה מחולין קדשים הו"ל מעשה, כמ"ש הגמ' דבדיבורו עשה מעשה, וא"כ מדוע אין מועיל בזה שליחות הרי מה שמקדיש הו"ל כמעשה.

ותירץ במים שאובים (ס"ל אות י') די"ל דהאי מילתא דמשום שנעשה קדשים הו"ל מעשה משום דחולין וקדשים שני מינים המה, תליא בפלוגתת ר' יהודה וחכמים (חולין דף צ"ט ע"ב ובכמ"ק) בענין מין במינו, והיינו עפ"ד הר"ן (נדרים דף נ"ב ע"א) שהאריך לבאר בסברת פלוגתתם, ותו"ד דבוודאי דכל דבר שהוא מתנגד לחבירו הריהו מחליש ודוחה את חבירו והמיעוט בטל ברוב, אבל בשני דברים שוים דומים שאינם מנוגדים זל"ז אין האחד מחליש ומבטל את חבירו אלא אדרבה מעמידו ומחזקו, ולכן ס"ל לר"י דילפינן (מנחות דף כ"א ע"א) מולקח מדם הפר ומדם השעיר דאע"ג דדם הפר מרובה משל שעיר אין דם השעיר בטל וקרי ליה דם השעיר, דהטעם דדם הפר אינו מבטל לדם השעיר מפני שהוא מינו, והיינו משום דאזלינן בתר עצם הדבר בסוג החומרי וכיון דשניהם מאותו המין הו"ל מב"מ דאחד מחזק את חבירו ואינו מבטלו, אבל חכמים ס"ל דכיון דזה איסור וזה היתר הו"ל כמין באינו מינו, דאע"פ דשוין במין החומרי אזלינן בתר הצורה והרוחני שהאיסור וההיתר מתנגדים זל"ז והמיעוט בטל ברוב, עי"ש.

ועפ"י"ז מבואר דהך מילתא דחולין וקדשים הו"ל שני מינים תליא בסברות הנ"ל, דהרי עצם המין בסוג וחומריות הדבר לא נשתנה כלל מעת היותו חולין, והשינוי אינו אלא באיכות וצורה הרוחנית שמעתה חל עליו שם הקדש, וא"כ לסברת חכמים דאזלינן בתר הדמיון בצורה ולכן איסור והיתר הו"ל שני מינים, הה"נ לענין חולין וקדשים דהו"ל שני מינים דהרי באיכות הרוחני שונים לגמרי זה מזה, ולכן עצם ההקדש הו"ל מעשה שהרי כאשר מקדיש משנה

אותו להיות מין אחר ממה שהיה ע"ע. משא"כ לסברת ר"י דלא אזלינן בתר הצורה הרוחנית וגם איסור והיתר מין אחד הם, דאזלינן לפי החומר וכל שהם מאותו המין חשיבי מין במינו אע"פ שבצורה אינם דומין זה לזה, ה"נ לענין חולין שנעשה קדשים דאינו בגדר שינוי דנימא דהוי כעושה מעשה שהרי במין החומרי לא נשתנה כלל ודו"ק.

ולפי"ז מיושב היטב שי' המהרי"ט דהא דא"ר יוחנן לא תתני מימר משום דבדיבורו עשה מעשה, היינו משום דר' יוחנן קאי לשיטתו (פסחים דף כ"ט ע"ב, ע"ז דף ע"ג ע"ב) דס"ל כחכמים דמין במינו בטל, והיינו דאזלינן בתר הדמיון הרוחני וכו' לכן לדידיה כשעושה מחולין קדשים הו"ל מעשה גמור שהריהו עושה צורה אחרת והו"ל מין אחר, משא"כ דברי המהרי"ט הן ע"פ שיטת רבי יהודה דמב"מ אינו בטל משום דאזלינן בתר דמיון הגשמי והחומרי, ואולי דס"ל הכי להלכה כשיטת רש"י בחולין שם, לכן מה דנעשה מחולין הקדש לא חשוב כמעשה, לכך הקדש הו"ל בגדר מילי דלא מימסרו לשליח.

ועפ"י"ז א"ש שיטת רב בתמורה שם דס"ל כתנא דנקט גם מימר בהדי הני דלא עבד מעשה לוקה, דלא ס"ל הא דבדיבורו עביד מעשה (עי"ש בתוס' ד"ה והרי), משום דרב לשיטתו בפסחים שם דפסק דמין במינו במשהו, והיינו דאזלינן בתר החומריות אבל עצם האיסור וההיתר אינו נחשב לשני מינים, לכן הה"נ דחולין והקדש אינן שני מינים לכך הו"ל דיבור בעלמא, ודו"ק ודפח"ח.

והנה לכאן יל"ע במש"כ הרשב"א דבמסר ליד גזבר לא מהני ביה שאלה, משום דווקא כשלא מסר לגזבר מועיל שאלה דאתי דיבור ומבטל דיבור, אבל במסר לגזבר דאיתעבד ביה מעשה תו לא אתי דיבור ומבטל למעשה כמ"ש הש"ך, דלפי"ז דעצם ההקדש נחשב למעשה כי החולין שנעשה קדשים הוא מעשה ממש, א"כ היאך מהני שאלה אפי' בלא מסר לגזבר, הרי לא אתי דיבור ומבטל מעשה, והרי בזה שנעשה הקדש הו"ל איתעבד ביה מעשה, כי נעשה מחולין קדשים שהם ב' מינים והיאך מועיל שאלה ודיבור לבטל המעשה.

ובהכרח צ"ל דכיון דילפינן מגו"ש דזה הדבר דיש שאלה בהקדש, א"כ שמעינן דגזירת הכתוב

בטל, יליף לה מולקח מדם הפר ומדם השעיר וגו' (ויקרא מז, יט), והיינו משום דס"ל שהיו מעורבין זה בזה כמ"ד ביומא (דף נ"ז ע"ב) דמערבין לקרנות ואפ"ה נקרא דם השעיר. ובסוגי' דיומא שם מבואר דהא מילתא אי מערבין לקרנות דפליגי בה תנאי דר' יאשיהו ס"ל שהיו מעורבין, דקאי לשיטתו דס"ל דצריך קרא לחלק ובלא"ה שניהם כאחד במשמע, ור' יונתן ס"ל שלא היו מעורבין דאזיל לשיטתו דס"ל דכל אחד בפנ"ע משמע ואין צריך קרא לחלק, לכך ס"ל דאין מערבין לקרנות, עיי"ש ובתוס' (ד"ה ר' יונתן, וכ"כ במלה ר').

*

והנה החיד"א בחומת אנך בפרשתן פירש מ"ש ויקחו לי תרומה, תרומ"ה אותיות המות"ר, להורות שלא יטלו תרומה רק מן המותר בפך, שצריך ליתן את תרומת ה' רק מנכסיו שהרויח במשפט וביושר ולא מגזל ועושק, וע"ז נאמר (ישעיה נד, יד) בצדקה תכונני [אך] רחמי מעושק, וכן כתיב (שם סא, ח) אני ה' שונא גזל בעולה. ויסוד הדברים אי' במדרש הגדול ויקחו לי תרומה ויקחו ולא מן הגזל, ובזוה"ק פר' ויקהל (דף קצ"ח ע"א) קחו מאתכם תרומה לארמא ממה דלכון ולא מעושק ולא מגזל ולא מגניבה.

וע"ע בכלי יקר ר"פ ויקהל על מ"ש רש"י למחרת יו"כ כו', דבפר' יתרו כתיב (יה, יג) ויהי ממחרת וישב משה לשפוט את העם וברש"י דזה היה למחרת יום כיפורים, דהטעם בזה דכיון שהקהילם להודיע להם מצות המשכן והנדבה, היה מקום לחשוש פן יתנדב אחד מהם למשכן דבר שאינו שלו והוא חושב כי הוא תופסו בדין, וזה לא יתכן לבנות הבית הגדול והקדוש הזה מן הגזל ומקום המשפט שמה הרשע, ע"כ הכריז משה תחלה מי בעל דברים יגש אלי למשפט באופן שכל העם על מקומו יבא בשלום וידע כל אחד מה שהוא שלו או אינו שלו, ואז שוב הודיעם ענין הנדבה לאמר קחו מאתכם תרומה לה', ולא משל חבירכם וכו' עי"ש.

ולכאו' יל"ע דא"כ היאך הביאו נדבתם הלא כל רכושם הגיע להם ממה שלקחו מן המצריים, ויש מקום לקטרג עליהם דבא לידם שלא ביושר, וכבר עורר בזה בצפנת פענח החדש (ערך רכוש מצרים),

דאע"ג דעצם ההקדש הו"ל מעשה כשעושה מחולין קדשים, אפ"ה מהני בה שאלה, דכך אמרה תורה דמועיל שאלה לבטל ההקדש דהיינו שהדיבור מבטל את מעשה ההקדש, מעתה לפי"ז שוב אין לחלק בין היכא דמסר לגזבר להיכא דלא מסר לגזבר, דהרי כך הוא ענין השאלה דאלים הכתוב את הדיבור לבטל את ההקדש אע"ג דאיתעבד מעשה בעצם ההקדש, א"כ ה"ה נמי אפי' במסר לגזבר דמהני שאלה, דהרי אין שום סברא לחלק בין היכי דמסרה לגזבר או לא מסרה שהרי עצם חלות ההקדש הו"ל בגדר מעשה.

ומכ"ש דהדבר נכון אי נימא דמש"ה מהני שאלה להקדש, משום דכשם שהקדש הו"ל מעשה כי עושה מחולין קדשים, כמו"כ י"ל דאידיך גיסא דמש"ה אלים כח שאלה דהו"ל מעשה משום שעושה מקדשים חולין (הגם שיתכן לחלק בזה, ואכמ"ל), דלפי"ז פשוט ביותר דאע"ג דאתעביד בה מעשה כשמסרה ליד גזבר, מ"מ מהני שאלה דהרי מעשה מבטל מעשה, ודו"ק.

אלא דכל זה רק אי נימא דממה שנשתנה מחולין לקדשים הו"ל מעשה, אבל אי נימא דהשינוי מחולין לקדשים אינו בגדר מעשה, א"כ הא דגלי קרא דיש שאלה בהקדש י"ל דהיינו דאתי דיבור ומבטל הדיבור דהקדש, אבל היכי דאתעביד מעשה לא מהני שאלה, וא"כ במסרה ליד הגזבר שנעשה מעשה שוב לא מהני שאלה וכמ"ש הש"ך, ודו"ק.

היוצאמ"ז דאי נימא כר' יוחנן דהקדש הו"ל בגדר מעשה א"כ גם במסר ליד גזבר מהני שאלה, אבל לשיטת רב בסוגיא דתמורה שם דמימר הו"ל דיבור בעלמא והיינו דהקדש לא נחשב למעשה, א"כ בבא ליד גזבר שוב לא מהני שאלה, ודו"ק. ולהאמור דב"ז תליא בכך אם אזלינן בתר החומר הגשמי דאז ליכא הברל בין חולין לקדשים, או דאזלינן בתר הצורה הרוחנית דלפי"ז חולין וקדשים תרי מיני נינהו, ותליא בפלוג' אי מין במינו בטל משום דאזלינן בתר הצורה ועצם האיסור וההיתר הוי כשני מינים דהרוב מבטל את המיעוט, או מין במינו אינו בטל כיון דאזלינן בתר החומר הגשמי ומין אחד הוא.

והנה הא דס"ל לרבי יהודה דמין במינו אינו

מהני כשהלך לארכה לחוד, אבל אי כ"א בפני עצמו שפיר מהני בהלך לארכה או לרחבה לחוד. וכתב עוד שם דאברהם לא מצינו בו שהלך רק לארכה ולא לרחבה עי"ש.

עפי"ז כתב בשמע יעקב למהר"י אלגאזי, (פר' בא דף רס"מ, וכ"ה בכס"ג סו"פ חיי, ובלקט יוסף ערך אברהם אות א', וכיושב אהלים פר' וירא דף מ"ה ע"א, ובפר' בשלח דף ק"ג ע"ב) דהא אם אר"י מוחזקת לנו מאבותינו תליא בפלוגתת ר' יאשיה ור' יונתן ור' יונתן, דאי שניהם כאחד במשמע וצריך קרא לחלק ולא הוי חזקה עד שילך לארכה ולרחבה, א"כ כיון שלא הלך אברהם רק לארכה לא קנה את הארץ, אבל אם כאו"א בפנ"ע משמע ולא צריך קרא לחלק א"כ גם בהלך לארכה לחוד הוי חזקה ושפיר קנה אברהם את הארץ.

מעתה יבואר מה שהסמך המדרש תנחומא שאלתו לכאן, דכיון דאמה"כ ויקחו לי תרומה"ה שהוא אותיות המות"ר, דהזהיר שלא יקחו אלא ממה שהוא שלהם בדין וביושר, וקשה דהרי מה שהיה להם היה מרכוש מצרים שעכ"פ היה בכך איזה סרך גזל עכו"ם דקי"ל דאסור מה"ת (טור ושו"ע חו"מ ריש סי' שנ"ט), ובהכרח דזה אינו, כי בצדק לקחו רכושם בשכר הענקה על עבודתם, דאין לומר דהו"ל דינם כבורח כיון דיצאו קודם הזמן, דזה אינו, שהרי זמן הגלות נחשב מעת לידת יצחק שכבר היו בארץ לא להם דאר"י אינה מוחזקת לנו מאבותינו, כי אברהם אבינו לא קנה את הארץ יען כי הלך לארכה בלבד, והשי"ת א"ל קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה ולחלק צריך קרא.

וכיון דלחלק צריך קרא, א"כ דם הפר והשעיר היו מעורבין, וילפינן מינה דמין במינו אינו בטל, ואע"ג דזה היתר וזה איסור לא אולינן בתר הצורה הרוחנית אלא לפי מין חומר הגשמי, ולפי"ז כשעושה מחולין קדשים לא הוי בכך שינוי ואינו נקרא מעשה, מעתה אע"ג דשמעינן דיש שאלה להקדש י"ל דהיינו רק בדלא איתעביד מעשה דאז אתי דיבור ומבטל דיבור, אבל היכי דאיתעביד מעשה לא יהא כח הדיוט חמור מכח הקדש דדיבור אינו יכול לבטל מעשה ולא מהני שאלה כמ"ש הש"ך, וא"כ בנמסר ליד הגובר שוב לא מהני שאלה, וממילא דאין לומר דעל מותר התרומות

ובפרט לפי"מ שכתב בפרשת דרכים (דרוש ה') דכל מה שזכו ברכוש מצרים מדין הענקה כמש"כ רש"י בסו"פ ראה עה"פ העניק תעניק לו וגו' וזכרת כי עבד היית וגו' והענקתי ושניתני לך מביזת מצרים וביזת הים אף אתה הענק ושנה לו, והוא מספרי (סי' ס"ז) הענקתי לך ושניתני לך אף אתה הענק לו ושנה לו. ואמנם בגמ' קידושין (דף ט"ז ע"ב) אי' דבורח אין לו הענקה מדכתיב וכי תשלחנו חפשי מעמך מי ששילוחו מעמך יצא בורח שאין שילוחו מעמך, וממילא כיון שלא השלימו בני"י חשבון ד' מאות שנה שנות שעבוד במצרים, נמצא דינם כבורח ואין מגיע להם הענקה, וממילא דשלא כדת זכו בביזת הים ובביזת מצרים.

אלא דנודע מש"כ המפו' דמה שיצאו ממצרים קודם שנשלם גזירת כי גר יהיו זרעך וגו' ארבע מאות שנה, משום דחשבון השנים התחיל מלידת יצחק דמשעה שנולד היה ראוי ליקרא כי גר יהיה זרעך (עי' רש"י בראשית טו, יג), והוא ממדרש שוח"ט (תהילים י"ח) א"ר שמואל לפי שהיה הקב"ה מפתה את משה כל שבעת ימי הסנה שילך בשליחותו וכו', אמר להקב"ה רבון העולם כבר חשבתי מה שאמרת לאברהם אבינו בין הבתרים ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה, ועדיין לא נשלמו ולא עשו שם אלא מאתים ועשר, א"ל הקב"ה לא כמו שאתה מחשב לעצמך, שמיום שנולד יצחק הקדמתי להם הקץ ודלגתי אותו וכו' וכבר נשלם עי"ש.

אלא דדב"ז ניחא רק אם ארץ ישראל עדיין לא היתה מוחזקת לאבותינו, דאז שפיר קרינן ביה באותו זמן כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם, אבל אם ארץ ישראל כבר היתה מוחזקת לאבותינו, ליכא למימר שמאותו שעה התחיל גזירת הגלות, דהרי היו בארצם שלהם וכמ"ש המפו'.

ובמדרש (ב"ר פמ"א י') עה"פ קום התהלך בארץ תני הלך בשדה בין לארכה בין לרחבה קנה עד מקום שהלך כדברי רבי אליעזר, שהיה ר"א אומר הילוך קנה, וחכ"א לא קנה עד שיהלך לארכה ולרחבה, א"ר יעקב בן זבדי טעמיה דר"א קום התהלך בארץ וגו', (וכ"ה בכ"ב דף ק' ע"א) וכתב ביפ"ת דפליגי בכך אם בעינן קרא לחלק, דאי צריך קרא לחלק א"כ כיון דא"ל השי"ת קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה בעינן שניהם דייקא ולא

*

והנה יל"ב מה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע, שכבר לעג ע"ז ההוא צדוקי שאמר עמא פוזיא דקדימיתו פומייכו לאודנייכו ברישא הו"ל למשמע אי מציתו קבליתו ואי לא לא קבליתו (שבת דף פ"ח ע"א), וי"ל כי מלאכי מרום טענו תנה עווד על השמים, וביקשו שהתורה תישאר בידם ולא יתנום לישראל דרי מטה (וכדאי בשבת שם ע"ב), אך משה רבינו השיב להם שאין קיום המצוות בשמים ממעל, כי לא שייך אצלם לא יהיה לך אלהים אחרים וזכור את יום השבת לקדשו וכבד את אביך ואת אמך וכו', עי"ש.

אלא דמלאכי השרת סברו דנהי נמי דקיום המצוות במעשה אין שייך אצלם, מ"מ יכולים הם לקיים פנימיות המצוות להמשיך האורות הרוחניים של המצוות דזה שייך גם בשמים ממעל, וי"ל דמלאכי השרת סברו דבכל ענין העיקר הוא הצורה הרוחנית, וזה כעין מה דסבירא להו לחכמים דגם מין במינו בטל משום דלא אזלינן בתר מין החומרי אלא לפי הצורה הרוחנית שזה היתר וזה איסור וכנ"ל, ואולם משה רבינו השיב להם דעל כן נברא עולם הזה הגשמי כדי שיקיימו המצוות כפי פעולת המעשים, דלא אזלינן בתר הצורה הרוחנית וכרבי יהודה דמין במינו אינו בטל כיון דבסוג החומרי שווים הם, וממילא דלא שייך בהם קיום המצוות.

לכן פתחו ישראל ואמרו דאנן עדיפי מדידהו, שכן כאשר נקבל התורה נעשה שקיום המצוות תהא בנו בפועל ובמעשה שזהו עיקר התורה, ורק אח"כ ונשמע רצ"ל שאחר קיומם בפועל נוסף לכוון ולהמשיך גם האורות הרוחניים בפנימיות המצוות, לא כן אצל מלאה"ש שאין אצלם 'נעשה' כלל לפיכך אינם ראויים לקבל התורה.

והשתא יבואר היטב דברי המדרש בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע, להורות דראוי ליתן להם התורה יען כי אצלם מתקיים המצוות בקיום המעשה בפועל, דלא אזלינן בתר הצורה הרוחנית, וממילא מה שנעשה מחולין קדשים אינו בגדר מעשה, וא"כ הא דמועיל שאלה בהקדש היינו משום דהדיבור של השאלה מבטל את הדיבור של הקדש, אבל כשמסרה לגזבר דהו"ל מעשה ממש לא מהני שאלה דלא אתי דיבור ומבטל מעשה,

שאלו על הקדשן, ולא יתכן דהורידו אותן מקדושתן לעשות מהם ביהמ"ד, לכך שאל כענין מותר התרומה מה היו עושים בהם, והשיב דאה"נ עשו מהן ציפוי לבית קודש הקדשים, ודו"ק.

והנה לפי האמור דמותר התרומה עשו מהם ציפוי בית קדשי הקדשים, א"כ קשה מהיכן בנאוהו לאותו בית ועד לחכמים, שהרי מפורש בכמה מדרשים שהיה שם גם משכן לעדות שעסקו בהם בני ישראל בתורה, וצריך לומר דלשיטתם מלבד מה שהקדישו בני ישראל תרומות המשכן, הוסיפו לתרום עוד לצורך בנין בית תלמוד שיהא בית ועד לחכמים לעסוק בהם בתורה והוא משכן לעדות.

ועפ"ז יתפרש לנכון מקראי קודש בריש פרשתן דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה הוא תרומת המשכן כאמור בהמשך הפרשה, ומלבד זאת הרימו את נדבת ליבם לבנין בית המדרש ועז"א מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי לבנין בית ועד לחכמים, ויומתק בזה מש"כ בבעלי התוס' השלם 'אשר ידבנו לבו' גימ' תורה, דהכוונה דנדבה זו הוא עבור עסק התורה.

ושמחתי מאוד שהראוני כע"ז קצת בחת"ס עה"ת (ד"ה תרומה מחי' שנת תקצ"ג), וז"ל, כתב בעה"ט חצר המשכן היה אחד מחמשים מהר הבית שהיה ת"ק על ת"ק צא וחשוב, וקשה הר הבית מאן דכר שמיה הכא, ע"כ נלע"ד עפ"י מ"ש במדרש שממותר תרומה זו כדכתיב והותר, מאותו מותר בנו ביהמ"ד ללמוד תורה שם סמוך למשכן, והיינו פקודי המשכן משכן העדות תרי הוה, ועוד כתב רמב"ן (לה, ה) גבי כיור נשים הצובאות פתח אהל מועד שהיה שם פתח אהל מועד בית מקודש לנשים שפרשו מהנאת עוה"ז עי"ש, ונראה שבכל מקום חנייתם הפרישו באמצע ת"ק על ת"ק כהר הבית, והתרומה מזה המקום שהוא מאה על חמשים בנו חצר המשכן והמשכן בתוכו, והשיריים שסביבותיה, לבתי מדרשות לכל אשר ידבנו לבו להיות מחובשי בהמ"ד נמצא היה חצר המשכן התרומה מהקרקע של נדבי לב לתורה, והיינו ויקחו לי תרומה קרקע לחצר המשכן מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו התרומה הזאת, וזאת התרומה אשר תקחו מאתם מסתם ב"י שהתחיל דבר אל ב"י תקחו זהב וכסף ונחשת עי"ש.

את תרומתי, דהיינו שמלכד תרומות המשכן יוסיפו עוד מגדבת לבם כדי לבנות ביהמ"ד שיהא בית ועד לחכמים לעסוק בתורה, ודו"ק.

וא"כ בגדבת המשכן שמסרום ליד גזבר שוב לא הו"מ לישאל עליו, לפיכך מיד אמר הקב"ה ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו

תוכן התורה שנשא כ"ק מרן שליט"א בשוה"ט ליל שב"ק העעל"ט

המלך, אבל בדברים שלא הראה הקב"ה לנביאים איזה שינוי, כגון בכלי שרת בוודאי צריכים לעשותם עפ"י תבנית מראה הראשונה שהאה הקב"ה למשה רבינו בהר, אתוד"ק יעו"ש.

עפ"י יבוארו היטב דברי חז"ל, דהנה אמרו ישראל נעשה ונשמע, ואיתא בספ"ק שקבלו על עצמם נעשה היינו לעשות ככל מה שייצטוו מפי הגבורה ע"י משה בהר סיני, וכן ונשמע דהיינו לשמוע אל דברי נביאי ה' שבכל דור ודור, ואל חכמי התורה שיוורו אותם הדרך ילכו כם, דהיינו תורה שבע"פ, וכד"א (דברים יח, יח) נביא אקים להם וגו' אליו תשמעון.

וזהו בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע וקבלו על עצמם לשמוע בקול נביאי ה' מיד ולדורות, אז אמר להם הקב"ה ויקחו לי תרומה וגו' ועשו לי מקדש וגו', שתנהג המצוה הזאת לדורות, וגם אז ככל אשר אני מראה אותך וגו' וכן תעשו, שכל מה שיאמרו לכם נביאי ה' אז בעניין כלי המקדש תשמעו לדבריהם כי הכל הוא בכלל מה שצויתי אתכם עכשיו ויקחו לי תרומה, כי הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל (דברי הימים-א כח, יט), ומחוייבים אתם לשמוע להם כי כן קבלתם על עצמכם נעשה ונשמע.

*

או יאמר עפ"י מ"ש חז"ל (מנחות דף ק"י ע"א) אמר ריש לקיש מ"ד (ויקרא ז, ב) זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם כל העוסק בתורה כאילו הקריב עולה מנחה חטאת ואשם וכו', אמר רבי יצחק מ"ד (שם ו, א) זאת תורת החטאת וזאת תורת האשם כל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת וכל העוסק בתורת אשם כאילו הקריב אשם. והנה יש לבאר, כי אף אם נחשב לו לאדם מן השמים כאילו הקריב עולה, אבל כמה מצוות יש שרק על ידם אפשר להקריב הקרבנות בפועל, כגון כל מצוות כהונה ובגדיהם ומקום המקדש ובניין המזבח וכל

ע"ד אגדה נראה לפרש דברי המדרש הנ"ל בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע מיד אמר הקב"ה ויקחו לי תרומה, והוא פלאי, וביארנו בדרך דרוש ועתה כלך לך אצל אגדה.

ונראה לבאר, עפ"י מ"ש לקמן בפרשה (שמות כה, ט) ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו וכן תעשו, וברש"י וכן תעשו לדורות (סנהדרין דף ט"ז ע"ב) אם יאבד אחד מן הכלים או כשתעשו לי כלי בית עולמים כגון שולחנות ומנורות וכיורות ומכונות שעשה שלמה כתבנית אלו תעשו אותם. והרמב"ן בפירושו חולק על זה וכתב כאן, לא ידעתי שיהיה זה אמת שיתחייב שלמה לעשות כלי בית עולמים כתבנית אלו, ומזבח הנחושת עשה שלמה עשרים אמה אורך ועשרים רוחב (דברי הימים-ב ד, א) וכו'.

והגה"ק החתם סופר ז"ע כתב לתרץ בזה בדרך נפלא, ותוד"ק, ד'וכן תעשו' קאי על 'ככל אשר אני מראה אותך' וגו', כלומר כל מה שתעשו בבניין המקדש וכליו לדורות אף שאמנם יהיה במידות אחרות כראוי למידות בית עולמים, אבל הכל יהיה ככל אשר אני מראה אותך בהר שהכל יימסר עפ"י נביאים שיהיו באותו הדור, שהם יגלו את דבר ה' כיצד ייעשו הכלים, כאשר הראו את משה במלאכת המשכן. ועל אף שבשאר מצות התורה אין שומעים לנביא לשנות כל שהוא לקיום, מכל מקום מצוה זו דבנין בית המקדש וכליו מעיקרא הכי ניתנה שתשתנה עפ"י מראה שיראה השי"ת לנביאי הדור, ואין מה שחידשו הנביאים נגד דין תורה, והיינו דקאמר כאן, ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו וכן תעשו, מה שאמר וכן תעשו לדורות, קאי אהתחלת הקרא על 'ככל אשר אני מראה אותך', דגם לדורות יעשו עפ"י 'ככל אשר אני מראה', עפ"י מה שאראה לנביאי הדורות, ומזה למדו שמותר לשנות ממה שכתוב בפרשה זו, ובתוכם שינוי המזבח כמו שעשה שלמה

לכני ישראל וגו' ועתה אם שמוע תשמעו בקולי וגו', וזה מכווין על לימוד התורה, וכמו שדרשו חז"ל (ברכות דף מ' ע"א) אם שמוע בישן תשמעו בחדש, היינו שבכח השמיעה ולימוד התורה גופא היא נחשב כאילו ושמרתם את בריתי דהיינו כאילו כבר שמרתם וקיימתם כל התורה, שע"י השמיעה לבד יחשב לכם למעשה, ובוזה והייתם לי סגולה מכל העמים, שאצל שאר האומות אין נחשב להם מחשבה כמעשה, כנודע מחז"ל שרק בישראל מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה ולא עשה כן לכל גוי. וכ"ש אם יוציאו בפה שאצל ישראל עקימת שפתיו הוי כמעשה כנפסק בכמה מקומות להלכה (ראה סנהדרין דף ס"ה ע"א; כריתות דף ד' ע"א) ואמירה לגבוה כמסירה להדיוט (נדרים דף כ"ט ע"ב), וכן כשמקדיש בהמה למזבח אמרינן שבדיבורו הוי מעשה, וכפי שהארכנו בפלפול, ולכן נחשב כשינוי מעשה. וגם זה למדים מהבוכ"ע שהדיבור כמעשה, ממה שישבת בשבת מכל מלאכתו שנעשית בדיבור, וכדאמרו חז"ל (שבת דף ק"ט ע"ב) מנין שהדיבור כמעשה וכו', ולכן מצווים אנו שלא יהא דיבורינו בשבת כדיבורינו בחול, שגם לנו יש אותו הכח שהדיבור כמעשה, וא"כ על ידי לימוד התורה נחשב לנו כאילו קיימנו ממש כל המצוות.

ומכל אלו נלמד חשיבות עסק התורה, שעל ידי שנלמד ונתעסק בכל אלו המצוות שנמנע מאתנו מלקיים בפועל, יחשב לנו ממש כמו שעשינו בפועל ממש בכל פרטותיה ודקדוקיה.

ויפורש בזה הפסוק וכן תעשו לדורות, שיש עוד אופן של עשייה שזוה נוהג לדורות עולם. כי העשייה בפועל שייכת רק בזמן הבית, אבל העשייה השנייה שנעשית כתוצאה ממחשבתכם ומאמירתכם בפה את דברי הפרשיות הללו, היא גם כן נחשבת עשייה ממש כאילו עשיתם כל הכלים האלה במתכונתם ובמידתם, וכאילו בניתם מזבח ומקדש עם כל כליו ולבשתם הבגדים כאילו אתם כהנים ועשיתם עבודה לשמו, וכד"א (הושע יד, ג) ונשלמה פרים שפתינו שזו תשלומין ממש שמה שחסר בפועל נשלם ע"י תורתכם, וזהו ככל אשר אני מראה אותך וגו' דהיינו מה שהראה אתכם בהר שאמר לכם ועתה אם שמוע תשמעו בקולי וגו' והייתם לי סגולה מכל העמים וגו', שאצלכם נחשב מחשבתכם ואמירתכם למעשה בפועל ממש, ולכן גם תבנית המשכן ותבנית כל כליו

הנלווים אליו, שכל זה רק בהיות ההיכל על יסודותיו והמזבח על מכוונותיו וכהן עומד ומשרת ועבודה בידו. ואילו בזמן הזה שחסרנו כל אלה ומשלימין אותו ע"י ההתעסקות בתורת עולה, האם נחשבים לו גם כל אלה. וכמו שאמרו חז"ל (סוכה דף מ"ה ע"ב) כל העושה איסור לחג באכילה ושתייה מעלה עליו הכתוב כאילו בנה מזבח והקריב עליו קרבן, הרי שהוסיפו כאן הלשון כאילו בנה מזבח בנוסף על זה שהקריב קרבן.

ובאמת איכא אריכות בזה מהגה"ק החיד"א זלה"ה (ראה ראש דוד, פר' צו) אם אותו כלל שקבעו חז"ל כאילו הקריב כל הקרבנות וכו' האם ממש נחשב לו כאילו הקריב ממש בפועל וכאילו בא למקדש והוא כהן מזרע אהרן ובנה מזבח והקריב עליו קרבן, ואם הוי קרבן שהוא מחוייב כגון חטאת ואשם יפטר מזה לעתיד לבוא, כי הרי כבר הקריבו ע"י שעסק בהלכותיה, או שמא רק נחשב לו כאילו, אך לא נפטר מהבאה ממש, ולכשיבנה ביהמ"ק יביא חטאתו בפועל, וכאשר נראה בהדיא מדברי ר' ישמעאל אני קראתי והיטתי וכו' ולכשיבנה בית המקדש אביא חטאת שמינה (שבת דף י"ב ע"א).

והנה באה התורה"ק ללמדנו כאן שייחשב ממש כאילו הקריבו בפועל, והיינו עפ"י הכלל הידוע שאצל ישראל מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה (קידושין דף מ' ע"ב), וחישוב אדם לעשו תמצוה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתיב כאילו עשאה (שבת דף ס"ג ע"א), וא"כ ע"י שהאיש הישראלי עוסק בתורת ה' ובכל מאודו היה רוצה לקיים מה שלומד, ונפשו כלתה לבוא בחצרות בית ה' להקריב קרבן לה', ולומד הלכותיה, הרי נחשב לו כאילו קיים ממש כל הקרבנות על כל פרטיה ודקדוקיה. ובענין זה נודע מה שפי' הגה"ק הייטב לב זי"ע בפרשתן במה שאמרו חז"ל (שבת דף ל"א ע"א) מעשה בגר שבא לפני הלל ואמר גיירני ע"מ שתלמדני כל התורה כולה כשאני עומד על רגל אחת, ואמר לו הלל ואידך פירושא זיל גמור, ופי' דרמזו לו על עסק התורה, שעל ידי לימוד התורה על מנת לשמור ולעשות ולקיים דהיינו שישנו גם מחשבה טובה לקיים כל המצוות, אזי הקב"ה מצרפה למעשה ויחשב לו כאילו קיים כל התורה כולה, עכ"ד.

ודבר זה נקבע כבר בתחילת מעמד הר סיני ששם נאמר (שמות יט, ג-ה) כה תאמר לבית יעקב ותגיד

ונשמע, היינו שעל ידי השמיעה והלימוד והקבלה בלב, ייחשב להם ממש כאילו קיימו הכל בפועל. וזהו שאמרו חז"ל בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע ולא קיבלו עליהם עשייה בלבד כי אם גם שמיעה, דהיינו שילמדו ההלכות ותורת המצוות, וכמ"ש ועתה אם שמוע תשמעו בקולי וגו', וכשראה הקב"ה שקבלו עליהם עסק התורה מיד הבטיח להם ויקחו לי תרומה וגו' ככל אשר אני מראה אותך בהר ובן תעשו - לדורות כנ"ל, שהמצוה הזאת תוכל להתקיים לעולם ועד ולנצח נצחים ע"י לימוד התורה ואז יהא נחשב כאילו קיימו הכל בפועל ממש.

[אחר העליה נערך מי שברך וקריאת השם לרגל הולדת הבת להר"ר שלום אריה אייזנבך מקרית צאנז טבריה (ב"ר יהודה דוד מאשדוד, וח"ר אשר אנשיל פרל מפעיה"ק)], שביעי - החתן מורנו שמואל דוד נ"י בן הרה"ח ר' יוסף שווארץ מירושלים, החתן ישראל דוב הרשקוביץ נ"י, החתן מורנו רפאל שטיינמץ נ"י, החתן החבר אברהם שימון נ"י, אחרון - החתן צבי שנק נ"י, מפטיר - החתן מורנו יהודה נ"י בן הרה"ח ר' מאיר בעלז מפעיה"ק (ב"ר בעריש מפעיה"ק), הגבה - העסקן הרה"ח ר' יוסף יהונתן שנק מנהל מוסדוה"ק בחפה, גלילה - הרה"ח ר' יוסף בורד מירושלים. תפילת מוסף התפלל לפני העמוד - המחותן הגאון רבי יחזקאל שרגא דוד היילפרין שליט"א דומו"צ בית מדרשו ברמות ומראשי ישיבה"ק לצעירים שפע חיים בירושלים (חתן כ"ק האדמו"ר מסטראפקוב שליט"א).

בן תעשו לדורות ע"י שתלמדו הפרשיות הללו, ואז יחשב לכם ותקבלו שכר כמו שעשיתם הכל בפועל ממש כבהיות מזבח ומקדש על מכונם וגבולם, וכשאדם לומד הלכות מעשה הקרבנות נחשב כאילו הקריב כל הקרבנות בפועל, וכן בכל העבודות. וידוע כבר מה שרמזו קמאי במה שאמרו ישראל 'נעשה ונשמע', דרמזו בזה באמרם כל אשר דבר ה' נעשה, דאל יתמה האדם וכי אפשר לקיים כל התורה כולה ממש, והרי יש הרבה מצוות שאין נוהגים בכל מקום ובכל מצב ובכל אדם, כי אם רק כבהנים וכיוצ"ב, להן הסמיכו בני ישראל מיד ואמרו

יום שב"ק

שחרית התפלל לפני העמוד - הרב יצחק אייזיק לוי משגיח בישיבה"ק לצעירים דברי חיים פעיה"ק. בעליות התכבדו, כהן - הבחור הבר מצוה יוסף מאיר נ"י בן הרה"ח ר' אהרן לוינשטיין מפעיה"ק (ב"ר חיים אריה מפעיה"ק), לוי - החתן חיים שלום נ"י בן הרב יצחק אייזיק לוי מפעיה"ק (ב"ר אלימלך מפעיה"ק, וח"ר בערל וינברגר מפעיה"ק), שלישי - החתן מורנו משה נ"י בן הרה"ח ר' נפתלי יחזקאל בורד מפעיה"ק (ב"ר יוסף מירושלים, וח"ר מאיר דוד שכטר מנהל ק"ק קרית צאנז), רביעי - החתן ישעי' זאב נ"י בן הרה"ח ר' שמואל וימר מפעיה"ק (ב"ר נתן יונה מזכ"ל ק"ק קרית צאנז), חמישי - החתן החבר חיים ישראל נ"י בן הרה"ג ר' מאיר יוסף דויד שליט"א ר"מ בישיבה"ק לצעירים דברי חיים פעיה"ק (ב"ר מיכל מפעיה"ק), שישי - מרן שליט"א

תוכן התורה שאמר כ"ק מרן שליט"א בשוה"ט עתיקא קדישא העעל"ט

ויסוד הדברים אי' במדרש הגדול ויקחו לי תרומה ויקחו ולא מן הגזל, ובזוה"ק פר' ויקהל (דף קצ"ח ע"א) קחו מאתכם תרומה לארמא ממה דלכון ולא מעושק ולא מגזל ולא מגניבה. ובראש דוד (סוף פרשתן) הוסיף החיד"א לבאר עפי"ז דברי התנד"א הנ"ל, ותו"ד עפמ"ד בתנד"א (זוטא פרק יט) שיעקב ועשיו נתחלקו בנחלת ב' עולמות דעשיו נטל בחלקו העוה"ז ויעקב נטל בחלקו העוה"ב, מעתה שאין לישראל חלק בעוה"ז האין היה בידם ליתן נדבת המשכן, הלא כל רכושם גזול בידם משל עשיו, ובעיני ויקחו לי תרומה ולא מן הגזל, כמ"ד במד"ת בפרשתן (אות יג) ארשב"ל כך שנו רבותינו חמשה לא יתרומו ואם תרמו אין

במדרש (תנד"א רבה ז, א) וכיון שקבלו ישראל עול מלכות שמים בשמחה ואמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע מיד אמר הקב"ה למשה שיאמר לישראל שיעשו לו משכן שנאמר דבר אל בני ויקחו לי תרומה וגו', ובספרי דרשו עמדו בזה לבאר מה שייך ויקחו לי תרומה למה שאמרו נעשה ונשמע. ואפ"ל בהקדם מה שהבאנו אמש דברי החיד"א בחומת אנך בפרשתן שפירש מ"ש ויקחו לי תרומה, תרומ"ה אותיות המות"ר, להורות שלא ישלו תרומה רק מן המותר בפיך, שצריך ליתן את תרומת ה' רק מנכסיו שהרויח במשפט וביושר ולא מגזל ועושק, וע"ז נאמר (ישעיה נה, יד) בצדקה תכונני [אך] רחמי מעושק, וכן כתיב (שם סא, ח) אני ה' שונא גזל בעולה.

עונג ושמחה שנהנה בעשייתה, עי"ש. והיינו שכשמקיים האדם מצוה בשמחה וטוב לבב, והוא שש ושמח שזוכה לעבוד את בוראו ולעשות נח"ד לפניו ית"ש, בכך נחשב לו השמחה של מצוה כמצוה בפני עצמה ונוטל שכר בנפרד על העונג וההנאה שהיה לו מקיום המצוה.

וכתב הזרע ברך, דמה שאמרו חז"ל דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא אינו אלא על עצם קיום המצוה, אבל על קיום המצוה מתוך שמחה שדבר זה נחשב למצוה בפני עצמו על זה שפיר מקבלים עליה שכר גם בהאי עלמא. ובזה מפרש המשך מקראי קודש, ושמרת את המצוה ואת החוקים ואת המשפטים אשר אנכי מצוך היום לעשותם, ולמחר לקבל שכר, אולם כ"ז על עצם המצוה, אבל כאשר והיה עקב תשמעון אין והיה אלא לשון שמחה (ב"ר מב, ג), שתקיימו את המצוות בשמחה אז יזכו לשכר טוב גם בעוה"ז, עכתו"ד.

דברי הזרע ברך הללו הובאו כמ"פ בספרי החיד"א (פני דוד פי"ד אות ג'; ראש דוד פר' עקב ד"ה ומעין דונמא, ועוד) ופירש עפ"י מאה"כ (קהלת ה, טו) ושבתתי אני את השמחה אשר אין טוב לאדם תחת השמש כי אם לאכול ולשתות ולשמוח והוא ילוני בעמלו ימי חייו אשר נתן לו האלקים תחת השמש, דהנה חז"ל דרשו כל מקום שנא' אכילה ושתיה בקהלת על תלמוד תורה וקיום מצוות, ומבאר החיד"א שעיקר תכלית המצוה היא לעבוד את ה' מתוך שמחה והנאה, להשתעשע במצוות ה', וכ"ש בלימוד התורה הקדושה אשר מתוקה מדבש ונופת צופים, וז"ש 'ושבתתי אני את השמחה' הכוונה לשמחה של מצוה שאדם שמח ומשתעשע בקיום המצוות, 'אשר אין טוב לאדם תחת השמש כי אם לאכול ולשתות ולשמוח' שכאמור הכוונה ללימוד התורה וקיום המצוות, שעל האדם לעשות אותם בשמחה והתרוממות הנפש, ומפרש הכתוב שבשכר השמחה של מצוה זוכה אדם לשכר טוב גם בעולם הזה, והוא ילונו בעמלו ימי חייו אשר נתן לו האלקים תחת השמש, שיוכה גם לפירותיהן בעולם הזה, עכתו"ד יעו"ש.

ומעתה יבואר שפיר דזה שאמרו חז"ל במדרש כיון שקיבלו ישראל עול מלכות שמים 'בשמחה' הרי דשפיר יזכו לנחול שכר מצוה בהאי עלמא, ומן הדין יושפע עליהם שפע רב גם בענייני גשמיים

תרומתן תרומה, אלו הן וכו' והתורם את שאינו שלו וכו', ארשב"ל וכולן מן הפסוק הזה וכו' התורם את שאינו שלו דכתיב מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו, תקחו משלכם וכו' עי"ש.

אלא דכבר כתב מהר"ש פרימו דשפיר זוכים ישראל גם בעוה"ז מהא דתנאי התנה הקב"ה במעשי בראשית אם ישראל מקבלים את התורה מוטב ואם לאו אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו (שבת דף פ"ח ע"א), א"כ לולי שהיו בני"י מקבלים התורה היה העולם חרב, מעתה כיון דקי"ל דהמציל מזוטו של ים וכו' הרי אלו שלו (ב"מ דף כ"א ע"א), ממילא זכו בני"י בכל העולם ומלואו, (ועיין בני"ש מאמרי סיון מ"ב אות י"א. מאמרי שבתות מ"ז אות טו"ב, ומ"ט אות י"א), וז"ש התנד"א, דעד שלא אמרו ישראל נעשה ונשמע וקיבלו התורה לא היו יכולים להתנדב מרכוש עוה"ז כי כל טובת הנאת עוה"ז לעשיו, אבל מאחר שאמרו ישראל נעשה ונשמע ובכך נתבסס העולם על מכונו אז זכו בעוה"ז מדין מציל מזוטו של ים, לכך מיד אמר הקב"ה ויקחו לי תרומה וכו' וזאת התרומה אשר תקחו מאתם כי הכל שלהם אחר קבלת התורה, עכ"ד, (ועיין בזה בקדושת יו"ט).

ואפ"ל לתרין עוד דשפיר היו יכולים ליתן תרומת ה' כי רכושם לא היה חלקו של עשיו, דנהי דיעקב ועשיו חלקו בנחלת ב' עולמות וטובת הנאת עוה"ז עלה בחלקו של עשיו, מ"מ כאשר האדם מקיים מצות ה' ראוי שיקבל שכר כפי פעלו, דבכה"ג לא גרע מכל שכיר הבא בשכרו, ואין לגרע חלקו בעוה"ז אשר זכה בו בדין כי עד"ז ברא הקב"ה את העולם לשלם שכר טוב לעושי רצונו, אלא דכ"ז נכון אי שכר מצוה בהאי עלמא איכא, כי אז בדין הוא דמה שמקבלים שכר פעולה עבור המצות שייך לאדם, אבל לדעת רבי יעקב בקידושין (דף ל"ט ע"ב) דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא, לא שייך לומר כן.

והנה אי' בספר זרע ברך (הקדמון, נדפס בשנת ת"צ, פר' עקב, ד"ה ובוהו מצאנו פתח) לבאר הפסוקים (דברים ז, יא-יב) ושמרת את המצוה והחוקים ואת המשפטים אשר אנכי מצווך היום לעשותם, והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אותם ושמר ה' אלקיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך, עפ"י דברי הרע"ב במשנה (אבות ה, ב) שכר מצוה מצוה ושכר עבירה עבירה, וביאר שם בפירוש הב', שמקבלים שכר על קיום המצוה מתוך

ועולם הזה, ועל כן מיד אמר הקב"ה ויקחו לי תרומה, והבן.

*

ואפ"ל עוד, עפ"י מש"כ הגאון מהרש"ק זצוק"ל בכמ"ק [שו"ת טוב טעם ודעת (הל' שלוח הקן סי' רמ"ט) חכמת התורה פר' ויצא (עמוד רפ"ז) ושם פר' בחקותי (עמוד מ"ז)], לפרש מ"ד במדרש (פר' ראה) על הפסוק (דברים יד, כב) עשר תעשר, זש"ה (משלי לא, כא) לא תירא לביתה משלג, מגיהנם של שלג, כי כל ביתה לבוש שנים, היינו שנים, עשר תעשר פתוח תפתח נתן תתן, לפיכך משה הזהיר את ישראל עשר תעשר. ותו"ד דהנה הקשו המפוי' אמאי שכר מצוה בהאי עלמא ליכא הלא כתיב (דברים כד, טו) ביומו תתן שכרו, אך התי' הוא כי מצד הדין לא מגיע שכר כלל דהרי אמז"ל (סוכה דף ג"ב ע"ב) דיצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ולולי שהקב"ה עוזרו אינו יכול לו, א"כ האדם עצמו אינו יכול לקיים שום מצוה בלי עזר אלקי, נמצא דקיום המצוות הם ע"י הקב"ה לכן מצד הדין אין מגיע לאדם שכר, וקבלת השכר אינו אלא מצד החסד לכך לא שייך בכך הדין דביומו תתן שכרו ושכר מצוה בהאי עלמא ליכא, (כ"כ הרי"ף בעין יעקב בסוכה שם ע"ש).

והנה אחז"ל (יומא דף פ"ו ע"ב, קידושין דף מ' ע"א) העובר עבירה ושנה בה נעשה לו כהיתר, והטעם כי ההרגל נעשה טבע וא"כ ה"ה להיפוך בהורגל במצוה אחת כמה פעמים נעשה נמי ההרגל טבע ושוב לא בעי על זה כ"כ עזר אלקי, וממילא דמגיע לו שכר מן הדין ויש שכר בהאי עלמא, והנה אי' בגמ' קידושין (דף ל"ט ע"ב) בהא דאמר רבי יעקב דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא, וקאמר התם דאי שכר מצוה בהאי עלמא איכא, היה מגין עליו שלא יבוא לידי עבירה ע"ש.

וה"ש המדרש עשר תעשר רצ"ל שיתן בכפליים

דהיינו שיקיים המצוה ושוב יתעורר לקיימה עוה"פ, ואז יהא ע"מ שתתעשר שהרי על עשיית המצוה ב"פ שכרו גם בהאי עלמא, ועז"א זש"ה לא תירא לביתה משלג רצ"ל מגיהנם, כי לא תבא לידי חטאים כי שכר המצוה תגן עליך שלא לבוא לידי עבירה, ואף דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא מ"מ כאן כיון דכל ביתה לבוש שנים שניים שניים בכפל, שעל קיום המצוה פעם שנית מקבלין שכר גם בהאי עלמא ממילא שהמצוה מגין שלא יחטא עכתו"ד. עכ"פ נמצינו למדין דעל קיום המצוה בפעם השניה מקבלים שכר גם בהאי עלמא.

והנה כבר עוררו המפוי' במאה"כ דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי, דמפני מה כפל לשונו ויקחו לי תרומה ושוב תקחו את תרומתי. ולהנ"ל י"ל דכאשר נצטוו בני"י לתת לתרומות המשכן משלהם, ובכך יתמהו הלא כל רכושם אינו משלהם, על כך אמר הקב"ה דהעצה לכך הוא ע"י אשר ויקחו לי תרומה, ואחר שכבר נתנו פעם אחת, מאת כל איש וגו' תקחו את תרומתי, רצ"ל שיחזרו לקחת מהם שוב פעם שנית, והרי על קיום המצוה פעם ב' מקבלין שכר גם בעוה"ז, ובכך יקבלו שכר גם בעוה"ז, וממילא שהנתינה תהא משלכם, ודו"ק.

זה שרמזו חז"ל ואמרו כיון שקיבלו עליהם ישראל עול מלכות שמים בשמחה ואמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע, רצ"ל שקיבלו על עצמם שלא יעשו רק לצאת ידי חובה בלבד, כי מגודל שמחתם בעבודת השי"ת גם אחר שכבר יעשו פעם אחת, יוסיפו לשמוע שוב כדי לחזור ולעשות המצוה שוב, ובכך ע"ז יקבלו שכרם תיכף גם בהאי עלמא, ובכך יהיה להם רכוש משלהם, על כן מיד אמר הקב"ה ויקחו לי תרומה וגו', כי שפיר יוכלו לתת משלהם, והבן.

בזמירות בשוה"ט התכבדו, ברוך א"ל עליון - הרב יצחק יעקב בורנשטיין מב"ב, דרור יקרא - הרה"ח ר' בערל וינברגר מפעיה"ק, שבת היום - הרה"ג ר' אברהם שמעון מאשינסקי ר"מ בישיבה"ק לצעירים שפע חיים בב"ב.
לפני אמירת התורה זימרו ניגון ההתעוררות, אחר התורה זמרו 'שושנת יעקב' כנהוג.

בעליות בתפילת מנחה התכבדו, כהן - הרב משה דוד ישראלי מפעיה"ק, לוי - העסקן הר"ר חיים שלמה לוי מנהל מוסדוה"ק בחיפה, שלישי - הגה"ח רבי יואל נחום מאשינסקי שליט"א רא"כ מנחם ציון בירושלים, הגבה - הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א, גלילה - הרה"ג ר' מאיר כהן ר"מ בישיבה"ק לצעירים שפע חיים באלעד.

תוכן התורה שאמר כ"ק מרן שליט"א בשוה"ט בעידן רעוא דרעוין העעל"ט

אביכם שנאמר (דברים יד, א) בנים אתם לה' אלוקיכם, ואני אביכם שנאמר (ירמיה לא, ח) כי הייתי לישראל לאב וכו', עשו בית לאב שיבא וישרה אצל בניו לכך נאמר ועשו לי מקדש, עכ"ד המדרש.

ורבים כבר עמדו לבאר תוכן דברי המדרש אלו, בפרט שלכאורה אין מקומן כאן בפסוק ועשו ארון עצי שטים, דהיה ראוי שיביאו דברים הללו בפסוק ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, שהרי כל האמור כאן אינו אלא ביאור מקרא זה דועשו לי מקדש וגו'. גם יש להבין למה רמזו חז"ל בדבריהם הק' שהמשילו השי"ת וישראל לצאן ורועה, כרם ושומר, אב ובן, ונצטוו ישראל לעשות דיר לרועה סוכה לשומר ובית לאב.

- הקב"ה מעלה ומחשב לאדם כאילו הוא עשה כל מעשה המצוה לבדו -

והנראה לבאר בזה במילין זעירין, ובהקדם מה ששנו חכמים בלשון המשנה (אבות א, יד) הלל היה אומר אם אין אני לי מי לי כשאני לעצמי מה אני ואם לא עכשיו אימתי. והנה דברי המשנה כפשוטה נראין כסותרין זה את זה, שפתח 'אם אין אני לי מי לי' משמע שהכל תלוי באדם בעצמו, והמשיך ואמר 'כשאני לעצמי מה אני', שאין פעולתו לכשעצמו שוה מאומה, וא"כ הרי אינו ראוי לכלום, ומעתה למה אמר בתחילה 'אם אין אני לי מי לי'.

ובמסורה ג"פ ונשמע, חדא (שמות כד, ז) כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע, ואידך (שם כה, לא) ונשמע קולו בבואו אל הקודש, ואידך (אסתר א, כ) ונשמע פתגם המלך אשר יעשה בכל מדינות מלכותו. גם לבאר מה שבתחילה אמרו בני ישראל רק 'כל אשר דבר ה' נעשה', ושוב לאחמ"כ כשחזר משה וירד מן ההר אל ישראל אמרו 'כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע'.

ויתבאר עפ"י מש"כ בספה"ק ישמח משה (סו"פ חיי שרה) לבאר הפסוק שאמר דוד המלך ע"ה נעים זמירות ישראל (תהלים סב, יב-יג) אחת דבר אלוקים שתים זו שמעתי כי עוז לאלוקים ולך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו, וכתב לבאר בהרחבה וכדבריו איתא גם בעוד ספה"ק, עפ"י הנודע מש"כ החוקרים שבכל דבר ופעולה ישנו ג' חלקים, בראשית ישנו המחשבה והרצון לעשות הפעולה, שגומר האדם בדעתו שכך וכך יעשה ומתכנן פרטי העשייה, לאחמ"כ מתחיל בפעולות העשייה

בתוה"ק בפרשתן (שמות כה, א-ב) וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי, וצ"ב כפל אומרו 'לאמר' ושוב 'דבר אל בני ישראל', כן כמה שכפל ואמר 'ויקחו לי תרומה' ושוב 'תקחו את תרומתי'. עוד דקדקו כאן באמרו 'ויקחו לי תרומה', דמה בעי לומר בזה.

במדרש (שמו"ר לג, א) הסמיך להכא הפסוק (משלי ד, ב) כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזובו. וראוי לבאר שייכות פסוק זה אשר מדבר בתורה, לפרשה זו העוסקת בענין תרומת המשכן שהוא בחי' עבודה. לעיל בסו"פ משפטים (שמות כד, יח) ויהי משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה, וסמיך ליה וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה, וראוי לבאר סמיכות המקראות.

עוד איתא במדרש (תדא"ר יז, א) וכיון שקבלו ישראל עול מלכות שמים בשמחה ואמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע מיד אמר הקב"ה למשה שיאמר לישראל שיעשו לו משכן שנאמר דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה וגו', ובספרי דרוש הביאו בנוסחא אחרת, כיון שאמרו ישראל נעשה ונשמע מיד אמר הקב"ה ויקחו לי תרומה, וכבר הרבו לדרוש ולבאר מה שייך ויקחו לי תרומה למה שאמרו נעשה ונשמע, והתוה"ק אין לה גבול וסוף.

להלן בהמשך הפרשה (שמות כה, י) ועשו ארון עצי שיטים וגו', ובמדרש (לה, ד) בכל הכלים אתה אומר 'ועשית' כמו שנא' בשולחן ומנורה ומזבח, וכאן כתיב 'ועשו', א"ר יהודה בר שלום, ללמד שכל אחד יעסוק בתורה, שהרי בארון היו מונחים לוחות העדות שהוא התורה, ובא ללמדנו שכל איש מזרע ישראל יכול ללמוד תורה.

ובהמשך המדרש מה כתיב למעלה (שמות כה, ח) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, אמר הקב"ה לישראל אתם צאני צאן מרעיתי וגו', ואני רועה שנאמר (תהלים פ, ב) רועה ישראל האזינה, עשו דיר לרועה שיבא וירעה אתכם לכך נאמר ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. אתם כרם שנאמר (ישעיה ה, ז) כי כרם ה' צבאו"ת בית ישראל, ואני שומר שנאמר (תהלים קכא, ד) הנה לא ינום ולא ישן שומר ישראל, עשו סוכה לשומר שישמור אתכם, אתם בנים ואני

למעשה, ומוציא הדבר מן הכח אל הפועל מה שעלה במחשבתו לעשות, ובסופו ישנו הסיום המביאו לידי גמר ותכלית המעשה והענין ההוא.

והנה הבוכ"ע יצר וברא את העולם ותכלית הבריאה היה באשר הוא מלך טוב ומטיב ורחמיו על כל מעשיו, וריחם על הגשמות שנמצאו בעולמות העליונים, ועד אז קיבלו הכל בחסד ומתנה מאת הבורא ב"ה, והיו בבחי' אמרם ז"ל (ירושלמי ערלה פ"א ה"ג, הובא בתוס' קידושין דף ל"ו ע"ב ד"ה כל) מאן דאכיל דלאו דיליה בהית לאיסתכולי באפיה, וחפץ הקב"ה שמעתה ירוויחו הכל בשכר פעולתם, על כן ברא את האדם בזה העולם, שיצטרך לעמוד בנסיונות ויהיה לו הבחירה לבחור בין טוב לרע, ויתהלך בעולם הזה העולם הגשמי שקוע בארציות וחומר, ויהיה צריך לערוך מלחמה ולהיות גבור הכובש את יצרו (תמיד דף ל"ב ע"א) להתגבר כצור חלמיש נגד כל הנסיונות והקשיים כדי שיוכל לקבל עליו עול מלכות שמים, ועל ידי שיתגבר כראוי על יצרו ולמרות כל הקשיים יעבוד את השי"ת, או אז יוכל לבוא על שכרו בבוא העת.

אולם בכל זאת אמרו חז"ל (סוכה דף נ"ב ע"א) יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ואמרי לה מתחדש עליו בכל יום, ואלמלא הקב"ה עזרו אין יכול לו, באשר היצר הרע הוא מלאך, ואין כח האדם הקרוין מחומר לעמוד בקשרי מלחמה נגדו, וכפי שאמר פעם מרנא הדברי חיים זי"ע ברעוא דרעוין בחודש אלול "אז די יצר הרע איזדאקעוועט זיך איבער א מענטש ווי קען א מענטש זיך א קעגין שטעלין און ווי קען א בשר ודם זיך ארום שלאגען, [אם יצר הרע נטפל לאדם איך יוכל לעמוד כנגדו ואיך יוכל בשר ודם להילחם עמו], כי האדם הגשמי החי עלי אדמות וכל חיותו של גופו הגשמי ניזון מהבלי העולם הזה, וזה הגוף העכור בחברת הצר הצורר הם העומדים בעוכרו של אדם שלא יוכל להתעלות ולהפשיט עצמו מהבלי עולם הזה ולדבק עצמו בבוכ"ע.

ועל כן הבורא ב"ה אשר הוא טוב ומטיב ורחמיו על כל מעשיו ומרחם על כל נשמה ונשמה מזרע ישראל הוא נותן לו כח ועוז ומעורר בקרבו רצון להתנהג בדרך הישרה, ואלמלא שהקב"ה הוא מאיר בקרבו משמי מרום שיעלה בלבו הרהורי תשובה, כשלפתע נופלים במחשבתו מחשבות טובות להיטיב דרכיו ולקבל עול מלכות שמים, היה האדם שוקע לגמרי בארציות העולם הזה, והיה תועה בדרכו וסר

מדרך הישרה, ולא היה עולה כלל על מחשבתו שהוא צריך להשתנות ולשוב בתשובה, ורק יען אשר הקב"ה שהוא חושב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח (שמואל ב יד, יד) הוא מסייע לו ומאיר בקרבו הרהורי תשובה. ולפי דברי הישמח משה יובן היטב הלשון חושב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח, היינו שהמחשבות טובות וההרהורי תשובה שנופלים ועולים בלב האדם לקבל על עצמו עול מלכות שמים לעבדו ית"ש בתורה ויראת שמים, הכל הם מאתו ית' ולולא כן היה נידח ואוכד כליל ח"ו.

כרם, גם אחר שכבר עולים ובאים בקרבו מחשבות טובות, ויש לו כבר רצון להיטיב דרכיו, אך כדי שיוכל לקיים וליישם את שאיפותיו גם כן צריך עזרה וסיוע מלעילא, כי היצר הרע אינו מניח לאדם ולו לרגע קט, ותמיד הוא מבלבלו ומטריף דעתו ומונע אותו שלא יוכל להוציא את הרצון הטוב שיש לו מן הכח אל הפועל כראוי, ועל כן שוב צריך האדם לסייעתא דשמיא מאת הבורא ב"ה שיהא בבחי' 'הבא לטהר מסייעין אותו' (שבת דף ק"ד ע"א), שיוכל לקיים חפצו שילמד תורה בטהרה ולהתנהג כראוי ולעבדו את ה' באהבה וביראה.

נמצא שמהג' חלקים הנ"ל לא עשה האדם כמעט מאומה, שהרי בלי ההתעוררות שהאיר ה' בקרבו לא היה עולה כלל במחשבתו להיטיב דרכיו, וגם לגמור את הרצון להגיע אל התכלית גם זה לא יוכל בלי סיוע דלעילא, והאדם הוא אינו עושה כי אם את החלק האמצעי, להתחיל לקיים את המחשבות הטובות שנפלו בקרבו. והנה המתחיל הוא עיקר גדול, דכבר אמרו (עי' במדרש שמואל, אבות פרק ה, משנה ב; עקידת יצחק, שער ה; בינה לעתים ח"ב, דרוש א) התחלה יותר מן הכל, והמסיים גם כן עיקר גדול, דאינה נקראת אלא על מי שגומרה (תנחומא עקב, ו), והכל הולך אחר החתום (ברכות דף י"ב ע"א), אבל האמצעי הוא רק מסייע, וקי"ל (שבת דף צ"ג ע"א) מסייע אין בו ממש וכו'. ועל דבר זה אין מגיע לו שכר, וכעין הדבר שמצינו בדיני שדכנות (ראה שו"ת שב יעקב, סי' יג, הובא בפתחי תשובה חו"מ, סי' קפה), שהמתחיל והגומר המה עיקר הדבר, ואילו מי שסייע באמצע הוא כמסייע שאין בו ממש. ומעתה לפי"ז אין מגיע לו לאדם שום שכר על פעולותיו, שהרי הראשית והסוף הכל מהבורא ב"ה, והאדם אינו עושה רק משהו קטן באמצע, שגם האמצעי הזה הוא

ג"כ רק מכח אלו"ה, ואעפ"כ השי"ת הטוב ומטיב בעל הרחמים מחשב לו לאדם ומעלה לו כאילו הוא עשה את הכל.

זהו שאמר דוד המלך ע"ה, אחת דבר אלוקים, רצ"ל כל מה שדיבר אלוקים לנו בתורה הקדושה רק על חלק אחת דבר, דהיינו החלק האמצעי, שתים, רצ"ל שתי החלקים האחרים דהיינו ראש וסוף, זו שמענו, רצ"ל זה אנו מבינים, כי עוז לאלוקים, רצ"ל כי הכח והיכולת על אלו שני החלקים הן המחשבה טוב שהאיר השי"ת באדם והן מה שעלה בידו לגמרו עד תכליתו הכל הוא רק לאלוקים ולא לאדם, דמי הקדימני וגו', וגם אלמלא הקב"ה עוזרו כנ"ל. ושוא תאמר מפני מה יקבל שכר, לזה אמר ולך ה' החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו, ר"ל כאלו היה מעשהו.

והנה לפי זה לכאורה קשה, אם כן מה תועלת בכריאת האדם בעולם הזה, שלא יהיה נהמא דכיסופא כמבואר בזה"ק, הלא עדיין הוא נהמא דכיסופא וצדיק מה פעל, הלא המתחיל והגומר הוא השי"ת. אך התירוץ הוא כיון שעושה האדם כל מה שבכחו, נחשב כאלו הוא עשה כל הפעולה, ולא אמרינן מסייע אין בו ממש, דהשי"ת מחשב הכל על האדם כאלו לא היה לו ית"ש שום חלק בהפעולה טובה שעושה האדם, כיון שהאדם עושה מה שבכוחו בבחירתו ולא הוי נהמא דכסופא כלל, אתוד"ק יעו"ש עוד באריכות נפלאה (וראה עוד שם בפר' תבוא, ובתפלה למשה, קאפיטל יג).

- הקב"ה מעורר באדם ראשית המחשבה שיתעורר לשוב אל ה' -

ודבריו אלו מאירים ומובנים ביותר עפ"י הידוע ממרן הבעש"ט הק' זי"ע כפי שמביאו בספה"ק תולדות יעקב יוסף (פר' ויקרא, ועוד) על מה שאמרו חז"ל (אבות ו, ב) בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ומכרזת ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה. והקשה הבעש"ט הק' הרי הצדיקים אשר בכוחם לשמוע בת קול הם אינם צריכים כלל לשמיעת הבת קול, ואילו אלו האנשים הצריכים לכך הרי הם כחרשים אשר אזנים להם אמנם אטום הוא משמוע, ולא ישמעו כלל הבת קול, באשר הם שקועים בגשמיות וחומריות, ומעתה מה תועלת כלל יש בבת קול זה.

וביאר בקדשו, דאע"פ שאין האדם שומע הבת קול, מכל מקום מה שנופל בקרב האדם הרהורי

תשובה ונתעורר לבכו לפשפש במעשיו אחר שרואה כי הימים והשנים חולפים בזה אחר זה, נער הייתי גם זקנתי והנה עדיין שקוע אני בעומק הגשמיות והארציות, עד שלבכו נשבר בקרבו עד מתי יתהלך עוד במצב שפל זה, ומקבל על עצמו עול מלכות שמים שמעתה ישתדל להיטיב דרכיו ולקבל עליו עול תורה ויראה. כל הרהורי תשובה הללו מקורם מאותו בת קול היוצאת מהר חורב. כי אע"פ שבפועל בחושיו הגשמיים אינו ראוי לשמוע את הבת קול שמכריז הבורא ב"ה, מכל מקום מאיר בקרבו הארה מזה הבת קול, ובכוח זה עולים במחשבתו הרהורי תשובה ומחשבות טובות, ולבכו נשבר בקרבו ובפתע פתאום מתעורר לשוב אל ה', כי אע"ג דאיהו לא חזי מזליהו חזי (סנהדרין דף צ"ד ע"א), ואף שהוא אינו שומע באזניו הגשמיים מכל מקום נשמתו אשר בקרבו מרגשת אשר קול דודי דופק אשר הבורא ב"ה מעוררו וקורא אליו עורה נא התעוררה נא לשוב אלי נאום ה'.

ומעתה אל יהי האדם כשוטה ופתי לדמות כשמרגיש בעצמו איזהו עצבות ושכירת הלב, כי זהו עצב גשמי, כפי דרכי היצר הרע המפתה ומרמה את האדם באותה השעה שמתעורר בו אותו כח פנימי מכח הבת קול, ומבלבל דעת האדם שידמה כי המה רק עניני עצבות ושכירת לב ואין בו ממש. וכן גם אם יתעורר ויעלו בו הרהורי תשובה, מיד בא היצר הרע לבלבלו ולהסיח דעתו מכך, באופן שבחלוף רגעים ספורים ושעה קלה שוב שוכח לגמרי מההתעוררות שהיה לו. ועל כן צריך להתגבר להסיר היצר הזה מקרבנו ולדעת שכשמרגיש הרגשת עצבות ושכירת לב זהו השתלשלות רוחני מההתעוררות שעוררו הקב"ה באותו בת קול, וזהו סימן עבורו שצריך הוא לפשפש במעשיו ולשוב אל ה'.

בת קול זה הוא ההתחלה וראשית המחשבה שמאיר הבורא ב"ה אבינו אב הרחמן בנשמות בני ישראל לעוררם להתחזק בעבודת השי"ת ולקבל עליהם עול מלכות שמים ועול תורה, שכאשר מכריז הבורא ב"ה ואומר 'אוי להם לבריות מעלבונה של תורה', אזי כל נשמה ונשמה מרגשת בקרבה כי וורדי הלב דופקים להתעורר לקבל עליהם עול תורה, והחכם עיניו בראשו של יכבה את ההתעוררות דלעילא (דוגמת מה שהאדם מכבה בידיו את השעון המעורר אותו משנתו העמוקה), באשר הוא רואה נכוחה כי השי"ת חפץ בתשובתו שישוב אליו. ובלתי כח זה

ומאידך גיסא הוא חיזוק גדול לכל אחד, שידע כל אחד שיש לו תקוה ועדיין לא ננעלו בפניו שערי תשובה, שהרי אלמלא ננעלו בפניו השערים ונסתמו בפניו דרכי התשובה לא היו קוראים ומעוררים אותו מלמעלה, ולא היו מכניסים בקרבו שום הרהורי תשובה ומחשבות טובות. ועל כן בל יחשוב האדם כשמרגיש בלבו התעוררות זו כי הוא ענין של עצבות ורעות רוח, ולא יאמר אל ליבו מה אירע עמי ומפני מה איני מרוצה ואין לי מה שנקרא כיום 'מצב רוח' טוב, וכל היום מתהלך אני במרירות וכדו' שאר מחשבות העולים בלב האדם, אלא ידע נאמנה שכשמרגיש זאת הרי זה אות וסימן כי לא אפסה תקוותו, ועדיין הדרך פתוחה לפניו וקוראים ומעוררים אותו מן השמים שלא יהיה כישן נרדם בתרדמת הזמן, אלא ישוב אל השי"ת ויתחזק ויקבל על עצמו להתנהג כראוי בהטבת דרכיו, ובוודאי ירחמהו ה' כי מרבה לסלוח.

- בנ"י אמרו נעשה ונשמע כיון שהגיעו להכרה שלולי הסיוע מלעילא לא יעלה בידם -

ובזה יבואר דבתחילה היו בני ישראל סבורים שביכולתם לקיים מצות התורה כראוי, ואינם צריכים לסיוע דלעילא ולזה אמרו כל אשר דבר ה' נעשה, ברם לאחר מכן באו למדייגה יותר נעלית, עד שהבינו שבאמת מצידם אין להם שום יכולת לעמוד נגד היצר הרע שמסית ומדיח את האדם מן הדרך הישרה, ולולי הסיוע בהתעוררות משמים אין להם כלל אפשרות אפי' להתעורר להתחיל לעבוד את השי"ת כראוי, או אז אמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע, שכל מה שיוכלו לעשות הוא אך ורק על ידי שונשמע היינו את אותו קול ה' מן השמים המכריז וקורא להם שיתעוררו, ובת קול זה מכניס בקרבם התעוררות לתשובה ורצון לעבוד את השי"ת בשלימות כראוי.

זהו כוונת המסורה לבאר קושיא זה למה שינו דעתם מתחילה שאמרו נעשה ואח"כ הוסיפו לומר נעשה ונשמע, ועל כן אמר שהבינו בליבם כי ענין מה שונשמע קולו בבואו אל הקודש, רצ"ל כל אותו הענין שחשים ומרגישים התעוררות תשובה לקיים מצות ה' ולהתעורר לעסוק בתורתו הק' בקדושה ובטהרה ובקבלת עול מלכות שמים, הכל הוא מכח ונשמע פתגם המלך, אשר קול ה' בכה, הוא הבת קול היוצאת מהר חורב ומכרות ואומרת אוי להם לבריות וכו', ובת קול זו מאיר בקרבם התעוררות

שמעוררים את האדם מן השמים באותו בת קול לא היה יכול האדם מעצמו לשוב אל השי"ת.

וזהו כוונת המשנה אם אין אני לי מי לי כי בוודאי אם לא יעשה האדם את חלקו בקיום המצות, הרי שמי לי ולא יגיע למאומה, ברם בל יחשוב שהוא עשה הכל לברו, שהרי כשאני לעצמי מה אני, ובעצמו לא היה יכול להגיע למאומה, וגם לא היה מתעורר לשוב כלל אל השי"ת, ולולי ה' ברוב רחמיו וחסדיו האיר בקרבו ועוזרו ממעל שיוכל לקיים המצוה כראוי, וכאמור.

ובענין זה ביאר בספה"ק עבודת ישראל (פרקי אבות ג, ח) המשנה באבות (שם) תן לו משלך שאתה ושלך שלו, שכל מה שהאדם עושה הוא בכח מן השמים ממעל, וכל לימודו ומצוותיו שהוא מקיים הכל הוא מכח הסיוע דלעילא, שהבורא ב"ה מאיר בקרבו, ולולא התעוררות זה לא היה מתעורר כלל ולא היה מגיע למאומה, יעו"ש.

- הסיוע וההתעוררות משמים הוא אחריות גדולה ומאידך חיזוק גדול -

יסוד וכלל זה יש בו מצד אחד חיזוק עצום והתחזקות גדולה לכל אחד, ומאידך גיסא אחריות גדולה, שהרי מן השמים מעוררים אותו במחשבות טובות והרהורי תשובה שישוב אל השי"ת, ולא כאנשים המדמים וסבורים שלא ישנו טוב בלילה וקמו בבוקר על צד שמאל, ומחשבים בלבם מה ראו על ככה ומה הגיע עליהם עצבות ומרה שחורה, ולמה זה הוא ממורמר וכועס ומתהלך סר וזעף כל כך. ולא חלי ולא מרגיש שמן השמים הכניסו בלבו התעוררות לתשובה ומכריזים עליו עד מתי עצל תשכב מתי תקום משנתך כמאמר החכם מכל אדם שלמה המלך ע"ה בספר משלי (ו, ט), עד מתי אתה מבלה ומעביר שנותיך בתנומה ותרדמה גדולה, ואינך מתעורר משנתך לשוב אל השי"ת, ותחת לחזור ולהתבונן כך הרי שנכנס ובא למצב של עצבות ומרה שחורה או כפי שמכנים זאת כיום 'חרדות', או שאר מיני כעסים ורגזניות, וכל זה הוא מסווה היצר שלא ישים האדם אל לבו גודל ההתעוררות שמעורר אותו הבורא ב"ה אשר הוא אבינו אב הרחמן אוהב עמו ישראל וחפץ שלא יאבד ויפול חלילה עולמית, ועל כן יש בזה אחריות גדולה שלא יסיח האדם דעתו מההתעוררות דלעילא.

אבינו אב הרחמן ומתנהג עמהם כאב והנהגתו עמהם הוא כאב המנהיג את בנו ושומר עליו מכל משמר שלא יזק, וכרחם אב על בנו משפיע עליו שפע עילאה ברוחניות ובגשמיות שלא יחסר לו מאומה, וכשדואג האדם ומתפחד על איזה דבר יצעק אל השי"ת כבן הרץ אצל אביו והאב נותן לו כל מחסורו אשר יחסר לו.

במדריגה פחותה מכך ישנם את המון העם אשר נמשלו כבהמות נדמו, ושקועים הם בארציות ובגשמיות והבלי העולם הזה, ואיבדו מדריגת אדם, והם בבחי' הכתוב (יחזקאל לד, לא) ואתן צאני צאן מרעיתי, וכצאן שנידח ואבד כמד"א (תהלים קיט, קעו) תעיתי כשה אובד, ותחת שיהיה בבחי' בן למקום והשי"ת יהיה לו לאב, נעשה כבעל חי ואבד ותעה כצאן. אכן בכל זאת יש לו עדיין קצת שייכות ואחזיה וקירבה מעטה אל הרועה, ויש לו דעת בעל חי שהרועה מנהיגו בחלילו.

כרם ישנו עוד מדריגה והיא הפחותה ביותר, המה שנמשלו לכרם דומם, שאיבדו כל השייכות ואין להם עוד שום קשר וקירבה, הניצוץ אשר בקרבם כבה ועמם עד שנעשה כאבן דומם. אכן בכל זאת זהו רק מצד הכרם שלגודל שפלותו הינו במצב שפל וירוד עדי עפר, אבל מצד השומר אע"פ שיודע שאין לכרם קירבה ושייכות אצלו, אעפ"כ שומר על הכרם ואינו עוזב משמרתו לרגע, מאחר וידע שסופו שיגדלו כאן ענבים. ומצינו שהמשיל הנביא את בני ישראל לענבים ואמר (הושע ט, י) כענבים במדבר מצאתי ישראל במדבר. והענבים סופו שיבצרו אותם וישתנו למעליותא לברך עליהם בורא פרי הגפן כדאיתא בחז"ל (ברכות דף ל"ה ע"ב) דלא כשאר מי פירות שברכתם שהכל ונשתנו לגרועותא, הרי שהיין נשתנה למעליותא, והוא חשוב יותר ותיקנו עליו ברכה מיוחדת בורא פרי הגפן.

וכיון שבני ישראל נמשלו לכרם וכמו שנא' 'כי כרם ה' צבאו"ת בית ישראל' (ישעי' ה, ז), הרי שאין הקב"ה השומר עוזבם ומניחם, וגם אם נפל האיש הישראלי והלך מדחי אל דחי עד שהגיע למדרגת דומם וכבר אין בו אפי' דרגת בעל חי, אעפ"כ אין הקב"ה מתייאש ממנו ואינו עוזבו, ועדיין יש לו תקוה שישתנה למעליותא ויהיה יין טוב ומשובח.

וזהו כוונת המדרש ברמזו לג' האופנים הללו שמורים כאמור לג' מצבים שונים, וגם מי שהוא בבחי'

גדולה לקבל על עצמם עול מלכות שמים, ורק על ידי זה יוכל להיות 'ונשמע קולו בבואו אל הקודש', כי הבינו שלא יוכלו לרמות עצמם ולדמות שיש בכח עצמם לקיים התורה והמצוות, וכל מה שנעשה הוא רק מכח ונשמע, באתערותא דלעילא, וכנ"ל.

- השי"ת קרוב גם לאנשים השפלים ביותר
וכנרמו בג' המדריגות רועה שומר ואב -

נודע מש"כ בספר הקדמון 'שם שמואל' (פר' שמות) ברמז שם 'ישראל' שהוא נוטריקון ל"י רא"ש, יעו"ש מה שביאר לדרכו.

וע"ד הרמז י"ל, דהנה ראוי לבאר דברי המדרש שהקדמנו בריש דברינו שאמר הקב"ה לישראל בשלוש אופנים, אתם צאני ואני רועה, אתם כרמי ואני שומר, אתם בני ואני אב, דלכאו' מה צריך לאלו ג' אופנים ומה חילוק יש ביניהם. הנה כשנתבונן בזה אפ"ל, דשומר הכרם אין לו שום שייכות וקשר של קירבה אל הכרם שהוא עפר דומם, ואילנות נטועים שהם בבחי' צומח, ואילו הוא במדריגת אדם המדבר, ואין לו שום אחזיה ושייכות מלבד מה שהוא שומר על הכרם לבל יכנסו גנבים ושאר מזיקים, ואכן בכל זאת הוא שומר את הכרם.

לא כן רועה הצאן, אע"פ שאין הצאן מבינים כמוהו שהרי הוא אדם והמה בעלי חיים, בכל זאת מדריגתם קרובה יותר מעט, באשר הוא מנהיגם בחליל הרועים שבידו, וכשהוא מצפצף בחלילו הם הולכים, וכשחוזר ומשמיע קול צפצוף הם עומדים, על אף שאינם מבינים כלל מה שהוא מדבר, בכל זאת על פיו יצאו ועל פיו יבואו, והוא מנהיגם בחלילו אל מקום מרעה, והם מתנהגים כל העת על פיו. וכל זה לא ישווה כמובן כלל לקירבה שישנו בין אב לבנו, ובפרט בין אב לבן יחידו שהוא אך עצמו ובשרו, שמדריגתם אחד וקרובים מאד באהבה וחיבה.

וזהו שרמזו חז"ל כאן במדרש, שכל ג' אופנים הללו נמצא אצל בני ישראל, אשר בוודאי הצדיקים הם בבחי' בנים אתם לה' אלוקיכם (דברים יד, א), והאיש הישראלי העובד את השי"ת כראוי בקדושה ובטהרה ועוסק בתורתו הרי הוא נקרא בן, וכדאיתא בזוה"ק (פר' קדושים, ח"ג דף פ"ב ע"ב; ועי' פני דוד להחיד"א, פר' ראה, אות ז ואות יב) דהלומד תורה נקרא בן, כי הדבקים בו ית"ש ובתורתו המה בבחי' בנים לא ישקרו ובבחי' בנים למקום, וגם הבורא ב"ה הוא

כרם בכל זאת אמר השי"ת עשו סוכה לרועה שישמור עליכם, ואף מי שהוא בבחי' צאן מכל מקום עשו דיר לרועה שינהיג אתכם, ובין כך ובין כך אל יתייאשו ויצפו ויקונו אל השי"ת שישמור וירעה את הצאן.

- ג' האופנים רועה שומר ואב מורים שהשי"ת שומר על בני" גם בגלות החל הזה -

ואפשר עוד, כי אלו השלשה אופנים מורים על התחלפות הזמנים, שבראשית כשהיה בית המקדש בנוי על מכוננו וירושלים בנויה על תילה והיה ה' שוכן בציון, וכל אחד ראה והרגיש השראת השכינה, או אז היו בני ישראל במדרגת 'בנים אתם לה' אלוקים', אולם לאחר מכן כאשר מפני הטאינו גלינו מארצנו ואין לנו בית המקדש בתפארתו וכהנים בעבודתם, ועשר גלויות גלתה שכינה (ר"ה דף ל"א ע"א) ונתקיים בנו הכתוב (תהלים סה, יט) עלית למרום וגו', שוב אבד מעמנו בחי' ומדרגת 'בן' והיו רק במדרגת 'צאן', ועדיין נשאר איזה שייכות וקשר כי כאמור הרועה מחלל בחלילו ומנהיג צאנו שהולך אחריו בבטחה וסומכים על רועם שירעם בנוה טוב ובדרך הישרה. ברם בחלוקה העיתים כאשר ארכה הגלות ונפלנו מרחי אל דחי מטה מטה עד כי שחה לעפר נפשנו דבקה לארץ בטננו (שם מד, כו) הרי שמלבד מה שאיבדנו מדרגת 'בן' איבדנו גם מדרגת 'צאן', ונעשינו בבחי' 'כי שחה לעפר נפשנו דבקה לארץ בטננו', בחי' עפר דומם כי איבדנו כל המדרגות.

ואולם בכל זאת אמר השי"ת עשו סוכה לשומר, סוכה היא דירת עראי כידוע, ומורה על הגלויות שנפלנו כל כך בעומק הגלות, הן גלות גשמי, והן גלות הנפש, ואמנם בכל מצב הבורא ב"ה אינו מרפה ידיו מאיתנו ואינו עוזב אותנו כלל, וכל מי שבשם ישראל יכונה באיזה מצב ואופן שיהיה, הרי כי לא יטוש ה' את עמו ונחלתו לא יעזוב (שם צד, יד), וגם במצב השפל והירוד ישנו תקוה לשוב בתשובה שלימה, להשתנות למעליותא. והבוכ"ע הקורא הדורות מראש ומגיד מראשית אחרית הוא צופה ויודע ורואה כי עתיד האדם להיטיב דרכיו ולהשתנות למעליותא, ועל כן הוא עומד כשומר נאמן לכרם ואינו מפקירו כלל, עד שישובו אליו ית'. והנה איתא בספה"ק שג' תוארים אלו שהקב"ה הוא רועה ישראל שומר ישראל ואביהם של ישראל המה רמוזים בתיבת רא"ש שהוא נומריקון ר'ועה א'ב ש'ומר. ועפי"ז יבואר הרמז בתיבת ישראל שהוא

אתוון ל"י רא"ש, שהבוכ"ע אומר לבני ישראל שאין שום חילוק ונפק"מ באיזה מצב ומדרגה הם נמצאים, בכל האופנים הם 'לי', ולא רק כשהם בבחי' אב והם בנים למקום שאז ודאי הם קרובים אל השי"ת, אלא אפי' כאשר נפלו מטה מטה לבחי' בעל חי או דומם, הרי אני להם כרועה ושומר וגם אז 'לי ראש'.

וביותר יובנו הדברים עפ"י הנודע מש"כ המהר"ל (נצח ישראל פרק יא) במה דאיתא בגמ' (קידושין דף ל"ו ע"א) רבי מאיר אומר בין כך ובין כך קרויים בנים, ור' יהודה אומר בזמן שעושים רצונו של מקום קרויים בנים ובזמן שאין עושים וכו', וכתב דשני השיטות אמת הם ואלו ואלו דברי אלוקים חיים, כי אצל אבינו שבשמים הבוכ"ע אין שייך שום שינוי, וצריך להאמין ולידע כי אחד מעקרי ויסודי אמונתנו הוא שאני ה' לא שיניתי (מלאכי ג, ו), ורק אצל אדם בשר ודם שייך לומר שיש הבדל אם זוכה או אינו זוכה, שאם מתנהג כראוי זוכה וקריו בבחי' בנים, ואם לאו קרויים עבדים, ברם אצל הבוכ"ע לעולם הוא אבינו אב הרחמן ואין שייך לומר שבאיזה אופן אין הוא אבינו כי מעולם ועד עולם אבינו אתה, ואין שייך לגבוי שום שינוי. וזהו שאמר רבי מאיר בין כך ובין כך קרויים בנים דהיינו כלפי הבוכ"ע שתמיד הרי הוא בבחי' אבינו רוענו בלי שום שינוי כלל, הן כשבני ישראל הם ברום המעלה, והן בתחתית המדרגה בלא כל שינוי, ורק אצל האדם שייך שינוי כי לגבי אנשים ישנו ערך הדרגות שונות והשתנות המצבים, וזהו שיטת ר"י, עי"ש באריכות.

ועפי"ז יובן ביותר שאת הרמז ל"י רא"ש כלומר שכלפי הבורא ב"ה בעצמו אין שום נפק"מ אם בני ישראל הם במדרגת בנים או דומם, ובכל אופן ובכל מצב מתייחס אליהם השי"ת כאב והוא אוהב עמו ישראל לעד, והרי אף כשהיו שקועים בערוות הארץ בטומאת ארץ מצרים והיו כשפל המצב שנפלו לשער מ"ט שבשערי הטומאה וקמרג עליו המקמרג דהללו והללו עובדי ע"ז וכו' (ילקוט בשלח רמז רלד), אעפ"כ קראם השי"ת בקריאה של חיבה ואמר (שמות ה, כב) 'בני בכורי ישראל', כאשר כלפי הבורא ית"ש אין שום נפק"מ וחילוק אלא כל מי שבשם ישראל מכונה הוא אצלו כבנו יחידו אהובו.

- כל אדם יש לו שייכות וחלק בתורה שעל ידה יזכה לדביקות בה' -

והנה כדי שיוכל האדם להתקרב ושיהיה לו

טאטע העלף, אני הרי נמצא בעמקי שאול ואני ככלי שאין בו חפץ מושלך בדיוטא התחתונה, ויתחנן אל השי"ת 'אל תשליכני מלפניך', הרי שבוודאי יהיה ה' בעזרו לחלצו ממיצרו ומצבו השפל, ויוכל להתרומם ולהתקרב אליו ית' לילך בדרך המלך ולהיטיב דרכיו לקבל על עצמו עול מלכות שמים כראוי.

זהו שאמר הכתוב דבר אל בני ישראל"ל נומריקון ל"י רא"ש כאמור שבכל מצב ואופן בין רועה בין אב בין שומר כלפי הבורא הכל אחד ול"י הוא, ואין שום נפק"מ בין הצדיק הגדול ביותר לאדם השפל באנשים, וכדאי' במדרש (הובא בייטב פנים, אבני זכרון לראש השנה, אות ל; שבט מוסר, פרק לו) מנין שהקב"ה אוהב את הרשעים וכו', ע"כ, וכפי שהתבטא הבעש"ט הק' זי"ע כי הלוואי שאנו נאהב את הצדיק הגדול ביותר כפי שהשי"ת אוהב את הגרוע והרשע הגדול ביותר. וזהו דייקא דבר אל בני ישראל שבכל מצב שיהיו אמר הקב"ה אני מתייחס עליהם כאב אל בנו.

וציוה ואמר ויקחו לי תרומה לשון התרוממות, והכוונה שהבורא ב"ה הוא יאיר לכל אחד ואחד מבני ישראל שיתעורר לבבו לשוב אליו, והבת קול יוצאת בכל יום מהר חורב ואע"פ שאינו שומע, עכ"ז בפתע פתאום יתעוררו בו מחשבות טובות והרהורי תשובה וירגיש שעצבות מתפשטת בלבו, ויחוש בלבו רע ומר, ואם ישכיל להתבונן יווכח שאין זה סתם עצב גשמי וחוסר שמחה וסיפוק, שהרי בדרך כלל מדרך האדם להיות לו מצב רוח טוב ומרומם, ומעתה ידע ודאי כי עכשיו מעוררים אותו מן השמים שיתקרב לשוב אל השי"ת, וקול דודי דופק וקורא אליו שיתעורר בתשובה שלימה.

וכמו אב שאוהב את בנו וחפץ להעניק לו מתנות אבל רצונו גם שבנו יבקש ממנו שיתן לו, ועל כן קודם לכן מעורר את בנו שיבוא לבקש, ואינו נותן לו עד שיבקשהו ואז מראה לו אותות אהבה וחיבה וממלא לו כל חפצו, כמו כן לעניינו הבורא ית"ש אבינו שבשמים חפץ ליתן לנו בכל חפצנו, והטובה והשפיע מוכנת לכך, אבל חפץ הוא שאנו נבקש הימנו, ועל כן מזריח בלבנו התעוררות והרהורי תשובה, ורק נשאר לנו אכן להתעורר ולתפוס את האתערותא דלעילא ולבא לבקש ולהתחנן אל השי"ת שיקרבנו אליו, ואז בוודאי יעזרנו ה' אלוקינו ונוכל לקבל עלינו עול מלכות שמים ולשוב בתשובה שלימה כראוי.

שייכות וקשר להבורא ית' הוא אך ורק בכח התורה, וכדאי' בהרבה ספרים הק', שרק בכח התורה יכול האדם להתמלא בדכקות בה', וגם לתפילה אי אפשר לגשת זולת כח התורה, שהרי מסיר אזנו משמוע תורה גם תפילתו תועבה (משלי כה, ט), ולולא שיעסוק בתורה לא יוכל לקיים מצוות ומעשים טובים, ואף כשיקיימם עלול הוא למעות ולא ידע להבחין בין טוב לרע ובין רע לטוב, ויהפוך ויעשה ממצוה עבירה ומעבירה מצוה. נמצא כי העסק בתורה הק' הוא הראש והיסוד לזכות להתקרב אל ה', והתחלת התשובה ותיקון המעשה הכל הוא בכח התורה, שהרי אם דעת חסרת מה קנית (קה"ר ז, לב), ולא יעלה בידו מאומה אם לא יעסוק בתורה.

ומעתה יובן היטב ענין ציווי עשיית הארון, דעל כן בציווי של השי"ת אל משה לעשות לו את ארון העדות המורה על התורה לא נאמר ועשית אלא ועשו ארון עצי שטים, ובגמ' בכורות (דף ה' ע"ב) מאי לשון שטים שנתעסקו בדברי שטות. ובא להורות לבני ישראל שאפי' אם נכנס בהם רוח שטות ועסקו במעשה שטות, לא יהיו סבורים כי אין להם רשות לגשת לעסוק בתורה הק', שהרי עסקו במעשה שטות וחטאו וקלקלו ופגמו נשמתם, ואיך ירהיבו עוז לגשת אל הקודש לעסוק בתורת ה'. ולכן דייקא כתבה התורה ועשו שהוא לשון רבים ומדבר לכל אחד ואחד מבני ישראל שלכל אחד ישנו חלק בתורת ה', וכשיטת רבי אלעזר בן עזריה שסילק את שומר הפתח ביום שנתמנה לנשיאות ואמר כל הרוצה ליכנס יכנס (ברכות דף כ"ח ע"א), שכל מי שחשקה נפשו לקבל על עצמו עול תורה ומצוות יבוא ויכנס.

ולזה כשהורה הכתוב ועשו שלכל אחד ואחד ישנו חלק בתורה, על כן ביארו חז"ל במדרש דברים אלו שלא ידמה האדם בדעתו שכיון שכבר נפל עד לשאול תחתיה אפסה תקוותו ואין לו עוד שום סיכוי להצלחה, וכפי שהוא רואה נכוחה תמיד שהוא נכשל ונופל שוב ושוב ואין עולה בידו להתנהג בדרך הישרה, כי חלילה מלחשוב כך, אלא כל אחד ואחד יקח לעצמו מוסר מכך וידע שאף אם הוא מצב של כרם דומם והבורא ב"ה הוא רק בבחי' שומר, מכל מקום הלא הקב"ה הוא שומר עמו ישראל לעד בכל מצב ומציאות, וכאשר ישיח את לבו ויתעורר בתפילה לפרוש כפיו וידיו בתפילה וזעקה אל השי"ת

ושוכחים מה שלומדים, ומתוך כך באים לידי יאוש ועצבות ובעוד שהם אין עולה בידם הרי שזולתם טוב מהם והוא אינו שוכח מאומה בזכרונו. דהאמת בוודאי אינו כן, כי משה רבינו הוא סימן ולימוד לדורות עולם בכל הזמנים עד סוף כל הדורות שאם משה איש האלוקים אדון הנביאים שעמד בהר חורב ארבעים יום, למד ושכח שוב ושוב, והרי אלמלא רצה הקב"ה היה מעניק לו את כל התורה במתנה מתחילה, רק רצה ללמד לדורות שאפי' משה רבינו חרף כל גדלותו וקדושתו וטהרתו שכשנולד נתמלא כל הבית אורה (סוטה דף י"ב ע"א), ומחציו ולמעלה היה בחי' אלוקים (דב"ר יא, ד), אעפ"כ שכח תלמודו שוב ושוב עד שאחר ארבעים יום ניתנה לו התורה במתנה. ומזה נלמד כי אין לנו להתייאש ולפכור ידים, אלא אע"פ ששוכח ואינו מצליח בלימודו, מכל מקום יתאמץ ללמוד ולחזור עוד פעמים רבות, עדי יזכה למתנת ה' לאוקמי גירסא סיעתא דשמיא, וירחם עליו השי"ת ולא יעזבנו, ויוכל לזכות לעסוק בתורה כראוי.

ולזה רמז בבב"ב תרומה אתון תורה מ', שמרמוז עלהתורה שקיבל משה רבינו בארבעים יום, שנדע ונזכור שגם משה רבינו לא קיבל את התורה בניקל, והוצרך להתייגע ולהתאמץ עד שזכה לקבל התורה. וזהו התחזקות עצומה לאיש הישראלי למען ידע כי איש בל יעדר וכל אחד אפי' השפל שבשפלים יכול לזכות לתורה, כי הבורא ב"ה הכל יכול ואפי' לפתוח את פי האתון שידבר במעשה בלעם, ובוודאי שגם אני יכול לזכות לתורה, וירבה לבקש ולהתחנן ולבכות אל ה' עד שירחם עליו ויזכה לכך.

ועל כן פתח רבינו הק' חלק התורה שבע"פ במשנה באות מ' - מאימתי קורין את שמע וכו', שכשעומד האדם לפתוח לעסוק בתורה הק' אל יתייאש הן הש"ס גדול הוא כ"כ, ואיך אוכל לזכות ללמוד כל התורה הק', ועל כן רמז באות מ' שידע וילמד מנתינת התורה למשה בהר סיני למ' יום, שבכל אותם ארבעים הימים היה משה שוכח את תלמודו עד שהוצרך הקב"ה ליתנו לו במתנה, ומעתה מאחר ובכל מצב צריכים להגיע לכך שתינתן התורה במתנה מאת הבורא ב"ה, ממילא אין כל נפק"מ אצל השי"ת אשר הוא בעל הרחמים והחסדים ללא גבול וסוף [שזהו יסוד גדול ומעיקרי האמונה ולא עת להאריך בזה עתה], ולא איש א"ל

וזהו ויקחו לי תרומה שישכילו ליקח את ההתרוממות המגיע מאתי אליהם, שאני הוא שמעורר אותו על ידי הבת קול, מאת כל איש אשר ידבנו לבו, וכפי מה שכתב הכלי יקר לפרש בפסוק זה דאותיות ב' וו' המה מאותיות המתחלפות, והוא מלשון ידו כל הדווים, עי"ש, ורמז שכשירגיש האדם כאב לב ומדוה וצער אל יתמה בעצמו למה אינו מרצה ואין טוב לו על לבו, אלא ידע שזהו סימן מן השמים כי ה' אלוךך חפץ בך ומבקש שתתעורר לקול דודי דופק. וזהו דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה שאני מעוררם, וכאשר יראו אשר ידבנו לבו שמרגישים הרגשת צער כאב ומחסור, ידעו כי הסיבה להרגשה זו היא יען שתקחו את תרומתי שאני חפץ שתתרומו ותשובו אלי בתשובה שלימה.

וידוייך אומרו מאת כל איש, ללא יוצא מן הכלל, וכל מי שהוא מזרע ישראל יש לו חלק אלו"ה ממעל, והבא לטהר מסייעין אותו, ואל יוציא עצמו מן הכלל שאין הכוונה אליו שכבר אבד תקוותו, כי אע"פ שאין יכול בכוחות עצמו להתרומם, מכל מקום יסייעו אותו מן השמים וכנ"ל מהישמח משה אשר שתים זו שמעתי, שהשי"ת הוא מעורר אותנו באתערותא דלעילא ובוודאי יספיק בידו לעשות תשובה.

- מה שהיה משה לומד תורה ומשכחה עד שניתנה לו במתנה מלמד לדורות שב"א יכול לזכות לתורה - והנה איתא בחז"ל (נדרים דף ל"ח ע"א; שמו"ר מא, ו; ירושלמי הוריות פ"ג ה"ה) שבתחילה היה משה לומד תורה ומשכחו, וכל ארבעים יום היה חוזר ושוכח עד שלבסוף נתן לו השי"ת את התורה במתנה, ובוודאי אין הכוונה בזה עפ"י פשוטו, ויש בזה ענינים טמירין ונעלמים, ובעיון יעקב (נדרים שם) הביא מהאלישיך הק' שהוא לימוד לדורות עולם שאי אפשר לזכות לתורה ללא יגיעה עצומה, ואם יאמר לך אדם לא יגעתי ומצאתי אל תאמין ורק על ידי יגיעה אזי יגעתי ומצאתי תאמין (מגילה דף ו' ע"ב), תדע שהרי אפי' משה רבינו איש האלוקים לא היה יכול לזכות לתורה ללא יגיעה והוכרח להתייגע כל מ' יום, ורק אח"כ ניתן לו תורה במתנה.

ועל כן מזה יקח האדם לימוד לעצמו, ואל יאמר הנה אני לומד ושוכח, ושוב חוזר ולומד ושוב שוכח פעם אחר פעם, ועד שאני כבר לומד עוד דף הרי ששוכח אני את הדף שלפניו, וכמו שכמה אנשים הסיחו לבם בפני שאינם רואים ברכה בלימודם

כל, אלא הכל נשמע על ידי קול ה' שנתן התורה במתנה מן השמים, וא"כ כל איש אשר ידבנו לבו, ויכל לזכות לגשת אל הקודש לעסוק בתורת ה'.

- דברי חיזוק שבשבוע האחרון אפשר לתקן

ולהעלות כל ימי השוכנים, ושיהיו נחקקים לעד - הנה עומדים אנו בשבוע האחרון של ימי השוכבי"ם ת"ת, מה אומר ומה אדבר, בושתי ונכלמתי להרים אלוקי פני אליך, והבוכ"ע יודע שאני מקנא בכל אחד ואחד כקטן כגדול, שכל אחד ניצל את השבועות והימים הקדושים של ימי השוכבי"ם כראוי בהתעלות והתרוממות, מתוך קבלת טובות, בקדושה ובטהרה, ולמדו שעות רצופות ביגיעה בתורה הק' ומתוך קבלת עול מלכות שמים שלימה, ואילו אני סגרו בעדי הדלת ונתקיים בי אמרם ז"ל (אבות ה, י) אם במלת מן התורה יש לך במלים הרבה כנגדו.

ובכל זאת אסור להתייאש, ודברים היוצאים יכנסו גם בלבי, והנה יש עוד שבוע שלם, ואפשר בשבוע זה לעשות קיום וחיזוק לכל השבועות והימים הקדושים שישארו חקוקים בלב לעולם ועד, והכל הולך אחר החיתום (ברכות דף י"ב ע"א), שהגמר הוא הנעילה שנועל וקושר שיהיה קשור הכל לקדושה עילאה ולשכינה הק' שישאר קנין נצחי, קשר של קביעא וקיימא.

והעיקר שלא יעלה על לב ח"ו לומר ב"ה מסתיימים הימים הללו, וכבר אפשר להפטר ולהוריד את העול מהעבודה הקשה הזו, לא כאלה בני יעקב הקדושים, וחלילה לחשוב כן, אלא צריך לידע שכל קדושה התעלות והתרוממות הינה הכנה שיוכל לילך ולהתעלות למעלות גבוהות יותר, שזהו כלל גדול בתורה הק' ובקבלת עול מלכות שמים, שבכל פעם צריך האיש הישראלי להיות מוסיף והולך מחיל אל חיל וממדרגה למדרגה, ואם ח"ו עומד ונעצר אזי יוכל ליפול אחור, ועל כן צריך תמיד בכל פעם להיות מוסיף והולך, וגם עכשיו אנו נכנסים לימים קדושים ימי רחמים ורצון, ימים נעלים, אשר ימי אדר המה ימים של קבלת התורה, ואחר שעברו הימים הקדושים הלאה צריך לנצל את הימים הבאים להמשיך בדביקות בתורה, ולנצל את השעות והימים הקדושים בדביקות בתורה ותפילות ותחנונים לפעול ישועה לבני ישראל הצריכים ישועה להוציאם מצרתם ולהוושע ממרומים.

ולא כאדם הקרוץ מחומר ששייך אצלו גבול וקצבה, לא כן הבורא ית"ש אצלו אין שייך שום גבול וסוף ואין קץ למידת הרחמנות ובוודאי יחוס וירחם עליו ג"כ שיוכל לזכות לתורה הק'.

ובזה יבואר סמיכות הפרשיות ויהי משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה, ואחר הכל הוצרך עדיין לקבל התורה במתנה כיון שהיה שוכח ולומד ומשכח, ועל כן דבר אל בני ישראל שילמדו מזה לימוד לדורות עולם לבל יפלו בזרועות הייאוש לאמר הרי נפלתי ונכשלתי ואיני מצליח בלימוד התורה, ומה שאני כבר לומד אני משכח, ומעתה אין לי עוד תקוה, דח"ו מלומר כן דהרי ויקחו לי תרומה, והכל הוא מתנה מן השמים גם ראשית המחשבה הטובה הוא באתערותא דלעילא, ומעתה אל יתייאש, אלא יתאמץ שוב ושוב, עד שסוף כל סוף יזכה לסייעתא דשמיא ויוכל להתקרב ולהתרומם אל השי"ת.

ולזה הסמיכו חז"ל להכא הפסוק כי לקח טוב נתתי לכם, שהרי הכל אני נותן לכם במתנה מן השמים, גם את ראשית ותחילת המחשבה וגם שתוכלו להביא המעשה לידי גמור וקיום המעשה, ועל כן תורתנו אל תעזובו, ואין לכם כל סיבה להתייאש ולומר הנה אין לימודי עולה יפה ואין זה בעבורי, דבוודאי אם היה צריך האדם להגיע לכך בכוחות עצמו אפשר שלא היה שייך אצלו עסק התורה, כיון שאינו מסוגל לכך, אבל כיון שהקב"ה הוא הוא הנותן כח מן השמים לעסוק בתורה הק', מעתה אין כל נפק"מ איזה אדם ובאיזה מצב ומקום נמצא, ובכל מצב ועת 'תורתנו אל תעזבו'.

ועל כן כיון שאמרנו ישראל נעשה ונשמע, והבינו שאין יכולים לבדם מעצמם והכל בא באתערותא דלעילא על ידי ונשמע קולו בבואו אל הקודש הוא הבת קול המאיר בתוכיות לבכם של ישראל בבחי' קול דודי דופק, והרי הקול של מתן תורה הוא קול גדול ולא יסף (דברים ה, יט) ומתרגמינן ולא פסק, ואנכי ה' אלוקיך נאמר לכל יחיד ויחיד לעולמי עולמים, ובכל עת ועת ישנו אתערותא דלעילא להאיר מן השמים בתוך לבבות בני ישראל לעוררם בתשובה ולהתקרב אליו ית"ש, ועל כן מיד אמר הקב"ה ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו, שהכל מן השמים ולא ידמה שיש אדם שמסוגל יותר ללימוד התורה בכוחותיו ובכשרונותיו ותכונות נפשו, וישנו שאינו מסוגל לכך, כי האמת הוא שאינו

בני ישראל בשמירה דלעילא בכל מקום שהם ובכל אתר ואתר שלא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדש, ויערה רוח טהרה ורוח תשובה משמי שמי מרום, בני חיי ומזוני רויחי, ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר, ישועה ברוחניות ובגשמיות, בגוף ובנפש, ונוכה להגאל בגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

י"ה זכות אבות יגן עלינו, מי שאמר לעולמו די ואמר לצרותינו די, מספיק סבלנו וכשל כח הסבל, נהרות דם ישראל נשפכים כמים, שומר ישראל שמור שארית ישראל ואל יאבד ישראל האומרים שמע ישראל, שאפי' עם בני ישראל הם במדריגת כרם דומם הרי אמר הבוכ"ע אני אשמור עליכם, ויהא שומר על כל

בבית המדרש המרכזי כרצון כ"ק מרן שליט"א. לאחמ"כ ליוה מרן שליט"א את המיטה ככרת דרך וחזר לביתו.

אחר תפילת ערבית יצא מרן שליט"א לקידוש לבנה. ובסיומה עברו הקהל לברכת א גוט וואך און א גוט חודש.

מוצש"ק

יום ראשון פר' תצוה ט' אד"ר

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה שמחה אריה נ"י בן הרה"ג ר' חיים יהודה צבי ויזל שליט"א ראש כולל מבצר התורה באלעד, ולהבחור הבר מצוה שמעון נ"י בן הרה"ח ר' מנחם אלעזר ליבער מלונדון.

בצאת השבת התפשטה הידיעות המרות והקשות בקרב אלפי אנ"ש, על פטירתם ללא עת של ב' מטובי בני החבורה, ה"ה איש החסד הרה"ח ר' מאיר רייך ז"ל גבאי בית מדרשו רבות בשנים בבארא פארק, ואשר ביתו היה פתוח לרווחה ועמד לסיוע לכלל עסקני מוסדותינו הק', כמו גם ליחידים אשר הוצרכו לבוא שמה. והרב רפאל שרגא פאביל ליפשיץ ז"ל, מטובי בני קרייתנו הק', מחכמי ורבני מרכז התורה רבות בשנים. ויהי נועם נשבת במוצאי שבת קוננו הכל בשומעם את בשורות האיוב הקשות והמרות.

בערב סידר מרן שליט"א חופה וקידושין אצל החתן מורנו יהודה נ"י בן הרה"ח ר' מאיר בעלז מפעיה"ק (ב"ר בעריש מפעיה"ק) ע"ב הרה"ח ר' אברהם זולדן מירושלים.

בשעה 11.00 נקהלו עם רב מתושבי קרייתנו הק', ואיתם מאות תלמידי ישיבה"ק, להשתתף בהלווית הרב שרגא ליפשיץ ז"ל, מיקירי אנ"ש אשר רבות בשנים שימש גם כמשגיח בישיבה"ק, לצד היותו שוקד על דלתות התורה בהיכלי הכוללים מרכז התורה פעיה"ק.

אח"כ קיבל מרן שליט"א קהל, בין הנכנסים לקו"פ היו משלחת מחברי אגודת ישראל בבני ברק, ובראשם הרב חנוך זייברט המיועד לראשות העיר בני ברק יחד עם חלק מנציגי הרשימה מוה"ר יוסף יצחק יעקובוביץ מעסקני קהילתנו הק' בבני ברק ומנהל לשכת פניות הציבור בב"ב, יחד עם מוה"ר יהושע מנדל סגן ראש העיר בב"ב, מוה"ר אהרן אלבוים, מוה"ר שלמה פדר ומוה"ר שניאור זלמן הניג.

מפאת מוצאי שבת לא הספיד כ"ק מרן שליט"א בדברים [בהספד שנשא כ"ק מרן שליט"א ביום ב' בהלווית הרה"ח ר' מאיר רייך ז"ל, ספד מרן שליט"א גם עליו]. ש"ב הרה"ג רבי שמעון ליפשיץ שליט"א רב קהילת חסדי אבות בברכפלד נשא דברי התעוררות והספד קצרים, כן ספד אחר מיטתו הגה"ח רבי שמואל אריה שפירא שליט"א ר"מ בביהמ"ד המרכזי אהל נחמיה פעיה"ק, שהעלה על נס את פעולות הנפטר ז"ל בקהילתנו הק' לפני מספר שנים בהעמדת סדרי התפילה על תילם

יום שני פר' תצוה י' אד"ר

בשעה 1.00 בצהרים הגיע מרן שליט"א אל יד בית המדרש המרכזי 'אהל נחמיה' פעיה"ק להלווית איש החסד מוה"ר מאיר רייך ז"ל, שנלב"ע אחר מחלה קשה במיט"ב שנותיו לדאבון לב כל העדה הקדושה. מרן שליט"א פתח ונשא דברי מיספד בקול בוכים, וזהו תוכנה:

מה נאמר ומה נדבר, אוי מה היה לנו, שבר על שבר הושברנו, כששנים מטובי עדתנו שכל אחד השלים עצמו בשלימות בענייניו נפקדו מעמנו. זה עתה עמדנו כאן במוצאי שבת, ולא הייתי יכול להספיד כי יש למעט בהספד בימים שאין אומרים בו תחנון, וכעת עומדים כאן שוב, ובמצב כזה אין מה לומר ולדבר.

על לב ואנשי חסד נאספים באין מבין כי מפני הרעה נאסף הצדיק, וע"ד הרמוז אפ"ל, הצדיק אבד ואין איש שם על לב, הנה רק הבורא ב"ה הוא בוחן כליות ולב ויודע נסתרות להעיד על אדם כי צדיק הוא, אמנם כשר' שרגא ע"ה הסתלק לבית עולמו אכן אין איש שם על לב לדעת, ברם הרי מיד לאחמ"כ ואנשי חסד נאספים בזה אחר זה, וכנודע שר' מאיר ע"ה היה איש חסד במלא מובן המילה,

הנביא אומר (ישעי' נו, א) הצדיק אבד ואין איש שם

אלף אלפים, ומעתה היאך יתכן שהוא שאל שאלה כזו לעורך חלילה על דרכי הנהגתו ית"ש. אלא י"ל שבכך ביקש משה רבינו להמשיך לבני ישראל אמונה שלימה עד סוף כל הדורות, שלא יבואו ח"ו להרהר אחר מידותיו ית"ש ולשאול קושיות על דרכי הנהגתו. ולזה כשצפה משה וראה את אשר יהיה באחרית הימים עד סוף כל ימי הגלות עד היום האחרון, נתיירא משה עד מאוד ממה שיעברו בני ישראל ויסבלו כל כך בגולה אחר גולה, צרות בכלל ובפרט, צרות רבים וצרת יחיד, ובוודאי שידע משה כי מידתו והנהגתו של הקב"ה אמת הוא, אכן על מנת שאצל עם בני ישראל לא יתעוררו קושיות ותמיהות ולא יאבדו חלילה האמונה התמה, על כן ביקש ואמר 'הראני נא את כבודך'.

ואמנם על זה אמר לו הקב"ה כי דבר זה לא יתכן, כי באם יבינו וידעו הכל שוב לא יהיה להם זכות האמונה, וזכות האמונה הוא דייקא כשאין מבין ואין רואה, כשנדמה ח"ו כאילו העולם הפקר איש הישר בעיניו יעשה, ודייקא בעת הזאת אשר אין אתנו יודע עד מה, ואעפ"כ מתחזקים בני ישראל באמונת אומן להאמין בו ית"ש באמונה שלימה, ויודעים כי כל מעשיו עפ"י דקדוק הדין והחשבון, וכי הוא אבינו אב הרחמן, הרי שזכות אמונה זו היא שתעמוד להם לבני ישראל, ובזכותה יזכו לגאולה השלימה, ואדרבה על ידה אף יעלו להיות ברום המעלה.

ועל זה אומר השי"ת (ישעי' מג, כא) עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו, שבכל מצב ובכל מציאות, גם בתוך ההסתר והחשכות המה מודים להקב"ה ומשבחים לשמו לספר תהלתו, הרי שבזכות זה יזכו לגאולה השלימה.

ויורמו בפסוק בפרשתן (שמות כז, כ) ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאות להעלות נר תמיד, ואתה רצ"ל דייקא אתה משה רעיא מהימנא ששאלת וביקשת 'הראני נא את כבודך', והוא שאל את הקב"ה עוד בהיות בני ישראל במצרים (שם ה, כב) 'למה הרעותה לעם הזה', ומפני מה ניתכים ובאים עליהם עוד צרה ועוד צרה, ואסון רודף אסון עד שאין רואים הקץ והסוף. והתירוץ לזה הוא כאמור כי רק בכח האמונה התמימה יעלה ביד בני ישראל לצלוח ולעבור את כל הגלויות, והן יקטלני לו אייחל (איוב יג, טו), כשבני

וכל ימי חייו היה עסוק ומהרהר בטובת אחרים להיטיב עמהם בכל ענין וענין, וביתו היה פתוח לרווחה לכל אחד, וכאשר ידעו כל אלו שנסעו מהכא להתם הן השליחים הנאמנים והן סתם עמא דבר, שידעו כי ביתו ודלתו פתוח לרווחה לכל, מלבד מה שהיה תמיד מאיר פנים במילה טובה לכל אחד ואחד, ובכל עת ומקום שהיו נצרכים לאיש מעש לפעול ולהפעיל בשליחות מסויימת, עמד תמיד ואמר 'הנני'. ומעתה כשרואים שגם ואנשי חסד נאספים שוב באין מבין כי אין אנו יכולים להבין דרכי הנהגת הקב"ה, ועלולים לשאול שאלות להבין רצונו וחפצו ית"ש מעמנו, ובוודאי כי הצור תמים פעלו וכל דרכיו משפט (דברים לב, ד), אכן אנו אין אנו משיגים ויודעים דרכי הנהגתו, ומכל מקום אין בני ישראל נעים ונדים מן האמונה השלימה.

הנה כל כך הרבה התפללו וביקשו והעתירו הציבור בכל המקומות לרפואה, וקיוו ויחלו שיתקיים הכתוב (ישעי' נז, יט) שלום שלום לרחוק היינו לר' מאיר שהיה דר בריחוק מקום, ולקרוב לר' שרגא שהיה דר כאן, אמר ה' ורפאתי להחיש להם רפואה משמי שמי מרום. והנה חלף זה נתקיים בנו (ירמי' ה, טו) קוה לשלום שקיוו ויחלו ואמנם ואין טוב ואין אנו זוכים לראות את הטוב בכך, ואדרבה לעת מרפה והנה בעתה. ובוודאי לא חשיד קוב"ה דעביד דינא בלא דינא ח"ו (ברכות דף ה' ע"ב). וכשרואים אשר 'נדיבי עמים נאספו עם אלוקי אברהם' (תהלים מז, י), ואלו ההולכים וצועדים במידתו של אברהם אבינו ע"ה מידת החסד להיטיב עם הבריות נאספו טרם עת, הרי שמתעורר באותה העת הקושיא על מה עשה ה' ככה, ומפני מה כי לאלוקים מתוחה מידת הדין על בני ישראל, וההכרח הוא לתרץ ולומר כי המה מגיני ארץ, וסילוקם ופטירתם יש בו כדי להגן על כל העולם כולו, ולכן לוקח ונוטל השי"ת אליו את הטובים על מנת שהם יהיו ככלי כפרה והגנה לכל הדור, ומסיים מאוד נעלה שעלינו להכיר ולדעת כי מאוד גבהו דרכי הנהגת הקב"ה ואין אנו יכולים להשיגם כלל וכלל.

מצינו כבר במשה רעיא מהימנא ששאל וביקש (שמות לג, יח) הראני נא את כבודך, ותמה אמאי צדיק ורע לו רשע וטוב לו (ברכות דף ז' ע"א), והנה אין לנו השגה על משה איש האלוקים אפי' לא אחד מיני

שאם לא פעל האדם מאומה בימי חייו ולא ניצל זמנו כראוי, הרי שאין נפק"מ אם חי תתק"ל שנים או שחי רק נ' ימים, וכאשר ימיו כצל עובר שחולף כצל ואינו מותיר רושם אחריו כלל, שוב אין נפק"מ אם זכה לאריכות ימים ושנים או לאו. אכן כשמנצל הימים ואינו בכחי' 'צל', אלא אשר פרייו יתן בעתו ועלהו לא יכול, ומנצל את ימי חייו לתורה ומעש"ט, בקיום מצוות שבין אדם למקום ובין אדם לחבירו, אז כל יום הוא הרבה מאוד, ואדרבה אמרו חז"ל בירושלמי (ברכות פרק ב, הלכה ח) יגע רבי בון בתורה לעשרים ושמונה שנה מה שאין תלמיד וותיק יכול ללמוד למאה שנה.

*

הנה אין אפשרות לדבר די בשבח הנפטר, אכן כשמו כן הוא 'מאיר ובא', והיה לו תמיד מאור פנים, הארה של חכמה ודעת, הארה של חסד. והאבידה היא אבידה גדולה הן לקהילתנו והן לבני המשפחה לאחיו ולבניו ולא למנה, אשר כולם המה מ'היימישע משפחות', ואין צריך כלל להאריך בהזכרתם, אביו ר' שמואל ע"ה וחמיו ר' יודל (בריסק) ע"ה [אשר היה המלמד שלי בחיידר], אשר הם היו חיילים נאמנים לכ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע במסירות נפש ממש, ואין פלא שיצא מהם פרי הילולים כזה.

וכיון שאמרו חז"ל (ב"ר נג, טו) זרוק חוטרא אאורא אעיקרא קאי, הרי שבוודאי כעת יחזור ויעלה ר' מאיר למקור שורשו לאבות, וכשם שעשה בעולם הזה הרבה כל כך למען כבוד בית אבא, הרי שבוודאי גם בעולם העליון יוכל להגיע ולגשת, ונבקשו שיהיה שליח נאמן לבקש ולהתפלל שכבר יאמר השי"ת די לצרותינו ויאמר למלאך המשחית הרף, כי כבר כשל כח הסבל ונתמלא כל הבגד כולו קרעים. והנה על אף הכל בני ישראל נשארים איתנים באמונתם, ובוודאי כעת כבר הגיע הזמן שבו יקויים היעוד (תהלים קיג, ז) מקימי מעפר דל מאשפות ירים אביון, שירומם השי"ת את בני ישראל והרופא לשבורי לב יחבש לעצבותם.

יעזור השי"ת ויקויים היעוד (ישעי' כה, ח) ובלע המות לנצח ומחה ה' אלוקים דמעה מעל כל פנים, ובא לציון גואל בגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

ישראל יגמרו בדעתם יעבור עלינו מה ולא נעזוב אמונתנו לילך לחצוב בארות נשברות, ובכל מצב ובכל עת יתחזקו באמונה השלימה, שכל זה הוא בכוחו של משה רעיא מהימנא אשר אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא (תיקו"ז דף קי"ב ע"א), והוא עומד ומזריח ומאיר לבותיהם של ישראל. כי במה ששאל וביקש 'הראני נא את כבודך', המשיך בזה ענין זה שבכל מצב ובכל מציאות לא יעזבו ולא יטו מאמונת ה', ואף בזמן שתחת שיהיה ויקחו אליך שמן זית זך יהיה כתית היינו שיהיו כתותים ובעוטים ונרמסים לארץ.

ובזכות האמונה שעל אף הכל יתחזקו באמונת אומן בהבוכ"ע, בזכות כן להעלות נר תמיד, יתפרש בב' אנפין, האחד שיהיה להם לזכות גדול לנשמתם, אשר הנשמה קרויה נר, וכמו שנא' (משלי כ, כז) נר ה' נשמת אדם, וכדאיתא בספה"ק שבזכות מה שמתחזקים באמונה על אף גודל הנסיונות הרי שבוה מעלים את הנשמה לדרגה עליונה יותר למעלה למעלה.

ועוד זאת שבזכות האמונה יהיה להעלות נר תמיד היינו שיוזכו לישועה השלימה, וע"ד מה שהלך בספה"ק ישמח משה בפרשתן לפרש פסוק זה דמרמו על הגאולה השלימה ובנין בית המקדש שיהיה 'להעלות נר תמיד', יעו"ש, ויתקיים היעוד (ישעי' ס, יט) והיה לך ה' לאור עולם.

*

ראיתי בספר ארץ החיים לחד מהקדמונים על תהלים שמבאר הכתוב (תהלים קמה, ד) אדם להבל דמה ימיו כצל עובר, דהנה אדם הראשון חי תתק"ל שנה, ולגבי הבל אמרו חז"ל במדרש (ב"ר כב, ד) ויהי מקץ ימים, רבי אליעזר ורבי יהושע, ר"א אמר בתשרי נברא העולם רבי יהושע אמר בניסן נברא העולם, מאן דאמר בתשרי נברא העולם עשה הבל קיים מן החג ועד החנוכה, מ"ד בניסן נברא העולם עשה הבל קיים מן הפסח ועד העצרת, בין לדברי אלו בין לדברי אלו הכל מודים שלא עשה הבל בעולם יותר מחמשים יום, ע"כ. וכמות זה כן מות זה, ועל זה כיון אדם היינו אדם הראשון להבל דמה, וביום המיתה כולא חד, אתד"ק.

ולעניינו אפ"ל, דיתכן אדם להבל דמה, רצ"ל

אחר אמירת הקדיש ליוה מרן שליט"א את המיטה כברת דרך.

בערב סידר מרן שליט"א חופה וקידושין אצל החתן מורנו שמואל דוד נ"י בן הרה"ח ר' יוסף שווארץ מירושלים (בן הג"ר נפתלי צבי זצ"ל, וח"ר חיים יעקב ארנפלד זצ"ל), ע"ב הרב יהודה משה דוד שווארץ מפעיה"ק (ב"ר שמואל מב"ב, וח"ר אהרן ישעיי' שפיצר מיוניאן סיטי).

נר להולכים

שנלב"ע בתקופה האחרונה לדאבון קהל עדתינו הק'

הרה"ח ר' מאיר רייך ז"ל

ואני אעשה לו סעודת בר מצוה כדת וכדין. וכך אכן היה. ר' שמואל וב"ב, לא שאלו עוד שאלות כחסידיים נאמנים וטסו לארה"ב לתקופה ממושכת, לשליחות שאכן בוצעה והצליחה מעל ומעבר למשוער בחסדי שמים. כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע ערך לנער הצעיר סעודת בר מצוה בשולחן הטהור של מוצאי יום הכיפורים. הבחור הצעיר השמיע את דרשתו בסוגיית השח בין תפילה לתפילה, ומרן זי"ע בדברות קדשו התבסס על סוגיה זו והוסיף להרחיב עוד על דרשתו של נער בר המצוה, וכך זכה הבחור הצעיר לחגוג את יום שמחתו בצל הקודש, כאשר הוא יושב צמוד למורו ורבו מרן זי"ע שהראה לו חיבה יתירה גם בהמשך בשעה שר' מאיר בגר והיה לנער תלמיד ישיבתנו הק'. כשהורה מרן זי"ע לפתוח את הישיבה בבית מדרשינו העתיק בעיה"ק צפת עבר ר' מאיר ללמוד בישיבה החדשה.

בהגיעו לפרקו, התארס עם זוגתו תבלחט"א, בתו החשובה של הרה"ח רבי יודל בריסק ז"ל, מחשובי קהילתנו הק' בארה"ב אשר הוא וזוגתו תחי' עמדו ראשונים לימין כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע עוד במחנות העקורים שעל גרמניה מיז אחר השחרור. בתקופת אירוסיו עבר ללמוד למשך תקופת האירוסין בישיבה הקדושה ביוניאן סיטי.

משך כל ימיו היה דבוק בלב ונפש בכ"ק מרן אדמו"ר זי"ע, ודלה ושתה מבאר מים חיים והטה אוזנו שלא לאבד טיפה. במשך כל ימיו היה מספר בערגה ובגעגועים הליכות קודש עובדות והנהגות מהליכות מלכי בקודש. כל ימיו, עד נשימתו האחרונה, פעל להנצחת והאדרת שמו והנצחת מורשתו של כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע.

היה מראשוני העושים והמעשים למען פתיחת בית מדרשנו ומוסדותינו הק' בבארא פארק, מקום שהפך עד מהרה לאבן שואבת ופינת יקרת של מקום תורה ומקום תפילה לתלמידי וחסידיו כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, בו דבק בכל לבו ונפשו עד יומו האחרון. במשך כל השנים היו מוסדותינו הק' בבארא פארק

לאחמ"כ השמיעו דברי הספד הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א, אחיו הרבנים הגאונים, רבי אברהם יהושע שליט"א רב דקהילתנו הק' באנטווערפן, רבי בן ציון שליט"א נאמן בית רבוה"ק, ורבי חיים יהודה שליט"א מירושלים, ובני המנוח הר"ר משה הי"ו מפעיה"ק והר"ר ישכר הי"ו מבארא פארק.

בהלם כבד ובתחושת יגון צורבת, התפשטה כאש בשדה קוצים בשורת האיוב הנוראה, על פטירתו בדמי ימיו ובשיא פריחתו, של היקר באדם, איש חי ורב פעלים, גבאי בית מדרשנו בבארא פארק, הרה"ח ר' מאיר רייך ז"ל, מגדולי עסקני עדתנו הק' בארה"ב בכלל ובבארא פארק בפרט, שהשיב את נשמתו לאחר שנה ארוכה של מכאוב וייסורים אותם קיבל בשמחה, בפניא דמעלי שבתא, ערב שבת קודש תרומה, ביום תענית צדיקים, ז' באדר א' - בשיא תפארת פעלו, והוא בן שישים וחמש ושנים בלבד. פטירתו הכתה בתדהמה את כל משפחתו, מכריו וידידיו, כל קהל עדת אנ"ש בכל קצוי תבל בתוך ידידיו הרבים בכל העולם כולו, שהתקשו לעכל את הבשורה המרה.

המנוח ר' מאיר ז"ל נולד בברוקלין במוצאי יום הכיפורים תשי"ח לאביו הרבני החסיד מוה"ר שמואל רפאל רייך ז"ל ואמו ע"ה. בבית גדול זה של צדקה וחסד גדל ונשם את ההתמסרות לזולת ואת הנאמנות האין סופית לבית רבותינו הקדושים, כמו כן את הבית הפתוח לכל בן ישראל באשר הוא.

בשנת תש"כ עת עלה כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע להשתקע בארץ הקודש, עלתה גם משפחת רייך בהוראת כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע, על מנת שאב המשפחה ר' שמואל ז"ל יעמוד לימינו בבניין ופיתוח קרית צאנז נתניה ושאר המוסדות הקדושים. העלם הצעיר ר' מאיר קנה את משנת לימודו בתלמוד תורה בקרית צאנז ולאחמ"כ בישיבתנו הק'.

טרם הגיעו לעול מצוות, בשלהי שנת תשל"א, הורה כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע לאביו הרה"ח ר' שמואל ז"ל שיסע לארה"ב עם זוג' ע"ה, לשליחות דחופה וקריטית להקמתו של המרכז הרפואי צאנז לניאדו. ר' שמואל כמובן היה שליח שעושה שליחותו בנאמנות, אולם הרהיב עוז לשאול מה יהיה עם ר' מאיר שעתיד להיכנס לעול המצוות ביום כיפור, שעה שהוריו יהיו מעבר לים. השיב לו מרן זי"ע: היכן כתוב שהורים צריכים להשתתף בשמחת בר-המצוה של בנם?! סע ובצע את שליחותך,

יודל ע"ה, וחותנתו המשיכה לגור בבית למעלה משלושה עשורים, כאשר ר' מאיר ותבדלחט"א זוג' החשובה תחי' משמשים אותה בכבוד, לצד כל עיסוקיהם המרובים.

בית מדרשנו שכן הרחק מביתו, מרחק של חצי שעה הליכה, ובכל פעם כאשר היה שב מבית המדרש, בדרכו לביתו, היה עולה לבתים של אלמנות, קשי יום וסתם אנשים שנזקקו לחיזוק, והיה מאיר את בתיהם במילים הטובות שנתן ובמאור הפנים הנודע שלו, כשמו כן הוא. תמיד היו כל מחשבותיו נתונים: במה אני עוד יכול לעזור לשני.

רוחב לבו לא עצר בשערי בית העסק שניהל. גם כאן היה אדם ירא את ה' וכולו נתינה והענקה אין סופית. רבים שנכנסו לרכוש אצלו יהלומים או תכשיטים וביניהם גם לקוחות שהתמודדו כלכלית, ואז היה מוכר להם בהנחות מפליגות. כן היה מייעץ ללקוחות לעשות עסקאות, כשראה שהדבר שווה להם, וזאת על חשבון הכדאיות הכלכלית שלו. באמריקה ה'ביזנעס' הוא קשוח ואין בו מקום לעיגול פינות, אך גם כאן 'פרץ גדר' ולא עשה כל שיקולים כלכליים אישיים בשעה שביקש לעזור לשני. גם בשנותיו האחרונות בעת שגבר עליו חוליו וייסוריו ובנו יבדלחט"א הר"ר ישכר הי"ו נכנס לנהל את בית העסק, היה ר' מאיר מגיע לחנות למטרה אחת: לעשות חסד במסגרת בית העסק כפי שהיה רגיל מימים ימימה.

בכל השנים ראו עליו את מאמר חז"ל 'עשה תורתך קבע ומלאכתך עראי'. הן בשעות שבהן שהה בעסק,

ובית מדרשנו בעיר – בבת עיניו והשקיע רבות למען פיתוח כל צרכי קהילתנו הק' בארה"ב. את תפקידו כגבאי בית מדרשנו בבארא פארק מילא במסירות ובנאמנות אין קץ, כאשר הוא דואג לכל אחד בהתחשבות מרבית, עד שלא נמצא אדם שנשאר לו איזו תרעומת עליו. כך גם בכל דבר ועניין, היה חייל נאמן של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א שהטיל עליו משימות שונות והוא מילא אותן בחרדת קודש וביעילות שאין דומה לה.

כל חייו של ר' מאיר שזורים בעשייה בלתי פוסקת למען כבוד בית צאנו ובצדקת חסדיו המרובים לכל יהודי באשר הוא. דלתות לבו וביתו היו פתוחים לרווחה לכל המשולחים ועסקני מוסדותינו הק' שהגיעו אל אדמת ארה"ב. ולא רק את ביתו וכל אשר בו העמיד לרשותם אלא גם את עצמו ממש. הוא היה מצטרף אליהם, דואג להם, מנצל את קשריו המסועפים כדי לפתוח עבורם דלתות נוספות, וכל זה כאמור מלבד האירוח המושלם שהעניק, ברמה גבוהה ביותר, אכילה שתיה לינה, עד שהשהות במקום היה התענוג הגדול ביותר עבור הבאים רחוק מעבר לים. את קוד הכניסה לביתו ידעו מאות משולחים שיכלו לבוא בכל שעה משעות היממה, והוא מצדו נתן לכולם יחס של כבוד ומאיר פנים, לקטן ולגדול, ללא שום משוא פנים.

בית גדול זה היה בית של נתינה והענקה לאין שיעור מהיום שהוקם. חותנו וחמותו נכנסו לגור בבית לפני כארבעים שנה. כעבור שנים ספורות נפטר חותנו ר'

חצר הקודש צאנו

קרית צאנו נתניה

עיני עיני ירדה מים

קהל עדתינו מבכים מרה את פטירתו של העסקן הדגול מפורסם לשם ולתהלה, שר החסד, אהוב לשמים ולבריות, עובד ה' מנעוריו, רב פעלים לתורה ולתעודה, מחשובי עסקני אנ"ש שהתעסקו ומסרו עצמם למען הכלל שלא על מנת לקבל פרס, מצניע לכת עם ה' אלקיו, שנתבקש לשיבה של מעלה אחר שנת יסורים שקיבלם באהבה ובשמחה

הרה"ח ר' מאיר רייך ז"ל

גבאי בית מדרשנו בבארא פארק רבות בשנים

אשר שבק חיים לכל חי, בערב שב"ק פרי' תרומה

והובא למנוחות סמוך ונראה לציונו הק' של כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע

מדרש תנהומ"א

קדם מנב"ת החשובה תחי' אשר עמדה לימינו ימין מפעלות הקודש במהלך כל השנים וקדם בניו הנעלים, מוכתרים בכתר שם טוב, הולכים בדרכי אבות להרבות תורה וחסד,

מוה"ר יחזקאל הי"ו - אב"י בק. הבעש"ט פ"ת מוה"ר משה הי"ו - אב"י פיעה"ק מוה"ר ישכר הי"ו - אב"י בבארא פארק

מוה"ר דוד בן ציון הי"ו - אב"י בקרית צאנו טבריה מוה"ר יהודה הי"ו אב"י במאנסי פארק

וקדם אחיו החשובים מפארי ורבני עדתינו הק' שליט"א

הגאון רבי אברהם יהושע שליט"א, הגאון רבי בן ציון שליט"א, הגאון רבי דוד זאב שליט"א,

הרה"ג ר' חיים יהודה שליט"א, הרה"ג ר' שמחה שליט"א, הרה"ח ר' אפרים שליט"א, הרה"ג ר' יעקב מרדכי שליט"א,

הרה"ח ר' יוסף יצחק שליט"א, הרה"ג ר' אריה לייבוש שליט"א, הרה"ח ר' חנוך העניך שליט"א

המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים ולא תוסיפו לדאבה עוד.

מעתה ועד עולם אך קול ששון וקול שמחה ישיגוכם ונסו יגון ואנחה.

כדי שהוא אומר בחיך לבאי המקום שיום יבוא והוא יסתובב בכל בתי המדרשות ומוסדות החינוך ויספר על נפלאות ה' שנחלץ ממצב קשה כמו שלו. הוא לא האמין שיהיה אחרת. כל כך היה בטוח בישועת ה'. תמיד גם היה מעודד את סובביו להתפלל עליו ואמר שאין לו ספק שהתפילות יכריעו את גורלו לטובה.

גם בתקופה זו לא התכנס אלא המשיך במעשי החסד הכבירים שלו וההתמסרות למען הזולת. כאשר רק לפני מחצית השנה התקיימה שבת 'זכרוננו' לאנ"ש מארה"ב שחצו את גיל השישים, יצר קשר עם העסקנים תוך כדי שהוא מסובל בייסורים ואמר שבשביל כבוד בית צאנז הוא מוכן ומזומן לעשות ככל שיידרש, כפי שהיה רגיל תמיד ולכן הוא מבקש לעמוד לימין העסקנים הנושאים בעולם. הוא ביקש שהמשרד שבו נערכים לשבת יעבור לביתו שלו, והוא אישית צלצל לכל אחד ואחד מאנ"ש והזמין אותו לשבת.

בני משפחתו מספרים בהשתאות שבתקופה קשה זו, כאשר כבר לא יכול היה כלל להניע את אבריו כראוי והיה בעיצומם של טיפולים קשים, היה מתנייד על המדרגות במאמץ אדיר, בפישוט ידיים ורגליים כי אחרת לא היה מסוגל, ואף על פי כן, היה עונה לשיחות טלפון שהגיעו אליו. היה זה מחזה בלתי יאומן לראות אותו עונה לשיחות תוך כדי שהוא עוצר לרגע מהטיפוס הנורא על המדרגות, ובתוך כמה דקות הוא כבר שקוע בגיוס כספים טלפוני עבור אברך ת"ח פלוני מכולל ש"ס שנקלע למצוקה, כאשר הדוברים מעבר לקו לא חולמים לרגע באיזו סיטואציה הוא נמצא. הוא לא שכח גם להזהיר את ילדיו שהיו שם, שלא יספרו לעולם, כי הוא זה שעזר לאותו אברך. ומקרים דומים היו לא אחת ולא שניים.

ביום שישי ערב שבת קודש תרומה, ז' אדר א', הרגיש שעומד לעזוב את העולם. הוא נפרד מכל בני ביתו ואף צלצל לילדיו ובני משפחה שגרים מעבר לים, וכך תוך כדי אמירת וידוי ופסוקי ייחוד עם מניין של קרובי משפחה, החזיר את נשמתו המזוככת ליצירה במיתת נשיקה, כאשר האווירה מסביב היתה אווירה של חרדת הדין של היום הקדוש. יבדלחט"א כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א שפעמים רבות הביע את גילויי הערצתו כלפיו, התבטא מופלאות אודות פטירה זו, בבואו לנחם את בני המשפחה בארץ הקודש.

הלווייתו יצאה במוצאי שבת פרשת תרומה מבית מדרשנו בבארא פארק, שם שימש כגבאי נאמן במשך שני עשורים. בפתח בית המדרש הספידוהו חדב"נ הגה"צ כ"ק גאב"ד צאנז וזוועהיל שליט"א, הדומ"צ הגאון רבי שלמה לייזער שליט"א, הגאון רבי בנימין ברייער שליט"א דומ"צ קהל זכרון יהודה, אחיו הרה"ג ר' שמחה רייך שליט"א מחשובי אנ"ש בעיה"ק ירושלים, ובניו הר"ר יחזקאל הי"ו מקרית הבעש"ט והר"ר ישכר הי"ו מבארא פארק. בהלוויה השתתפו אלפים רבים מבני היהדות הנאמנה בבארא פארק,

שאז בכל רגע פנוי היה ניגש לספריו ולומד בהם, והן בשעות האחרות כאשר היה מרבה להשתתף בשיעורי תורה ולא היה מוותר עליהם בעד כל הון שבעלמא. הן בתקופות של שמחות וחתונות צאצאיו והן להבדיל בשנות חוליו הקשים כאשר היה חלש מאוד וכמעט שלא יכול היה לעמוד על רגליו. תמיד היה בא במסירות נפש אל השיעורי היומי של יבלחט"א דומ"צ קהילתנו הק' הגאון רבי שלמה לייזער שליט"א ולומד ככל אשר תאוה נפשו.

מעשי חסד כבירים שעשה, היה מסתיר אותם ועושה הכל שלא יידעו. אבל ממה שראו וידעו צצה תמונה מופלאה של נתינה ומסירות לאין ערוך. בשעה שאחד מאנ"ש מארץ ישראל, אברך יקר ז"ל, שהיה תקופות ממושכות במדינת קליולנד בארה"ב לצורכי רפואתו, זנח ר' מאיר את עסקיו ואת עיסוקיו והקדיש ימים ושבעות בכדי לנסוע אל האברך שם שהיה יחד עם משפחתו, ודאג למילי כל צרכיו. ר' מאיר היה עולה לרכבו הפרטי ונוסע גם בגשם ובשלג במשך שעות רבות לכל צד, והכל בכדי להקל על החולה ככל האפשר.

בתקופת הקורונה אושפזה חותנתו ע"ה בבית החולים. כידוע באותה תקופה חולי הקורונה לא טופלו כראוי בבתי החולים בארה"ב ורבים סיימו כך את חייהם, ולכן ציווה ר' מאיר על זוג' שתשהה לצד מיטת אמה בבית החולים, כאשר המשמעות היא ברורה: מי שבפנים – לא יכול לצאת. וכך במשך תקופה ארוכה של מספר חודשים, שהה ר' מאיר בדד בביתו, כשבבית לא היה אוכל, והוא עצמו נדבק בוירוס עד שהגיע למצב קשה מאוד ולא יכול היה לעזור לעצמו, ואף על פי כן שמח שלכל הפחות חותנתו לא נמצאת לבד בבית החולים.

התמסר במשך שנים רבות גם לצורכי בריאותו של חדב"נ כ"ק האדמו"ר מזוועהיל צאנז זצוק"ל והקדיש רבות מחייו לשמשו ולעמוד לימינו בכל מה שהיה צריך.

בשנים האחרונות לחייו, באו לידי ביטוי מידת האמונה ומידת הביטחון שלו. כל השנים נודע כיהודי עם אמונה איתנה עד אין קץ, אך ביותר הגיעו הדברים בתקופת מחלתו הקשה שעשתה שמות בגופו. הוא היה ער למצבו הקשה ושמע מהרופאים שמחלתו חשוכת מרפא וסיכויי להתרפא שואפים לאפס, ואף על פי כן הוא הצהיר בפה מלא באופן שבוע שהקב"ה יכול לעשות הכל ואפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם אל יתייאש מן הרחמים. בתקופה זו הוא גם הגיע למדרגות רמות של 'בין אדם למקום', כאשר כל הסביבה שלו הייתה משתאה לראות כיצד הוא הולך במסירות נפש, עם מכאוביו האיומים, במשך מחצית השעה כדי להתפלל תפילה בציבור. גם בגבור עליו מחלתו וניטל ממנו הדיוקנא קדישא בשלם הטיפולים הקשים שעבר, לא חסך רגליו מלבוא לבית המדרש והיה מגיע לשם לתפילה בציבור ולשיעורי תורה, תוך

הק' באנטווערפן, הגאון רבי בן ציון רייך שליט"א נאמן בית רבוה"ק והרה"ג ר' חיים יהודה רייך שליט"א מירושלים, והבנים הר"ר יהושע יצחק משה הי"ו מקרית צאנז והר"ר יששכר הי"ו מבארא פארק.

הותיר אחיו זרע ברך ה', בנין וחתנין רבנן, יראי שמים ואנשי צדקה וחסד – הר"ר יחזקאל הי"ו מקרית הבעש"ט, הר"ר יהושע יצחק משה הי"ו מקרית צאנז נתניה, הר"ר ישכר הי"ו מבארא פארק, הר"ר דוד בן ציון הי"ו מקרית צאנז טבריה והר"ר יהודה הי"ו ממאנסי, חתניו לוקחי בנותיו הי"ו, וכן את אחיו החשובים והנכבדים, גדולי תורה, כבירי המעש שליט"א.

הרה"ח ר' שרגא ליפשיץ ז"ל

ירושלים, ודור שמיני בעיר הקודש. כאשר כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע בנה וכוונן את הקריה הגדולה לאלקים, קרית צאנז שבעיה"ק ירושלים, היה ר' דב מראשוני המתישבים בשכונה, וזכה שכ"ק מרן אדמו"ר זי"ע ימנה אותו להיות הגבאי הראשי בבית מדרשו בשכונה, תפקיד אותו מילא בנאמנות ובהתלהבות. במסגרת תפקידו היה הרוח החיה בשמירת מנהגי בית צאנז בבית המדרש וכל פעילותו הייתה שלא על מנת לקבל פרס, אלא מתוך רצון לעשות רצונו של מרן זי"ע ולמלא את שליחותו.

ר' שרגא ז"ל נולד בבית חשוב זה ואת משנת תלמודו קנה בישיבה לצעירים ובישיבה הגדולה בקרית צאנז, כאן עלה ונתעלה בהתמדה מרובה, והכרת פניו ענתה בו כי בן עליה הוא וכל מגמתו לעשות רצון קונו. בהגיעו לפרקו נשא לאשת את זוגתו החשובה תחי – שעמדה לימינו כל חייו במסירות, בתו של הרה"ח ר' נחמן עקשטיין ז"ל, מדמויות ההוד של ירושלים. מכאן ואילך נמנה על חשובי האברכים בקרית צאנז נתניה וכל ימיו לא מש מאוהלה של תורה, בשבתו בבית ה' בין

מוקירי שמו שביכו את פטירתו בשיא פריחתו. ארונו הגיעה ארצה, כאן יצאה הלווייתו ביום שני פר' תצוה בצהריים, מביהמ"ד המרכזי אוהל נחמיה בקרית צאנז נתניה. ראשית המספידים היה כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א שהזכיר את שתי הטרגדיות שפקדו את חצר קדשו, פטירתו של ר' מאיר ופטירתו של ר' שרגא ליפשיץ ז"ל, שניהם במיטב שנותיהם לאחר שהזדככו בייסורים. בהמשך הזכיר את רוב חסדיו ואת מסירותו של ר' מאיר לכלל ולפרט. כן הספידוהו: הגה"צ אב"ד קהילתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א, אחיו הגאון רבי אברהם יהושע רייך שליט"א רב דקהילתנו

בכאב נוקב וביגון קודר התקבלה הידיעה הקשה והמרה על פטירתו במיטב שנותיו של האי גברא רבא ויקירא, ירא שמים מרבים, הרה"ח ר' רפאל שרגא פאביל ליפשיץ ז"ל, מיקירי וחשובי תושבי קרית צאנז נתניה, נפש נקי וצדיק, משגיח בשיבתנו הק' ודבוק בכל לב ונפש אל יבדלחט"א כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א. פטירתו באה לאחר שבשנים האחרונות לקה במחלה הקשה וסבל ייסורי איוב ואף על פי המו לבו ונפשו לכל הנעשה והנשמע בבית חיינו ובבית מדרשו ובכל עת שהתאפשר היו רגליו מוליכות אותו לבית המדרש לתפילה ולקביעת עתים לתורה, משוש חייו.

בפטירתו נעקרה מכרם עדתנו הק', דמות ייחודית של חסיד המתחסד עם קונו, ירא את ה' ובמצוותיו חפץ מאוד, שהשקיע כל לבו ונפשו בלימוד בתורה, בחינוך צעירי הצאן, בעבודה שבלב זו תפילה ובעשיית חסד, דבוק בעוז ובתעצומות לבית חיינו. בן חמישים וארבע בפטירתו.

המנוח ז"ל נולד בראש חודש ניסן תש"ל לאביו הרה"ח ר' דב (בערל) ז"ל, מחשובי אנ"ש בקרית צאנז

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

אוי לנו כי הושברנו. מי יתן לנו תמורתו

המומים וכואבים אנו על פטירתו בדמי ימיו של האי גברא רבא ונהורא נפישא, אשר לא מש מאהלה של תורה ועבודה כל הימים, הזדכך ביסורים וקיבלם באהבה, דבוק ואדוק אל יבדלחט"א כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א, ה"ה

האבר"ך הרב רפאל שרגא פאביל ליפשיץ זצ"ל

מטובי האברכים במרכז התורה - רשת הכוללים פעיה"ק שימש כמשגיח בשיבתנו הק'

כסא דנחמתא

משגרים אנו בזה כוס תנחומים לבנו הר"ר אליעזר דוד הי"ו – אב"י פעיה"ק וכל בני המשפחה הרוממה

המקום ינחם אתכם בתור שאר אבלי ציון וירושלים ולא תוסיפו לדאבה עוד. שלא תדעו עוד מצער, אר ששוו ושמחה

בתפילות, גם בתפילות הימים הנוראים. במשך רוב שעות היום עמד על רגליו וכשנשאל מדוע הוא קונה מקום אם ממילא הוא עומד, אמר שכך מנהג ישראל, ומנהג ישראל הרי תורה היא.

בין מנהגי ישראל עליהם הקפיד בכל תוקף כחוק בל יעבור הייתה סעודת מלוה מלכה הנערכת במוצאי שבת שמעולם לא החסיר מלעשותה. הוא היה משתתף בכל מוצאי שבת בסעודת מלוה מלכה שנערכה בבית המדרש אוהל נחמיה בדיבוק חברים ובמניין עשרה ולשמוע סיפורי צדיקים אף שלעתים הייתה נערכת בשעה מאוחרת. גם כאשר שהה בעיר אחרת בשבת קודש וחזר בשעה מאוחרת במוצאי שבת, היה משאיר את המזוודות תחת ביתו וממהר לסעוד סעודת מלווה מלכה במניין עשרה, כשהוא מנמק זאת שכך ראה אצל אביו.

ידידיו מציינים דבר מופלא שנשמטו עלתה השמימה בשעת הנץ החמה של שבת קודש, השעה שבה היה מתפלל בכל יום, והלווייתו יוצאה במוצאי שבת, סמוך ונראה למקום שבו סעד מלוה מלכה בכל שבוע, ובאותה שעה ממש. אלו שני מנהגי ישראל, נץ וסעודת מלווה מלכה, עליהם הקפיד בכל כוחו, גם באחריתו.

היה דבוק בכל לבו ונפשו אל יבדלחט"א כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א. השתתף בכל השולחנות הטהורים, כאשר עד לפני שנים ספורות עוד עמד בפארנצעס כאחד האברכים הצעירים. כעבד נאמן וכחסיד אמת לא גרע עין מעבודת הקודש. גם בעת שלא נערך השולחן הטהור, היה מקפיד להשתתף בבאטע, ואם לא היה באטע, היה יושב בבית המדרש ולומד אור החיים הקדוש, ובלבד להיות בצוותא בקרב יהודים בליל שבת קודש. והיה אומר: כיצד אפשר לפרוס לשינה בליל שבת קודש בלי לחמם קצת את הלב ואת הנשמה. ולמרות יגיעתו זאת והשכמת הבוקר שעשה בכל בוקר, עוד התייצב בשבת בבוקר בבית המדרש מעשרה ראשונים כדי להתכונן לתפילה מתוך לימוד ואמירת כל ספר תהלים, כאשר הוא אינו חס על אשמורות עיניו הנעצמות. גם כשהשולחן הטהור היה מסתיים בשלוש לפנות בוקר, לא נגרע סדר זה ולמחרת כבר היה בין עשרה ראשונים כדי לסיים את כל ספר התהלים.

גם בדרך הילוכו ברחוב היה אומר תהלים או מעיין בספר יראה ולעתים היה מרבה באמירת פרק שירה, ובלבד שלא להתבטל לרגע. בכל התעניות הנהוגות של 'בעל נפש' בהלכה וכן בימי השובבי"ם, היה צם.

היה מרבה לוותר והקפיד שלא לצער את הזולת. גם בעבודתו בקרב בחורים בין הסדרים בחדר האוכל ובפנימייה, היה חס על כבודם ומרבה לדאוג למילוי כל צרכיהם. כשראה שחסר אוכל, היה דואג להביא מנות נוספות. היה מקרב את הבחורים החדשים ונותן

כותלי בית המדרש ברשת הכוללים "מרכז התורה" קרית צאנז, וקול התורה נשמע מפיו סביב השעון בחברותות.

כישרונותיו הברוכים ואישיותו המזהירה הביאו לכם שהוצעו לו משרות שונות עם הכנסות מכובדות, אך הוא דחה הכל כאשר הוא מנמק זאת שבכך שבכספי המלגה של הכולל שורה ברכה מיוחדת שאין בנמצא בכספים אחרים.

וכשם שהיה מצוין בבין אדם למקום היה התבלט באישיותו המזהירה בחלק שבין אדם לחברו. הוא נהג להשתתף בכל השמחות של בני הקהילה, כשהוא תולה זאת בהוראת קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע בצוואה הק' להיות שמח בשמחתן של ישראל. "זו ההוראה הקלה ביותר בצוואה, וכי לא אקפיד לקיימה!?" כך היה אומר ושונה. כך עשה לו מנהגים נאים, כמו חגירה באבנט כאשר היה מקיים מצות ביקור חולים או תנחומי אבלים, שגם מהם לא החסיר מעולם והלך לכל חולה לבקרו ולכל ניחום אבלים שרק היה. "הרי זו מצוה ככל המצוות, כמו תקיעת שופר, נטילת לולב וקריאת מגילה, ואם יש בזה משום הכון לקראת אלקיך ישראל", כך היה אומר ברגש, כאשר בכך הוא חושף טפח מרגשות לבו הרוחניים שהמו באהבת ה' וביראתו.

כאשר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ביקש לקבוע את סדר המניינים בשטיבלעך של ביהמ"ד אוהל נחמיה מקרית צאנז, היה ר' שרגא הנחשון שאמר הנני. הוא ניצל את מנהגו מאז ומאדם להשכים קום, ועמד על המשמר לסדר את המניינים על פי זמנים קבועים, למרות שהדבר לא היה קל ונתקל בקשיים מרובים של הרגלים רבי שנים. בנעימותו ובעמידתו האיתנה – הרעיון הצליח, ואף הפך מודל לחיקוי במקומות רבים אחרים.

אהבתו לתורה מחד והתקשרותו למרן זי"ע מאידך, הביאה אותו לעמוד בכל שנה שבוע שלם לפני זמן מתן תורתנו, ולהתרים יהודים למען מפעל הש"ס, וכן העמיד גבאים נוספים כדי שיקבצו ממון למפעל זה שהיה בבת עיניו של מרן זי"ע.

היה נחבא אל הכלים ממש, והסתיר את דמותו שהייתה דמות של בן עליה, ידען גדול במנהגי ישראל ובמנהגי חסידות, והתמסר לקיימים בינו לבין קונו.

השקיע רבות בעבודה שבלב זו תפילה. היה מתפלל עם הנץ כמנהג ותיקין, כאשר הוא משכים עוד הרבה קודם לכן להיות כשעה או מחציתה לפני התפילה ולהתכונן בלימוד או באמירת תהלים. תפילתו הייתה כמונה מעות מתוך הסידור דווקא וכמנהג חסידים הראשונים, היה נשאר בבית המדרש שעה ויותר לאחר התפילה ומשלים חוק לימודיו ותפילותיו. מעולם לא שח בבית המדרש, וכאשר היה רואה את השני ח"ו מדבר בעת התפילה, היה מעיר לו בנעימות. נהג לעמוד

כוחותיו ביקש כזית לחמניה כדי ליטול ידיים למלוח מלכה.

גם באחריתו, היה מלא באמונה וביטחון והיה מעודד ומחזק את כל סובביו. באי בית המדרש השתאו לראותו גם בימי האחרונים בא לבית המדרש בכל עת מצוא ותופס ספר כדי ללמוד בו עוד כמה רגעים. ימים אחדים לפני פטירתו לקה בדלקת ריאות חריפה, כך שגופו הסובל לא עמד לו ונפשו נדם. נשמתו עלתה בסערה השמימה ביום שבת קודש לסדר תרומה, ח' אדר א', בשעת הנץ החמה, שעה שהיה מתדבק בקונו בכל יום בשעת התפילה.

הלווייתו יצאה מבית המדרש אוהל נחמיה במוצאי שבת קודש, בראשות יבדלחט"א כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, כאשר לפני המיטה מספיד אותו ש"ב הרה"ג רבי שמעון ליפשיץ שליט"א רב קרית חסדי אבות בברכפלד. כן הספיד אותו הגה"ח רבי שמואל אריה שפירא שליט"א, ר"מ בביהמ"ד המרכזי אוהל נחמיה. שניהם הזכירו את יראת השמים החזקה שפיעמה בו ואת רצונו לעבוד את ה' באופן נעלה ביותר. כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א שלא הספיד אותו בגלל העניין שלא להספיד במוצאי שבת, הזכיר אותו יומיים למחרת בהספד שנשא בהלוויית הרה"ח ר' מאיר רייך ז"ל מבארא פארק, וכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א התבטא אליו שהיה "איש צדיק!"

הותיר אחריו ברכה, את אמו החשובה תחי' ואת זוג' החשובה תחי'. וכן זרע ברך ה', בנו יחידו מוה"ר אליעזר דוד הי"ו. ואומר לך בדמייך חיי, כאשר בימי השבעה נערכה הברית לנכדו, בן לבנו ר' אליעזר דוד. ואת בנותיו תחי' הנשואות לאברכים החשובים מיקירי אנ"ש ותושבי קרית צאנז: מוה"ר יצחק מושקוביץ הי"ו, מוה"ר חיים אלעזר שטרויבל הי"ו, מוה"ר מענדל הרשקוביץ הי"ו ומוה"ר זאב רייכמן הי"ו, אחים ואחיות שיחי', ומכרים ואוהדים רבים, כולם כאחד מבכים מרות את אשר ירד דודי ללקוט שושנים, את המנוח שנקטף בשיא פריחתו. תנצב"ה.

תחושה טובה לכולם. בסעודות שבת בביתו, אם ראה שהשיחה עלולה לגלוש ללשון הרע ואפילו לאבק לשון הרע, היה אומר פתגם קבוע: הבה נדבר על הבקבוקים הריקים... כלומר: לא לשון הרע.

בשנים האחרונות חלה את חוליו הקשה והיה נכנס ויוצא בבתי החולים. אך גם אז היה נזהר בכל מנהגי ישראל. וכמו בימי שבתו בביתו היה מגיע בכל עת אל הקודש, בכל התפילות, בכל השולחנות הטהורים, בכל המעמדים, כך היה ממשיך במסירות נפש, ואם לא הצליח לבוא כי גבר עליו חוליו היה מבקש מקרוביו להעביר לו את המעמדים או התפילות מאמצע השבוע, באמצעות הטלפון. אם זה סליחות של הימים הנוראים ואם זה סליחות בימי השובבי"ם. תפילות חול המועד והושענא רבא וקריאת משנה תורה. היה ממש מתחנן גם אצל הגבאי בבית המדרש שחסר לו 'ברכו', או 'אמן' יהא שמיה רבא', או קריאת התורה ועל כן שיזכור לצלצל אליו כשנמצא ושומע את אחד מהנ"ל. הגבאי אמר לו: ר' שרגא, הרי אתה פטור מלהתפלל, אתה סובל, אבל ר' שרגא רק הטיב את שתי כיפותיו – בגלל הקפדתו על שני כיסויים גם במיטת חוליו – ומבקש ממנו למלא את מבוקשו.

ורצון יראיו יעשה, ראו כיצד הקב"ה מסייע בעדו לקיים משאלותיו הרוחניים. כך היה כשהיה מאושפז בבית החולים והנה הבחין בחדר עם מרפסת קטנה. הוא ביקש לעבור לחדר הזה, ואמרו לו שזה פנוי לשבוע בלבד. הוא שמח. בדיוק זה מה שהיה צריך, מרפסת לחג הסוכות. עד מהרה בנו לו ידידיו ובני משפחתו סוכה במרפסת ההיא, וכל החג שש ושמח שהוא אוכל בסוכה ואף נוטל ארבעת המינים בסוכה. כשביקש אחד מידידיו לבוא עם שופר ולתקוע בפניו בחודש אלול כי ידע על הקפדתו בכל דבר ועניין, הפתיע אותו ר' שרגא והראה לו שופר לצד מיטתו. כל יום אני תוקע כמנהג ישראל בחודש אלול, אמר בסיפוק. אחד מידידיו מספר גם כי פעם אחת היה אצלו לאחרונה במוצאי שבת ור' שרגא בקושי יכול היה לדבר, אך בשארית

בחצרות קדשינו

רייניץ מבני ברק, כלל בני הקהילה, מרמה ב' ומרמה ד' ומכל שאר השכונות בעיר, נתאספו ובאו בשעה היעודה אל אולם עטרת נחום, שם הוגשה סעודת מצוה כיד המלך ערוך בצורה מפוארת, ובליווי כלי שיר וזמר.

אדמו"רים ורבנים רבים מהעיר הגיעו ליטול חלק בשמחה לכבוד הדומ"ץ שליט"א ביניהם כ"ק האדמו"ר מלעלוב שליט"א וכ"ק האדמו"ר מויזשניץ מאנסי שליט"א ועוד, את המעמד פתח המנחה מוה"ר ישראל חיים וינברגר מחשובי האברכים בקהילה, ולאחריו נשא את דבר הקהילה לכבוד השמחה מוה"ר זלמן לייב ווייצנער גם הוא מחשובי

מעמד 'כולנו כאחד' ע"י מפעל הצדקה והחסד "עזר לקהל" בקהילתנו הק' בבית שמש בשילוב שמחת שבע ברכות לבת הדומ"צ הגרפ"ט בינדר שליט"א

בליל שישי פרשת תרומה נערכה בקהילתנו הק' בבית שמש מעמד מאחד ומלכד 'כולנו כאחד' ע"י מפעל הצדקה והחסד עזר לקהל, המעמד נערך בשילוב שמחת השבע ברכות ע"י בני הקהילה להחתן בן הדומ"ץ הגאון רבי פרץ טוביה בינדר הכהן שליט"א עם הכלה בת מוה"ר חיים

בס"ד

יום נבית ה'

הזדמנות מיוחדת!

בשותפות קודש כפרנס יום בכוללי השי"ס הנך רוכש לעצמך זכות אדירה ונשגבה: יום אחד של לימוד התורה הנק' בריציפות במשך כל שעות היום והלילה בהשגות הנעלות שקבע ויסד כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע בכוללי השי"ס, שותפות קודש במאות תלמידי חכמים מופליגים ברחבי ארה"ק

יא אדר א'

שותף בלימוד בבית ה'

הרב ר' **בעז**
בדיחי הי"ד

אב"י בקריית צאנז
לזכות נישואי הבת תח"י
בשעתור"מ

יא אדר א'

שותף בלימוד בבית ה'

הרב ר' **אהרן ישעיה**
שפיצר שליט"א

אב"י ביוניא סיטי
לזכות נישואי הנכדה תח"י
בשעתור"מ

יא אדר א'

שותף בלימוד בבית ה'

הרה"ח ר' **יוסף**
ארנברג הי"ד

אב"י בני ברק
לזכות הכנסת בנו
לעול תורה ומצוות בשעתור"מ

יא אדר א'

שותף בלימוד בבית ה'

הרה"ח ר' **יהודה**
שטיגליץ הי"ד

אב"י בני ברק
לזכות נישואי הבת תח"י
בשעתור"מ

י"א אדר א'

שותף בלימוד בבית ה'

הרב ר' **יצחק**
אייזיק לוי הי"ד

אב"י בקריית צאנז
לזכות נישואי הבן תח"י
בשעתור"מ

י"א אדר א'

שותף בלימוד בבית ה'

הרב ר' **משה**
יהושע כהן הי"ד

אב"י בפחת תקוה
לזכות נישואי הבן תח"י
בשעתור"מ

"ותלמוד תורה כנגד כולם" ובוודאי שלזכות וחשיבות מרובה היא לרכוש זכות שותפות לפחות ליום אחד! של לימוד בכוללי השי"ס. כדברי השי"ת הבוחר בתורה לדוד המלך (שבת ל) כי טוב יום בחצריך מאלף, טוב לי יום אחד שאתה יושב ועוסק בתורה, מאלף עולות שעתיד שלמה בנך להקריב לפני על גבי המזבח.

לימוד ויריעות כל השי"ס ושי"ס
מיוחד של כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע
בנישואי כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע

לתרומות והנצחות: הר"ר שמואל בורד - 054-8441601

האברכים בקהילה, לאחמ"כ מסר הדומו"צ הגאון רבי פרץ טוביה שליט"א מרחשי לבבו על הזכיה להתאסף לדבר מצוה בשילוב שמחת החתן, וכן נשא דברי ברכה המו"צ החדש בבית שמש ברמה ד' הרה"ג ר' שמואל מענדל שפיצר שליט"א, כשהוא מרחיב בענין ביסוס וחזוק הקופה של צדקה ושל תמחוי בעיר.

דברים נרגשים נשא מוה"ר ארון זאב טהלר אודות הזכות להתאסף לחזק ולבסס את קופת "עזר לקהל" בעיר, וכיבד את אורח הכבוד ר' מענדל טויסיג מאלעד, ר' מענדל פתח בדברי בדחנות לכבוד שמחת חתן, והמשיך בדברים היוצאים מן הלב לדבר על ליבם של המשתתפים ליטול חלק בשותפות קבועה לטובת הקופה, באמצע דבריו קרא אל הדוכן אחד אחרי השני את כל הגבאים של "עזר לקהל" שהגיעו ובאו כל אחד מעירו, הרב גבריאל שנק מאלעד, הרב מרדכי רוטנברג מבני ברק, הרב בערל ישראלי מחיפה, הרב יצחק אהרן ישראלי מביתר, הרב בן ציון הולצר מירושלים. הגבאים מסרו ברוב רגש על היקף הסיוע והחסדים הנעשים במסגרת הקופה כל אחד בעירו, למקרים שרובם אינם ידועים, וכל זאת בזכות השופתות הקבועה של בני הקהילה, לסיום מסר הגבאי של "עזר לקהל" בבית שמש הרב חיים אלטר ראטה את דבר הקופה בעיר.

כלל בני הקהילה שהשתתפו במעמד נחלצו חושים בשותפות ובהוראת קבע בסכומים גבוהים לטובת הקופה, לאחמ"כ פצחו בריקוד של שמחה לכבוד החתן, ומתוך רגשי שמחה והודיה על הזכיה לבסס ולחזק את פעילות הקופה, שיוכלו מכאן והלאה לספק מזון ומחיה לחם וחלב לפיי הטף ולסייע למשפחות במצוקה, משפחות אחינו ובשרינו על הצד היותר טוב בסיד"ש.

תופעה מבורכת: עשרות בעלי שמחות תורמים ביום שמחתם שווי של 10 מנות-סעודה, באמצעות המיזם 'משמח' של 'אחים לשמחה'

במפעל "אחים לשמחה" קיים מיזם מיוחד שמקורו במנהג עתיק יומין, שבעלי שמחות שרוצים לזכות לברכה מיוחדת ביום שמחתם בנישואי צאצאיהם או בשמחות אחרות, נותנים גם להוצאות של שמחות במשפחות של נצרכים שנמצאים במצב כלכלי קשה, והוא מונהג מקודש מדורי דורות שרבים וטובים נהגו בו.

מפעל "אחים לשמחה" מציע ליהודים יקרים ביום שמחתם, חתונה, ברית - או לחילופין בעת יא"צ - לתת מהונם לכל הפחות 720 ₪, שהוא סכום מינימום ל-10 מנות חתונה, סכום שמועבר למשפחות מאנ"ש במצוקה כלכלית, שזוכים להגיע ליום שמחתם, אך באפס כסף. מיזם 'משמח' נקרא כך ע"ש מאמרם ז"ל: אם אתה משמח את שלי אני משמח את שלך.

הנה הם דבריו הק' של כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע שאמר (בשיעור חורש"י לך תשל"ה) וזל"ק: "הנה דעת הפתאים בזמננו, שמפזרים ממון רב על פאר ויופי דירתם עלי אדמות, ועורכים סעודת חתונה תוך כדי בזבז ממון רב הנאכל בלילה אחת ואיננו, אשר בממון זה היו יכולים להביא לחופה חתן וכלה בני עניים, כמו שהיה נהוג לפנים

טהורים נתעסקו בטהרות - רטט של התרגשות עבר בקהל כאשר המלמד ערך "מבחן" לתלמידים בענייני הקרבנות, התלמידים הרכים הציגו את בקיאותם הנפלאה בסדרי הקרבת הקרבן, סוגי הבהמות, סדר העבודה, מקום ההזאות, וידיעות רבות נוספות, כאשר כל ילד מוסיף נופך משלו במתיקות ועדינות.

חתני המקרא פירטו את 'הכרת הטוב' והודייתם לצוות החינוכי להנהלה הרוחנית והגשמית, ולהוריהם היקרים כן האריכו בברכה ותפילה לנזר ראשינו ותפארתינו כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א לאורך ימים ושנות חיים. ואמרו כל אחד בפרטיות שבח והודיה לבורא עולם 'אז איך בין א איד'.

עין לא נותרה יבשה כאשר חתני החומש חפנו את פניהם בידיהם והתפללו בהתרגשות מיוחדת תפילה להצלחה בלימוד התורה, ואף הוריהם לעומתם התפללו והתחננו לפתיחת לב בניהם בלימוד התורה, ופתחו בלימוד פסוקי "ויקרא" כמסורת אבות.

בין הפרקים נשא דברים הגאון רבי מתתיהו דייטש שליט"א רב דשכונת רמת שלמה בירושלים אשר לו נכד מחתני המקרא, בדבריו פירט את משמעות השמחה הגדולה והמיוחדת בשמחת ה'חומש סעודה' כאשר הילדים רואים את הוריהם מוקירים ומחשיבים את תורתם, הרי שזה נחקק לשעה ולדורות ויעמוד להם בזמני נסיונות וקשיים. וכן הביע את הערכתו לבית חינוך זה גדול זה אשר מחנכים ב'דרכי אבות' ללא שינוי כלשהוא ומחנכים בו לתורה ותפילה, יראה טהורה ומיזות נאצלות, בדרך החסידות הצרופה, אודות להשקעתם העצומה של המלמדים החשובים והנהלה הרוחנית והגשמית. אשר לא חוסכים כל מאמץ בכל עת ושעה, לחינוך התלמידים בדרך התורה והמסורה.

לסיום ציין המנהל הרוחני הרב גבריאל שנק הי"ו את עבודת הק' של צוות המלמדים החשובים, ולהלמד המומחה הרב שמואל בלומנטל הי"ו אשר משקיע מאמצים אין קץ בכלל ובפרט, תוך שהוא מחדיר בהם אהבת תורה ויראת שמים מתוך 'חסידישע ברען' אמיתי, וכן למחנך הרב

בישראל... שביום שעשו החתונה לבניהם, הכניסו לחופה גם כן בן עניים ת"ח".

דבר נורא הובא שם משמם של הצדיקים הקדושים המגיד מזולאטשוב זי"ע והרה"ק מאפטא זי"ע שלא כל אחד זוכה להשתתף במצות הכנסת כלה, ובשעה שמזכים יהודים במצות הכנסת כלה, הקב"ה רושם ברשימתו מי ישתתף במצות הכנסת כלה, והכל בהשגחה!

המזים צובר תאוצה: בעונת החתונות הנוכחית גבר זרם הפונים שביקשו לקבל ברכה מקודשת ומיוחדת זו ביום שמחתם, ונתנו 720 ₪ חד-פעמי - עבור 10 מנות נישואין למשפחות במצוקה כלכלית ש"אחים לשמחה" מממן להם את כל ליל החתונה בשעה טובה ומוצלחת.

לבקשת רבים מחו"ל שמבקשים להשתתף במיזם זה, המחיר הוא \$210. ניתן לפנות להר"ר מרדכי גולדשטיין הי"ו בטל': 052-7144519.

מסיבת 'חומש סעודה' לצעירי הצאן

בת"ת 'דרכי אבות' צאנו באלעד

מעמד ה'חומש סעודה' לילדי כיתה א', עם הגיעם לגיל 'בן חמש למקרא', התקיים ביום שני לסדר 'כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע' פר' משפטים כ"ו שבט באולם העירוני החדש בעיר, הורי התלמידים וסביהם התאספו לרוות נחת שעה שצאצאיהם נכנסים ל'בן חמש למקרא', בדרך המקובלת והמסורה.

פתח והנחה את המעמד המנהל הרוחני הרב גבריאל שנק הי"ו שקיבל את פני הציבור, והביע את הרגשות הנעלים של הצוות הרוחני עם הגיעם של קבוצה נוספת מתלמידי הת"ת ליום הגדול בו יפתחו בלימוד התורה שבכתב.

חתני המסיבה ישבו במקומותיהם ע"ג הבמה המהודרת, פתחו בשירי הודיה לבורא עולם על העבר, וניגוני בקשה ותפילה, להצלחה וסייעתא דשמיא בלימוד התורה במשך כל ימי חייהם. אחריה מנו אחת לאחת את שמות פרשיות התורה, ספרי הנ"ך, מסכתות הש"ס וידיעות יסוד רבות נוספות.

חצר הקודש צאנו

קרית צאנו נתניה

כסא דברכתא

ברכת מזל טבא שלוחה בזה, לכבוד איש חי ורב פעלים, העסקן המופלא, נאמן ומסור למען מפעלות הקודש לבית צאנו, איש האשכולות, נכד רבוה"ק, ה"ה

הרה"ח ר' שמעון צבי איידליס הי"ו

מנהל הקהילה פעיה"ק

לרגל השמחה השרויה במעונו שמחת נישואי הבת הכלה תחי' במז"ט ובשעטומ"צ

עב"ג החתן המו"מ בתוי"ש מורנו צבי מנחם מענדל הכהן נ"י

בן הרב אהרן מרדכי ישראלי הי"ו אב"י פעיה"ק

והברכה אחת היא

לחותנו הרה"ג ר' אפרים פישל ויזל שליט"א - משגיח בישיבה"ק

ולסבים הרה"ח ר' יוסף ישראלי הי"ו - אב"י בב"ב והרה"ח ר' נפתלי אלכסנדר שולדינר הי"ו - אב"י פעיה"ק

ויה"ר מן קדם אבוהון דשבשמיא, שיזכה לרוות רוח נחת דקדושה מכל יו"ה, ואך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד, מתוך נחת והרחבה, סייעתא דשמיא עד עולם, ואך טוב וחסד ירדפוהו כל הימים.

של מותג BM, משלמים ההורים 4,500 ₪ בלבד, והחתן מקבל שטר יימל בשווי 10,000 ₪!

כינוס אנשי שלומנו בלונדון

לעמוד כנגד פגעי הטכנולוגיה והזמן

קהילתנו הק' בלונדון הצטרפה למסע ההתעוררות נגד פגעי הזמן של קהל עדתנו בארצנו הק', כאשר ביום חמישי האחרון התקיימה כינוס התעוררות נגד פגעי הזמן בהיכל בית מדרשנו.

קהל אנשי שלומנו התאספו בהמוניהם לשמוע את דבר ה' ולטכס עצה ותושיה איך לעמוד כחומה בצורה נגד טומאת הטכנולוגיה החודרת למחננו וטורפת רבים וטובים. בתחילת הכינוס נשא דברי פתיחה הדומו"צ הגר"י יונג שליט"א והרחיב בדברי הלכה והשקפה לגבי ההשתמשות באינטרנט ואשר אינו כשאר עניני רשות שעשוי לצורך אדם אלא רק עפ"י דעת תורה, וכי זה רק ניסיון לדור שלנו ולכן ההיתר להשתמש בזה רק לצורך פרנסה ועפ"י היתר רבנים. לאחריו נשא דברים מאלפים משך שעה ארוכה הרב אלי' שמואל סופרין שליט"א יו"ר טעג בלונדון אשר הסביר איך הטכנולוגיה ואפילו הכשרה משתלט לגמרי על האדם על כל צעד ושעל והוא נסחף לדברים שלא חשב מעולם שיגיע לשם.

לאחריו נשא דברים הר"ר שמחה בונם סטאיעצקי הי"ו יו"ר ארגון המאושרים בלונדון אשר העיד איך אפשר לנהל עסק בלי הכלים הטמאים, וכן הביא כמה סיפורים שאפילו העכו"ם מעריכים אותנו על כך שאנו מתנתקים מהכלים הטמאים. כעת נשמע בחדרת קודש דברי קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בכינוס האדיר שהתקיימה בקרית מלך רב אשר חרשו עמוק בלבבות כולם. בסיום הכינוס התפזרו הנאספים ברוח רוממה כאשר כל אחד מקבל על עצמו קבלות טובות לשפר מעשיו.

משה אהרן טאובר הי"ו אשר ניהל את מקהלת התלמידים בטו"ט ומלא רגש, למזכיר המוסדות הרב משה גדליה בריל הי"ו המסור בלו"נ להרמת והצלחת המוסדות והת"ת. ועמו מזכיר הת"ת הר"ר דוד וימר הי"ו.

כן הודה למנהלי המוסדות הר"ר יחיאל חנא לנגסאם הי"ו והר"ר פנחס גרוס הי"ו יו"ר הנהלת המוסדות, אשר טורחים בארץ ומחוצה לה למען לא יחסר המזג, להיטיב לצעירי הצאן ככל הנדרש לקיום מלאכת הקודש על הצד הטוב ביותר. לסיום יצאו המשתתפים בריקודי שמחה כשהחתנים נישאים על כתפי אבותיהם. לקול צלילי שירה וזמרה, ונתנו שיר והודיה להשי"ת על שהגיעו לזמן הזה לראות את צאצאיהם גדלים ופורחים בערוגות הבושם של כרם בית ה' בדרך היראה והחסידות לשם ולתפארת. ההורים, והסבים הודו במילים נרגשות להנהלת הת"ת ולמוחנכים החשובים שליט"א על השעות המרגשות הבלתי-נשכחות שהיו מנת חלקם.

לשביעות רצון החתנים: יצרן השטריימלעך החדש

bm מצטרף לשיתוף הפעולה הפורה עם מפעל

'אחים לשמחה'

שביעות רצון ניכרת בין החתנים בישיבתנו הק' עם הצטרפותו של יצרן השטריימלעך החדש BM למיזם של "אחים לשמחה".

כידוע, בשנתיים האחרונות, בתוך החבילה המרשימה שמקבל החתן לקראת חתונתו ממפעל "אחים לשמחה", מוענק שובר מיוחד בשווי 5,500 ₪ שבאמצעותו מקבלים חתנים שטריימלעך מפוארים ויוקרתיים בשווי של עד 10,000 ₪ ממיטב היצרנים בתעשיית השטריימלעך. עד כה מדובר היה במותגים "הדר" ו"אילאוויטש". ועתה, לבקשת חתנים, מצטרף המותג BM לשביעות רצונם. באמצעות השוברים המחולקים ב'אחים לשמחה',

ברכת מזל טבא וגדיא יאה

ברגשי גיל ושמחה נביע ברעותנו להאגרי"ך המופלג ברוח הכשרון ואוצר סגולה, ידיו לו רב בתורה ובחסידות, לשונו עט סופר מהיר, מחשובי סופרי המלך, לעריכת דא"ח מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א העומד בעריכת הגליון במסירות און קץ מדי שבוע בשבוע

הרב בגש"ק אריה לויבשי שמרלר שליט"א

לרגל שמחת הולדת הנכדה תחי' במו"ט ובשעטומ"צ בת לבנו בכורו הרב אברהם צבי הי"ו - אג"י בלונדון

ויהי, אך שישן ושמחה ישמע לעד במעונו, ויזכה לרוות רוב נחת דקדושה ממנו ומכל יוצ"ה, לגדלם לתורה לחופה ולמעש"ט, מתוך רוב שפע ונחת דקדושה, ושפע רב לעלמי עולמיא, אך טוב וחסד ישרור באהלו כל הימים.

המברכים בכל לב

חברי מכון "עץ החיים" - מערכת "בצילא דמהימנותא"

גליון זה נדבת

ידידיו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הרה"ח ר' **צבי אריה פרל** הי"ו

אב"י פעיה"ק

לרגל השפחה השרויה במעונו

שפחת נישואי הבן

החתן הפו"פ בתו"ש החבר שמעון נ"י

עב"ג הכלה תחי'

בת הרה"ח ר' **שמואל יעקב קניג** הי"ו

אב"י בירושלים

בפזל טוב ובשעטומ"צ

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

שפחת החתונה תתקיים אי"ה ביום ד'

באולמי 'ארפנות חן בב"ב

גליון זה נדבת

משפחת **טויבער** הי"ו

א' הרב פרדכי ז"ל

לרגל השפחה השרויה במעונם

שפחת נישואי הבת הכלה תחי'

עב"ג החתן הפו"פ בתו"ש כמר **נפתלי נ"י**

בן הר"ר **חיים בורד** הי"ו

אב"י בחיפה

ובברכת פזל טוב לסבים

הרה"ח ר' **אברהם יהודה טויבער** הי"ו

הרה"ח ר' **יצחק צבי טויבער** הי"ו

והרה"ח ר' **אהרן בורד** הי"ו

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

שפחת החתונה תתקיים אי"ה ביום ד'

באולמי היכל רוזנברג פעיה"ק

גליון זה נדבת

ידידיו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הר"ר **יקותיאל זלמן ליב שווארץ** הי"ו

אב"י במאנסי

לרגל השפחה השרויה במעונו

שפחת הולדת הבן נ"י

בפזל טוב ובשעטומ"צ

ובברכת פזל טוב

לאביו הגאון רבי **ברוך שליט"א**

דומ"צ קהל חסידים במאנסי

ולחותנו הרה"ג ר' **שמעון גולדברג שליט"א**

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

גליון זה נדבת

ידידיו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הרב **אברהם אבא פיליפ** הי"ו

אב"י פעיה"ק

לרגל השפחה השרויה במעונו בפז"ט

שפחת **אירוסי הבן**

הבה"ח הפו"פ בתו"ש

החבר **יוסף נפתלי צבי נ"י**

עב"ג הכלה תחי'

בת הרב **שרגא שמואל בלומנטל** הי"ו

ובברכת פזל טוב

לחותנו הרה"ג רבי **ישראל פולק שליט"א**

ולסב הרה"ג רבי **אליעזר אסטרייכר שליט"א**

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

גליון זה נדבת

ידידיו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הרה"ח ר' **אברהם פרדכי אסקל** הי"ו

אב"י ביוניאן סיטי

לרגל השפחה השרויה במעונו

שפחת הולדת הנכד **בנימין זאב נ"י**

והכנסתו בבריתו של אברהם אביו ע"ה

בן לבנו הר"ר **יצחק אסקל** הי"ו

אב"י בסטעטן איילנד

בפזל טוב ובשעטומ"צ

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

גליון זה נדבת

ידידיו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הרה"ח ר' **יוסף שווארץ** הי"ו

אב"י בירושלים

לרגל השפחה השרויה במעונו בפז"ט

שפחת **נישואי הבן**

החתן הפו"פ בתו"ש

פורינו **שמואל דוד נ"י**

עב"ג הכלה תחי' בת

הרה"ג ר' **יהודה פשה דוד שווארץ שליט"א**

ובברכת פזל טוב לסבים

אחיו הרה"ח ר' **שמואל שווארץ** הי"ו

ולסב הרה"ח ר' **אהרן ישעי' שפיצר** הי"ו

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה;

גליון זה נדבת

ידידיו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הר"ר **מרדכי משה ניימאן** הי"ו

אב"י בבארא פארק

לרגל השפחה השרויה במעונו

שפחת הנכס בנו הינו"ח

נפתלי הירצקא נ"י

לנועם עול תורה ומצוות

בפזל טוב ובשעטומ"צ

ובברכת פזל טוב לאביו

הרה"ח ר' שמחה הי"ו - אב"י בב"פ

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד

פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

גליון זה נדבת

ידידיו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הרה"ג רבי **משה שווארץ** הי"ו

רב ביהמ"ד קהל חסידים בצפון ב"ב

לרגל השפחה השרויה במעונו בפז"ט

שפחת נישואי הבת תחי

עב"ג החתן המו"מ בתו"ש כפר מנחם מענדל נ"י

בן הרה"ג ר' דוד ביום הי"ו - ביתר

ובברכת פזל טוב

לחותנו הגה"צ רבי חיים צבי שפירא שליט"א

ולסבים, הגאון רבי יחיאל ביום שליט"א

והגאון רבי מרדכי ברנט שליט"א

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד

פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

שפחת החתונה תתקיים אי"ה

ביום ה' באולמי היכלי פלכות בב"ב

גליון זה נדבת

ידידיו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הרה"ח ר' **יוסף אפרים צבי רייך** הי"ו

אב"י בב"ב

לרגל השפחה השרויה במעונו

שפחת הולדת הנכדה תחי

בפזל טוב ובשעטומ"צ

בת לבנו האבר"ך הרב זלמן לייב דוד הי"ו

חתן דודו

הרה"ג רבי אריה ליבוש רייך שליט"א

ובברכת פזל טוב

לאביו הרה"ג רבי חיים יהודה שליט"א

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד

פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

גליון זה נדבת

ידידיו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הר"ר **שלמה זלמן העסקל** הי"ו

אב"י בפאנסי

לרגל השפחה השרויה במעונו

שפחת הולדת הבן נ"י

בפזל טוב ובשעטומ"צ

ובברכת פזל טוב

לאביו הרה"ח ר' יעקב מרדכי הי"ו - בארא פארק

לחותנו הרה"ח ר' ישעי' וייסבערג הי"ו - פאנסי

ולזקינו הרה"ג רבי חיים בער וייסברג שליט"א,

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד

פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

ברכת מזלא טבא

לידידי עוז אלופי ומיודעי
הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הרב **בוועז בדיחי** שליט"א

פנהל ת"ת בתי אבות פוניבז בב"ב

לרגל השפחה השרויה במעונו

שפחת נישואי הבת הכלה תחי

בפזל טוב ובשעטומ"צ

וזאת הברכה פאלוקי המערכה, שאך ששון ושפחה

ישכון באהלו תמיד פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי

עלמיה, ויזכה לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה

ובפצוות, פתוך אושר והרחבת הדעת דקדושה

האברך ומאחז

החבחותא ביום השב"ק

313 הכהן רח